

Voľný pohyb tovaru

Príručka pre uplatňovanie
ustanovení zmluvy upravujúcich
voľný pohyb tovaru

Voľný pohyb tovaru

Príručka pre uplatňovanie
ustanovení zmluvy upravujúcich
voľný pohyb tovaru

Prípravilo a vypracovalo Riaditeľstvo C – Regulačná politika
GR pre podnikanie a priemysel

Právne upozornenie:

Európska komisia ani žiadna osoba konajúca v jej mene nie je zodpovedná za prípadné použitie informácií obsiahnutých v tejto publikácii, ani za akékoľvek chyby, ktoré sa v nej môžu vyskytnúť aj napriek dôkladnej príprave a kontrole. Táto publikácia nemusí nevyhnutne vyjadrovať názor alebo postoj Európskej komisie.

Všetky prípadné pripomienky alebo návrhy týkajúce sa tohto dokumentu zasielajte Generálnemu riaditeľstvu pre podnikanie a priemysel, oddelenie C.2.

The Enterprise & Industry online magazine (http://ec.europa.eu/enterprise/e_i/index_en.htm) covers issues related to SMEs, innovation, entrepreneurship, the single market for goods, competitiveness and environmental protection, better regulation, industrial policies across a wide range of sectors, and more.

The printed edition of the magazine is published three times a year. You can subscribe online (http://ec.europa.eu/enterprise/e_i/subscription_en.htm) to receive it — in English, French or German — free of charge by post.

Europe Direct je služba, ktorá vám pomôže nájsť odpovede na vaše otázky o Európskej únii

**Bezplatné telefónne číslo (*):
00 800 6 7 8 9 10 11**

(*) Niektorí operátori mobilných sietí nepovoľujú prístup k číslam 00800 alebo tieto hovory fakturujú.

Viac informácií o Európskej únii nájdete na internete (<http://ec.europa.eu>).

Katalogizačné údaje môžete nájsť na konci tejto publikácie.

Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2010

ISBN 978-92-79-13489-0

doi 10.2769/27836

© Európska únia, 2010

Reprodukcia je povolená len pod podmienkou uvedenia zdroja, ak nie je uvedené inak.

Na použitie/reprodukciiu materiálu tretej strany chráneného autorským právom, ktorý je tak označený, je nutné získať povolenie od držiteľa (držiteľov) autorského práva.

Obrázok na prednej strane obalu: Freight containers © Binski #15628201 – Fotolia.com

Printed in Belgium

VYTLAČENÉ NA BIELOM BEZCHLÓROVOM PAPIERI

Predslov

Cieľom tejto príručky pre uplatňovanie ustanovení zmluvy upravujúcich voľný pohyb tovaru je poskytnúť prehľad o najnovšom vývoji a nových výzvach z hľadiska právneho znalca v oblasti, ktorá tvorí základ európskej integrácie. Vnútorý trh pre tovar je jedným z úspešných príkladov európskeho projektu a je hlavným katalyzátorom rastu v Európskej únii (EÚ).

Aj keď táto príručka nie prvou tohto typu, predchádzajúce vydania boli vypracované v prvom rade s cieľom, aby slúžili kandidátskym krajinám a/alebo vnútroštátnym orgánom ako praktický prostriedok na oboznámenie sa s významom článkov 28 až 30 Zmluvy o ES. Táto verzia je podrobnejšia. Zohľadňujú sa v nej pracovné skúsenosti útvaru Komisie zodpovedného za uplatňovanie ustanovení zmluvy upravujúcich voľný pohyb tovaru* a poskytuje obraz o obchodných prekážkach, ktoré sa v praxi vyskytovali a ešte stále sa aj vyskytujú. Aj keď sa v príručke uvádza zhrnutie príslušnej judikatúry doplnenej poznámkami, nemožno tvrdiť, že túto tému v plnom rozsahu pokrýva. Je určená skôr ako návod, v ktorom sa poukazuje na otázky, ktoré sa objavili pri praktickom uplatňovaní týchto ustanovení zmluvy, a uvádzajú sa odpovede.

Príručka môže byť užitočnou pomôckou pre vnútroštátne správy členských štátov tak z hľadiska existujúceho regulačného prostredia, ako aj pri príprave nových vnútroštátnych právnych predpisov. Usmernenia týkajúce sa neharmonizovanej oblasti môžu byť užitočné aj pre právnych znalcov poskytujúcich klientom poradenstvo v oblasti vnútorného trhu. A napokon vnútorný trh bol vždy predmetom záujmu tretích krajín, ktoré mali snahu porozumieť právnemu rámcu európskeho trhu a poučiť sa z európskych skúseností za posledných 50 rokov. Táto príručka môže v tejto súvislosti poskytnúť určité užitočné poznatky.

Príručka vychádza z právnych predpisov a judikatúry platných k 31. decembru 2009. Právne predpisy EÚ a rozsudky Súdneho dvora sa uvádzajú v databáze Eurlex (<http://eur-lex.europa.eu>). Rozsudky vydané po 17. júni 1997 sa nachádzajú aj na webových stránkach Súdneho dvora (<http://curia.europa.eu>).

Príručka nie je právne záväzným dokumentom a nemusí nutne vyjadrovať oficiálne stanovisko Komisie.

Po vstupe Lisabonskej zmluvy do platnosti bola Zmluva o ES zmenená a doplnená a premenovaná na Zmluvu o fungovaní Európskej únie (ďalej len „Zmluva o fungovaní EÚ“). Ustanovenia o voľnom pohybe tovaru (bývalé články 28 až 30 Zmluvy o ES) zostali nezmenené, ale boli prečíslované na články 34 až 36 Zmluvy o fungovaní EÚ. Zmenilo sa aj číslovanie iných článkov. V tejto príručke sa používa toto nové číslovanie použité v Zmluve o fungovaní EÚ, takisto keď sa odkazuje na rozsudky Súdneho dvora vynesené podľa Zmluvy o ES.

(*) Toto druhé vydanie príručky pripravili a vypracovali Santiago Barón Escámez, Sylvia Ferretti, Juliana Frendo, Octavien Ginalski, Maciej Górk, Hans Ingels, Christos Kyriatzis, Florian Schmidt, Carolina Stege, Laura Stočkutě a Yiannos Toliás. Všetky prípadné pripomienky alebo návrhy týkajúce sa tejto príručky možno predložiť oddeleniu C.2 Generálneho riaditeľstva pre podnikanie a priemysel.

Obsah

Predslov	3
1. Úloha a význam voľného pohybu tovaru na vnútornom trhu 21. storočia	8
2. Ustanovenia zmluvy	9
3. Rozsah pôsobnosti článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ	9
3.1. Všeobecné podmienky	9
3.1.1. Neharmonizovaná oblasť	9
3.1.2. Význam pojmu „tovar“	9
3.1.3. Cezhraničný/tranzitný obchod	10
3.1.4. Adresáti	10
3.1.5. Aktívne a pasívne opatrenia	11
3.1.6. Neexistencia výslovne ustanoveného pravidla de minimis	11
3.1.7. Územná pôsobnosť	11
3.1.8. Množstvom obmedzenia	11
3.1.9. Opatrenia s rovnocenným účinkom	12
3.1.10. Podmienky predaja	12
3.1.11. Obmedzenia používania	14
3.2. Zásada vzájomného uznávania	15
3.3. Typické obchodné prekážky	15
3.3.1. Vnútroštátne ustanovenia týkajúce sa dovozu (dovozné povolenia, inšpekcie a kontroly)	16
3.3.2. Povinnosť vymenovať zástupcu alebo poskytnúť skladovacie priestory v dovážajúcom členskom štáte	16
3.3.3. Vnútroštátne cenové kontroly a úhrada nákladov	16
3.3.4. Vnútroštátne zákazy určitých výrobkov/látok	17
3.3.5. Typové schválenie	18
3.3.6. Postup udeľovania povolení	19
3.3.7. Technické predpisy obsahujúce požiadavky týkajúce sa vyhotovenia tovaru (hmotnosť, zloženie, vyhotovenie, označenie, forma, veľkosť, balenie)	19
3.3.8. Obmedzenia reklamy	19
3.3.9. Povinnosti zálohovania	20
3.3.10. Označenia pôvodu, označenia kvality, podnecovanie ku kupovaniu domácich výrobkov	20
3.3.11. Povinnosť používať národný jazyk	20
3.3.12. Obmedzenia týkajúce sa predaja na diaľku (internetový predaj, zásielkový predaj a pod.)	21
3.3.13. Obmedzenia dovozu tovaru na osobné použitie	22
4. Iné špecifické otázky podľa článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ	23
4.1. Súbežný dovoz liekov a výrobkov na ochranu rastlín	23
4.2. Registrácia vozidla	23
5. Prekážky vývozu (článok 35 Zmluvy o fungovaní EÚ)	25
5.1. „Vývoz“	25
5.2. Množstvom obmedzenia a opatrenia s rovnakým účinkom	25

6. Odôvodnenia obchodných prekážok	26
6.1. Článok 36 Zmluvy o fungovaní EÚ	26
6.1.1. Verejná morálka, verejný poriadok, verejná bezpečnosť	26
6.1.2. Ochrana zdravia a života ľudí, zvierat a rastlín (zásada predbežnej opatrnosti)	27
6.1.3. Ochrana národného kultúrneho bohatstva, ktoré má umeleckú, historickú alebo archeologickú hodnotu	27
6.1.4. Ochrana priemyselného a obchodného vlastníctva	28
6.2. Povinné požiadavky	28
6.2.1. Ochrana životného prostredia	28
6.2.2. Ochrana spotrebiteľa	29
6.2.3. Iné povinné požiadavky	29
6.3. Test proporcionality	30
6.4. Dôkazné bremeno	30
7. Vzťah k iným slobodám a článkom Zmluvy týkajúcim sa voľného pohybu tovaru	31
7.1. Článok 45 Zmluvy o fungovaní EÚ – Voľný pohyb pracovníkov	31
7.2. Článok 56 Zmluvy o fungovaní EÚ – Sloboda poskytovať služby	31
7.3. Článok 63 Zmluvy o fungovaní EÚ – Voľný pohyb kapitálu	32
7.4. Článok 37 Zmluvy o fungovaní EÚ – Štátne monopoly	32
7.5. Článok 107 Zmluvy o fungovaní EÚ – Štátna pomoc	33
7.6. Článok 30 Zmluvy o fungovaní EÚ – Colná únia	33
7.7. Článok 110 Zmluvy o fungovaní EÚ – Daňové ustanovenia	33
7.8. Článok 114 Zmluvy o fungovaní EÚ – Aproximácia zákonov	34
7.9. Články 346, 347 a 348 Zmluvy o fungovaní EÚ	34
7.10. Článok 351 Zmluvy o fungovaní EÚ	35
8. Súvisiace nástroje sekundárneho práva	36
8.1. Smernica 98/34/ES o postupe pri poskytovaní informácií v oblasti technických noriem a predpisov, ako aj pravidiel vzťahujúcich sa na služby informačnej spoločnosti	36
8.2. Nariadenie (ES) č. 2679/98 – „Jahodové“ nariadenie	36
8.3. Nariadenie (ES) č. 764/2008 – Nariadenie o „vzájomnom uznávaní“	36
9. Presadzovanie článkov 34 a 35 Zmluvy o fungovaní EÚ	37
9.1. Priamy účinok – súkromné presadzovanie	37
9.2. SOLVIT	37
9.3. Konania o porušení práva Spoločenstva podľa článkov 258 a 260 Zmluvy o fungovaní EÚ	37
9.3.1. Konanie podľa článkov 258/260	37
9.3.2. Sťažnosti	37
9.3.3. Priority a voľné uváženie Komisie, či bude konať	38

Prílohy	39
A) Dôležité oznámenia týkajúce sa článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ	39
B) Územná pôsobnosť	40
<i>Územia, na ktoré sa uplatňuje článok 34 zmluvy o fungovaní EÚ</i>	40
<i>Územia, na ktoré sa neuplatňuje článok 34 zmluvy o fungovaní EÚ</i>	40

1. Úloha a význam voľného pohybu tovaru na vnútornom trhu 21. storočia

Voľný pohyb tovaru je jedným z úspešných príkladov európskeho projektu. Pomohol pri budovaní vnútorného trhu, ktorý teraz využívajú občania a podniky Európy a je ťažiskom politik EÚ. Dnešný vnútorný trh uľahčuje nákup a predaj výrobkov v 27 členských štátoch s celkovým počtom obyvateľov viac ako 490 miliónov. Spotrebiteľom poskytuje široký výber výrobkov a umožňuje im rozhodnúť sa pre najlepšiu ponuku. Voľný pohyb tovaru je zároveň výhodný aj pre podnikanie. Tovar sa podieľa asi 75 % na obchode v rámci EÚ. Jednotný európsky trh, ktorý sa za posledné desaťročia vytvoril, pomáha podnikom EÚ budovať silnú platformu v otvorenom, rôznorodom a konkurenčnom prostredí. Táto vnútorná sila podporuje rast a tvorbu pracovných miest v Európskej únii a podnikom EÚ poskytuje zdroje, ktoré potrebujú, aby boli úspešné na ďalších svetových trhoch. Riadne fungujúci vnútorný trh pre tovar je teda rozhodujúcim prvkom súčasnej a budúcej prosperity EÚ v globalizovanej ekonomike¹.

Z právneho hľadiska je zásada voľného pohybu tovaru kľúčovým prvkom pri vytváraní a rozvoji vnútorného trhu. Je jednou zo základných slobôd ustanovených Zmluvou o ES. V článkoch 28 až 30 Zmluvy o ES sa rozsah a obsah tejto zásady vymedzil zákazom neodôvodnených obmedzení obchodu v rámci EÚ. V súčasnosti vnútorný trh ide nad rámec týchto troch článkov zmluvy. Harmonizované právne pred-

pisy v mnohých oblastiach význam vnútorného trhu špecifikujú a upravujú tak zásadu voľného pohybu tovaru do konkrétnych podmienok pre určité výrobky. Základná funkcia tejto zásady zmluvy ako hlavnej kotvy a bezpečnostnej siete pre vnútorný trh však zostáva nezmenená.

Mnohé významnejšie obmedzenia voľného pohybu tovaru sa teraz odstránili. Základy sa vybudovali spolu so zavedením jednotného európskeho trhu v roku 1993. Neustály tok sťažností od občanov a podnikov adresovaných Komisii však poukazuje na to, že ani tým najväčším úsilím vynaloženým v minulosti sa všetky obchodné prekážky neodstránili. Stále negatívne vplývajú hlavne na malé a stredné podniky. Z tohto dôvodu tieto podniky radšej zameriavajú svoje aktivity na niekoľko jednotlivých členských štátov a nie na celý vnútorný trh, majú totiž problémy so zvládnutím rôznych vnútroštátnych pravidiel týkajúcich sa ešte neharmonizovaných technických požiadaviek na výrobky. Okrem toho prístup na trh môžu komplikovať rozdiely v regulácii na maloobchodnej a cenovej úrovni, ktoré podniky v iných členských štátoch nepoznajú.

Nové výzvy predstavujú pritom aj inovatívne nové výrobky a technologický pokrok. Vnútroštátne regulačné prostredie, ktoré s týmto vývojom nedrží krok, môže čoskoro obmedziť cezhraničný obchod. Navyše moderné

informačné technológie, ako napríklad internet, umožňujú cezhraničné nákupy a zvyšujú dopyt po rýchlom a jednoduchom presune tovaru z jedného členského štátu do druhého. V dôsledku toho sa v určitých oblastiach objavujú obchodné obmedzenia, ktoré v minulosti neboli zjavné.

Voľný pohyb tovaru však nie je absolútnou hodnotou. V špecifickej situácii z hľadiska určitých naliehavých politických cieľov môže byť potrebné zaviesť obmedzenia alebo dokonca zákazy, ktoré, aj keď bránia voľnému obchodu, slúžia dôležitým cieľom, akým je ochrana životného prostredia alebo ľudského zdravia. Na pozadí hlavných celosvetových trendov nie je prekvapujúce, že v posledných rokoch dochádza v oblasti voľného pohybu tovaru k zvyšovaniu dôrazu na otázky životného prostredia, čo poukazuje na to, že na určité zdôvodnenia prekážok sa časom môže nahliadať odlišne. Pri uplatňovaní práva EÚ je teda neustále potrebné zosúladať rôzne, niekedy protirečivé ciele a zabezpečovať vyvážený primeraný prístup.

Súčasný voľný pohyb tovaru zahŕňa mnohé politiky a hladko zapadá do spoľahlivého vnútorného trhu, ktorý zaručuje jednoduchý prístup ku kvalitným výrobkom v kombinácii s vysokou úrovňou ochrany ďalších verejných záujmov.

¹ Pozri Oznámenie Komisie, Vnútorný trh pre tovar: základný kameň konkurencieschopnosti Európy, KOM(2007) 35 v konečnom znení.

2. Ustanovenia zmluvy

Základné ustanovenia zmluvy upravujúce voľný pohyb tovaru sú:

- článok 34 Zmluvy o fungovaní EÚ, ktorý sa týka dovozu v rámci EÚ a zakazuje „množstevné obmedzenia a všetky opatrenia s rovnocenným účinkom“ medzi členskými štátmi;
- článok 35 Zmluvy o fungovaní EÚ, ktorý sa týka vývozu z jedného členského štátu do druhého a obdobne zakazuje „množstevné obmedzenia a všetky opatrenia s rovnakým účinkom“ a
- článok 36 Zmluvy o fungovaní EÚ, ktorým sa ustanovujú výnimky zo slobôd vnútorného trhu článkov 34 a 35 Zmluvy o fungovaní EÚ, ktoré sú z určitých konkrétnych dôvodov oprávnené.

Kapitola zmluvy o zákaze množstvových obmedzení medzi členskými štátmi v článku 37 Zmluvy o fungovaní EÚ obsahuje aj pravidlá o prispôbení štátnych monopolov obchodnej povahy. Jej úloha a vzťah k článkom 34 – 36 Zmluvy o fungovaní EÚ bude v krátkosti opísaná v kapitole 7 tejto príručky.

3. Rozsah pôsobnosti článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ

3.1. Všeobecné podmienky

3.1.1. NEHARMONIZOVANÁ OBLASŤ

Zatiaľ čo články 34 – 36 Zmluvy o fungovaní EÚ položili základ všeobecnej zásady voľného pohybu tovaru, nie sú jediným meradlom z hľadiska práva pre stanovenie zlučiteľnosti vnútroštátnych opatrení s pravidlami vnútorného trhu. Tieto články zmluvy sa neuplatňujú, ak voľný pohyb daného výrobku je plne harmonizovaný konkrétnymi právnymi predpismi EÚ, t. j. hlavne, ak technické špecifikácie daného výrobku alebo jeho podmienky predaja sú predmetom harmonizácie na základe smerníc alebo nariadení prijatých EÚ. V niektorých iných prípadoch špecifickejšie pravidlá zmluvy, ako napríklad článok 110 Zmluvy o fungovaní EÚ o ustanoveniach týkajúcich sa daní, ktoré môžu obmedzovať vnútorný trh, prevažujú nad všeobecnými ustanoveniami článkov 34 – 36 Zmluvy o fungovaní EÚ.

Ak sú sekundárne právne predpisy relevantné, každé vnútroštátne opatrenie, ktoré s nimi súvisí, sa musí posudzovať vzhľadom na ustanovenia týchto harmonizačných ustanovení a nie na ustanovenia zmluvy².

Je tomu tak, pretože harmonizáciu právnych predpisov možno chápať tak, že opodstatňuje zásadu voľného pohybu tovaru stanovením platných práv a povinností, ktoré sa majú v prípade konkrétnych výrobkov dodržiavať. Preto by sa každý problém, na ktorý sa vzťahujú harmonizačné právne predpisy, mal analyzovať z hľadiska týchto konkrétnych podmienok a nie podľa všeobecných zásad zakotvených v zmluve.

Napriek tomu sa dokonca ani po 50 rokoch zanietenej aktivity zo strany zákonodarného orgánu Spoločenstva v oblasti poskytovania harmonizovaných pravidiel ustanovenia zmluvy týkajúce sa voľného pohybu tovaru nestali prebytočnými; ich rozsah pôsobnosti je stále pozoruhodný. Určité podmienky a/alebo výrobky

bud' nie sú vôbec harmonizované, alebo sú predmetom len čiastočnej harmonizácie. V každom prípade, keď nie je možné identifikovať harmonizačné právne predpisy, možno sa odvolať na články 34 – 36 Zmluvy o fungovaní EÚ. V tejto súvislosti články zmluvy vystupujú ako bezpečnostná sieť, ktorá zaručuje možnosť podrobne preskúmať každú prekážku obchodu v rámci vnútorného trhu, pokiaľ ide o jej zlučiteľnosť s právom EÚ.

3.1.2. VÝZNAM POJMU „TOVAR“

Články 34 a 35 Zmluvy o fungovaní EÚ sa vzťahujú na všetky typy dovozu a vývozu tovaru a výrobkov. Rozsah druhov tovaru, na ktorý sa vzťahujú tieto články, je taký široký, aký je rozsah existujúcich druhov tovaru, pokiaľ majú ekonomickú hodnotu: „pod tovarom v zmysle... zmluvy je potrebné rozumieť výrobky, ktorých hodnotu je možné vyjadriť peniazmi a ktoré ako také môžu byť predmetom obchodných transakcií“³.

² Vec C-309/02 *Radlberger Getränkegesellschaft a S. Spitz*, Zb. 2004, s. I-11763, bod 53.

³ Vec 7/68 *Komisija/Taliansko*, Zb. 1968, s. 423.

Súdny dvor vo svojich rozhodnutiach vysvetlil v niektorých prípadoch správne určenie konkrétneho výrobku. Umelecké dielo sa musí pokladať za tovar⁴. Mince, ktoré už nie sú v obehu ako platidlo, by obdobne spadali pod definíciu tovaru, podobne ako bankovky a šeky na doručiteľa⁵, hoci vecné dary by nespádali⁶. Na odpad je potrebné nahliadať ako na tovar aj vtedy, keď je nerecyklovateľný, ale je predmetom obchodnej transakcie. Elektrická energia⁷ a zemný plyn⁸ sa považujú za tovar, televízne signály⁹ však nie.

Posledný príklad poukazuje na skutočnosť, že rozlišovať medzi tovarom a službami môže mať z právneho hľadiska význam. Zatiaľ čo ryby sú určité tovarom, na rybolovné práva a rybárske lístky sa nevzťahuje zásada voľného pohybu tovaru, predstavujú však „poskytovanie služby“ v zmysle ustanovení zmluvy týkajúcich sa sloboody poskytovania služieb¹⁰.

3.1.3. CEZHRANIČNÝ/TRANZITNÝ OBCHOD

Článok 34 Zmluvy o fungovaní EÚ sa svojim znením týka prekážok obchodu „medzi členskými štátmi“. Prvok cezhraničnosti je teda nevyhnutnou podmienkou hodnotenia prípadu podľa tohto ustanovenia. Výhradne vnútroštátne opatrenia ovplyvňujúce iba domáci tovar nespádajú do pôsobnosti článkov 34 – 36 Zmluvy o fungovaní EÚ. Podmienky splnenia požiadavky cezhraničnosti sú jasné. Stačí, keď predmetné opatrenie môže nepriamo alebo potenciálne brániť obchodu v rámci EÚ¹¹.

Na základe toho potreba prvku cezhraničnosti znamená, že právo EÚ nebráni členským štátom zaobchádzať so svojimi domácimi výrobkami menej priaznivo než s dovozom („obrá-

tená diskriminácia“). V praxi sa však tento problém vyskytne len zriedka, pretože členské štáty obvykle nemajú záujem nepriaznivo pôsobiť na tovar vyrobený na svojom území. Hoci sa článok 34 Zmluvy o fungovaní EÚ uplatňuje v prípade, keď domáci výrobok opúšťa členský štát, ale dováža sa späť, t. j. v prípade spätného dovozu¹², neuplatňuje sa v prípadoch, keď jediným cieľom spätného dovozu je obchádzanie domácich pravidiel¹³.

Požiadavku cezhraničnosti možno splniť aj vtedy, keď je výrobok iba v tranzitnom režime cez predmetný členský štát. Súdny dvor objasnil, že dôsledkom voľného pohybu tovaru je existencia všeobecnej zásady voľného tranzitu tovaru v rámci EÚ¹⁴.

Na všetok tovar, len čo je vo voľnom obehu na vnútornom trhu, sa uplatňuje zásada voľného pohybu bez ohľadu na miesto, kde sa pôvodne tovar vyrába v rámci vnútorného trhu alebo mimo neho.

3.1.4. ADRESÁTI

Články 34 – 36 Zmluvy o fungovaní EÚ sa zaoberajú opatreniami prijatými členskými štátmi. V tejto súvislosti sa však pojem „členské štáty“ vykladá široko, aby sa mohli zahrnúť všetky orgány krajiny. Môžu to byť ich ústredné orgány, orgány federálneho štátu alebo iné územné orgány¹⁵. Požiadavky ustanovené týmito článkami platia rovnako pre zákonodarné, súdne alebo správne orgány členského štátu¹⁶. Zjavne sa to týka opatrení prijatých všetkými orgánmi zriadenými podľa verejného práva ako „verejné orgány“. Samotná skutočnosť, že orgán je zriadený podľa súkromného práva nebráni tomu, aby sa opatrenia, ktoré prijme, nepripisovali štátu. Súdny dvor skutočne konštatoval, že:

- opatrenia prijaté profesijným orgánom, ktorému boli na základe vnútroštátnych právnych predpisov priznané regulačné a disciplinárne právomoci v súvislosti s jeho profesijným zameraním môžu spadať do rozsahu pôsobnosti článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ¹⁷;

- aktivity orgánov zriadených podľa súkromného práva, ale ustanovených podľa zákona, financovaných najmä vládou alebo z povinných príspevkov podnikov v určitom sektore a/alebo ktorých členovia sú menovaní verejnými orgánmi alebo ktorých kontrolujú verejné orgány, sa môžu pripísať štátu¹⁸.

V poslednej veci dokonca Súdny dvor uznal, že verejné vyhlásenia úradníka, hoci nemali právnu silu, sa môžu pripísať členskému štátu a predstavovať prekážku voľnému pohybu tovaru, ak by osoby, ktorým boli tieto vyhlásenia určené, mohli v danej súvislosti odôvodnene predpokladať, že ide o stanoviská, ktoré tento úradník zastáva na základe svojej funkcie¹⁹.

Aj keď sa pojmu „členský štát“ prikladá všeobecný význam, vo všeobecnosti sa neuplatňuje na „výhradne“ súkromné opatrenia, t. j. opatrenia prijaté súkromnými osobami alebo spoločnosťami.

A napokon podľa ustálenej judikatúry sa článok 34 Zmluvy o fungovaní EÚ uplatňuje aj na opatrenia prijaté inštitúciami EÚ. Čo sa týka súdneho preskúmania, je potrebné priznať normotvorcovi EÚ širokú mieru voľnej úvahy. Zákonnosť opatrenia prijatého v tejto oblasti môže byť teda ovplyvnená iba vtedy, ak je toto opatrenie neprimerané vo vzťahu k cieľu, ktorý chce príslušná inštitúcia sledovať²⁰.

⁴ Vec 7/78 *Thompson*, Zb. 1978, s. 2247.

⁵ Vec C-358/93 *Bordessa a i.*, Zb. 1995, s. I-361.

⁶ Vec C-318/07 *Persche*, Zb. 2009, s. I-359, bod 29.

⁷ Vec C-393/92 *Almelo/Energiebedrijf IJsselmij*, Zb. 1994, s. I-1477.

⁸ Vec C-159/94 *Komisia/Francúzsko*, Zb. 1997, s. I-5815.

⁹ Vec 155/73 *Sacchi*, Zb. 1974, s. 409.

¹⁰ Vec C-97/98 *Jägerskiöld*, Zb. 1999, s. I-7319.

¹¹ Vec 8/74 *Dassonville*, Zb. 1974, s. 837, bod 5.

¹² Vec 78/70 *Deutsche Grammophon/Metro*, Zb. 1971, s. 487.

¹³ Vec 229/83 *Leclerc a i.*, Zb. 1985, s. 1.

¹⁴ Vec C-320/03 *Komisia/Rakúsko*, Zb. 2005, s. I-9871, bod 65.

¹⁵ Spojené veci C-1/90 a C-176/90 *Aragonesa de Publicidad Exterior a Publivia*, Zb. 1991, s. I-4151.

¹⁶ Vec 434/85 *Allen & Hanburys*, Zb. 1988, s. 1245, bod 25; vec C-227/06 *Komisia/Belgicko*, neuvverejnené v Zbierke, bod 37.

¹⁷ Spojené veci 266/87 a 267/87 *R/Royal Pharmaceutical Society of Great Britain*, Zb. 1989, s. 1295; vec C-292/92 *Hünernund a i.*, Zb. 1993, s. I-6787.

¹⁸ Pozri vec 249/81 *Komisia/Írsko* (Buy Irish), Zb. 1982, s. 4005; vec C-325/00 *Komisia/Nemecko*, Zb. 2002, s. I-9977; vec C-227/06 *Komisia/Belgicko*, neuvverejnené v Zbierke.

¹⁹ Vec C-470/03 *AGM-COS.MET SRI*, Zb. 2007, s. I-2749.

²⁰ Spojené veci C-154/04 a C-155/04 *Alliance for Natural Health a i.*, Zb. 2005, s. I-6451, body 47 a 52.

3.1.5. AKTÍVNE A PASÍVNE OPATRENIA

Článok 34 Zmluvy o fungovaní EÚ sa často charakterizuje ako právo na obhajobu, ktoré sa môže uplatniť voči vnútroštátnym opatreniam vytvárajúcim neoprávnené prekážky cezhraničnému predaju. Na základe toho sa pri porušení článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ predpokladá aktivita zo strany štátu. V tomto zmysle opatrenia spadajúce do rozsahu pôsobnosti článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ pozostávajú hlavne zo záväzných ustanovení právnych predpisov členských štátov, nezáväzná opatrenia však tiež môžu predstavovať porušenie článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ²¹. Administratívny postup môže znamenať zakázanú prekážku voľnému pohybu tovaru za predpokladu, že tento postup je do určitej miery konzistentný a všeobecného charakteru²².

Z hľadiska povinností členských štátov podľa článku 4 ods. 3 Zmluvy o Európskej únii (bývalý článok 10 Zmluvy o ES), podľa ktorého majú prijať príslušné opatrenia na zabezpečenie plnenia povinností podľa zmluvy a potrebný účinok práva EÚ, článok 34 Zmluvy o fungovaní EÚ je možné za určitých okolností porušiť aj nečinnosťou členského štátu, t. j. v situácii, keď členský štát otáľa s prijatím opatrení požadovaných na riešenie prekážok voľnému pohybu tovaru. Konkrétna prekážka dokonca môže mať pôvod v konaní súkromných osôb. Vo veci C-265/95 sa Francúzsku pripísala zodpovednosť za konanie domácich poľnohospodárov, ktorí sa usilovali obmedziť dovoz poľnohospodárskeho tovaru zo susedných členských štátov zastavovaním nákladných vozidiel prevážajúcich tento tovar a/alebo zničením ich nákladu. Nezasahovanie vnútroštátnych orgánov proti tomuto konaniu sa považovalo za porušenie článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ, pretože členské štáty sú povinné zabezpečiť na svojom území voľný pohyb výrobkov prijatím potrebných a primeraných opatrení na účely

zabránenia každého obmedzenia na základe konania súkromných osôb²³.

Okrem toho na základe článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ môže vzniknúť povinnosť dosiahnuť výsledok. Táto povinnosť je porušená, ak členský štát nedosiahne ciele v dôsledku svojej nečinnosti alebo nedostatočnej aktivity. Vo veci C-309/02, v ktorej sa rieši nemecký systém povinného spätného odberu jednorazových obalov nápojov, Súdny dvor rozhodol, že systém zálohovania bude v súlade so zásadou voľného pohybu tovaru v závislosti od existencie funkčného systému, na ktorom sa každý výrobca alebo distribútor môže efektívne zúčastňovať. Aj keď úloha zriadenia spätného odberu bola prenechaná súkromným podnikom, členským štátom sa pripísala zodpovednosť za dosiahnutie alebo nedosiahnutie výsledku²⁴.

3.1.6. NEEEXISTENCIA VÝSLOVNE USTANOVENÉHO PRAVIDLA DE MINIMIS

V súvislosti s článkami týkajúcimi sa voľného pohybu tovaru neexistuje žiadna zásada *de minimis*. Na základe zavedenej judikatúry vnútroštátne opatrenie nie je mimo rozsahu pôsobnosti zákazu uvedeného v článkoch 34 – 35 Zmluvy o fungovaní EÚ len preto, že prekážka, ktorú vytvára, je malá a z tohto dôvodu je možné, aby sa výrobky predávali inými spôsobmi²⁵. Opatrenie štátu teda môže predstavovať zakázané opatrenie s rovnocenným účinkom, dokonca aj keď:

- má pomerne menší hospodársky význam;
- je uplatniteľné len vo veľmi obmedzenej geografickej oblasti vnútroštátneho územia²⁶;
- ovplyvňuje obmedzené množstvo dovozu/vývozu alebo obmedzený počet hospodárskych subjektov.

Určité vnútroštátne pravidlá sa však pokladajú za pravidlá, ktoré nespádajú do rozsahu pôsobnosti článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ, ak ich obmedzujúci účinok na obchod medzi členskými štátmi je príliš neurčitý a nepriamy²⁷. Nemožno to však považovať za pravidlo *de minimis*.

3.1.7. ÚZEMNÁ PÔSOBNOSŤ

Povinnosť dodržiavať ustanovenia článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ platia pre všetky členské štáty EÚ a v určitých prípadoch môžu platiť aj pre európske územia, za vonkajšie vzťahy ktorých je zodpovedný členský štát, a zámorské územia závislé od členského štátu alebo inak s ním spojené.

Pokiaľ ide o niektoré ďalšie krajiny, obchod s tovarom medzi týmito krajinami a členskými štátmi EÚ upravujú ustanovenia konkrétnych zmlúv a nie ustanovenia Zmluvy o fungovaní EÚ. Napríklad výrobky s pôvodom na Islande, v Lichtenštajnsku a Nórsku v EÚ na základe článku 11 Dohody o EHP a priemyselne výrobky s pôvodom v Turecku požívajú výhody voľného pohybu v EÚ na základe článkov 5 až 7 rozhodnutia 1/95 Asociačnej rady EHS-Turecko o záverečnej fáze colnej únie²⁸.

Podrobný zoznam území, na ktoré sa uplatňuje článok 34 Zmluvy o fungovaní EÚ, sa uvádza v prílohe B k tejto príručke.

3.1.8. MNOŽSTVOVÉ OBMEDZENIA

Množstvom obmedzenia sa definujú ako opatrenia, ktoré znamenajú celkové alebo čiastočné obmedzenie dovozu alebo tovaru v tranzitnom režime²⁹. Mohol by to byť napríklad úplný zákaz alebo systém kvót³⁰, t. j. množstvom obmedzenia sa uplatňujú, ak sa dosiahli určité dovozné alebo vývozné stropy. Avšak pod tento článok spadajú len iné kvóty ako colné, keďže na colné kvóty sa vzťahuje článok 30 Zmluvy o fungovaní EÚ.

²¹ Vec 249/81 *Komisija/Irsko* (Buy Irish), Zb. 1982, s. 4005; vec C-227/06 *Komisija/Belgicko*, neuverejnené v Zbierke.

²² Vec 21/84 *Komisija/Francúzsko*, Zb. 1985, s. 1355; vec C-387/99 *Komisija/Nemecko*, Zb. 2004, s. I-3751, bod 42 a citovaná judikatúra; vec C-88/07 *Komisija/Španielsko*, Zb. 2009, s. I-1353.

²³ Vec C-265/95 *Komisija/Francúzsko*, Zb. 1997, s. I-6959, bod 31; pozri tiež vec C-112/00 *Schmidberger*, Zb. 2003, s. I-5659, bod 60, najmä o možných odôvodneniach (sloboda prejavu a sloboda zhromaždenia).

²⁴ Vec C-309/02 *Radlberger Getränkegesellschaft a S. Spitz*, Zb. 2004, s. I-11763, bod 80.

²⁵ Pozri spojené veci 177/82 a 178/82 *Van de Haar*, Zb. 1984, s. 1797; vec 269/83 *Komisija/Francúzsko*, Zb. 1985, s. 837; vec 103/84 *Komisija/Taliansko*, Zb. 1986, s. 1759.

²⁶ Vec C-67/97 *Bluhme*, Zb. 1998, s. I-8033.

²⁷ Vec C-69/88 *Krantz*, Zb. 1990, s. I-583; vec C-93/92 *CMC Motorradcenter*, Zb. 1993, s. I-5009; vec C-379/92 *Peralta*, Zb. 1994, s. I-3453; vec C-44/98 *BASF*, Zb. 1999, s. I-6269. Pozri tiež vec C-20/03 *Burmanjer a i.*, Zb. 2005, s. I-4133, kde Súdny dvor dospel k záveru, že sporné vnútroštátne pravidlá, podľa ktorých podliehal ambulantný predaj predplatného periodík na vnútroštátnom území predchádzajúcemu povoleniu, v každom prípade majú dosah na uvádzanie na trh výrobkov z iných členských štátov, ktorý je príliš bezvýznamný a náhodný na to, aby mohol vzhľadom na svoju povahu narušiť alebo brániť inému spôsobu obchodovania medzi členskými štátmi.

²⁸ Ú. v. ES L 35, 13.2.1996, s. 1.

²⁹ Vec 2/73 *Geddo*, Zb. 1973, s. 865.

³⁰ Vec 13/68 *Salgoil*, Zb. 1968, s. 453.

Množstvom obmedzenie môže byť založené na právnych predpisoch alebo môže byť len administratívnym postupom. Takto dokonca aj nepriamy alebo skrytý systém kvót bude spadať pod článok 34 Zmluvy o fungovaní EÚ.

3.1.9. OPATRENIA S ROVNOCENNÝM ÚČINKOM

Termín „opatrenie s rovnocenným účinkom“ je rozsahom omnoho širší než množstvom obmedzenie. Aj keď nie je jednoduché stanoviť presnú deliacu čiaru medzi množstvom obmedzeniami a opatreniami s rovnocenným účinkom, nie je veľmi praktické, aby sa pravidlá uplatňovali rovnako na množstvom obmedzenia ako na opatrenia s rovnocenným účinkom.

Vo veci *Dassonville* Súdny dvor uviedol výklad týkajúci sa významu a rozsahu opatrení s rovnocenným účinkom³¹:

„Všetky obchodné právne predpisy členských štátov, ktoré môžu priamo alebo nepriamo, skutočne alebo potenciálne tvoriť prekážku obchodu v rámci Spoločenstva, sa musia považovať za opatrenia s rovnocenným účinkom ako množstevné obmedzenia.“

Táto definícia bola s menšími obmenami potvrdená v judikatúre Súdneho dvora. V súčasnosti sa termín „obchodné pravidlá“ obvykle neobjavuje, pretože formulácia z veci *Dassonville* sa vlastne neobmedzuje len na obchodné pravidlá, ale zahŕňa napríklad aj technické predpisy.

V smernici 70/50/EHS³², ktorá sa formálne uplatňovala počas prechodného obdobia Spoločenstva, bol jasne uvedený úmysel Komisie zachytiť nielen opatrenia, ktoré jasne povoľovali odlišné zaobchádzanie s domácim a dovezeným tovarom, ale aj opatrenia, ktoré sa naň uplatňovali rovnakým spôsobom. Následne Súdny dvor vo veci *Dassonville* zdôraznil, že najdôležitejším prv-

kom určujúcim, či vnútroštátne opatrenie spada pod článok 34 Zmluvy o fungovaní EÚ, je jeho účinok (...priamo alebo nepriamo, skutočne alebo potenciálne brániť...), preto diskriminačný účinok opatrenia už nie je rozhodujúcim faktorom článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ. Súdnemu dvoru bolo podľa všetkého jasné, že nielen zjavne diskriminačné opatrenia by mohli vytvárať prekážky obchodu s výrobkami medzi členskými štátmi.

Rozhodnutie Súdneho dvora vo veci *Cassis de Dijon*³³ potvrdilo predchádzajúce formulácie v smernici 70/50/EHS a vo veci *Dassonville*. Tým, že sa pripustilo, že by mohli existovať rozdiely medzi vnútroštátnymi pravidlami členských štátov a že by to mohlo brániť obchodu s tovarom, Súdny dvor potvrdil, že článok 34 Zmluvy o fungovaní EÚ by sa mohol vzťahovať na vnútroštátne opatrenia, ktoré sa uplatňujú rovnako na domáci a dovezený tovar. V tomto prípade by sa členské štáty mohli odchýliť odvolaním sa nielen na článok 36 Zmluvy o fungovaní EÚ, ale aj na povinné požiadavky. Táto koncepcia bola po prvýkrát zahrnutá v tomto rozhodnutí.

Možno teda uzavrieť, že článok 34 Zmluvy o fungovaní EÚ sa bude uplatňovať nielen na vnútroštátne opatrenia, ktoré pôsobia diskriminačne voči dovezenému tovaru, ale aj na opatrenia, ktoré sa z právneho hľadiska uplatňujú rovnako na domáci i dovezený tovar, ale v praxi viac zaťažujú dovoz (táto konkrétna záťaž vyplýva zo skutočnosti, že od dovezeného tovaru sa v skutočnosti vyžaduje, aby vyhovoval dvom súborom pravidiel – súboru pravidiel ustanovených členským štátom výroby a súboru pravidiel členského štátu dovozu). Tieto pravidlá sa niekedy uvádzajú ako „nerozdielne uplatniteľné“ (pozri vec *Komisija/Taliansko*³⁴).

Na základe toho a po rozhodnutí Súdneho dvora vo veci *Dassonville* a následne vo veci *Cassis de Dijon* nie je potrebný žiadny diskriminačný prvok na to, aby vnútroštátne opatrenie spadalo pod článok 34 Zmluvy o fungovaní EÚ.

3.1.10. PODMIENKY PREDAJA

Takmer dvadsať rokov³⁵ po veci *Dassonville* Súdny dvor považoval za potrebné poukázať na niektoré obmedzenia rozsahu pojmu „opatrenia s rovnocenným účinkom“ v článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ.

Súdny dvor konštatoval vo veci *Keck a Mithouard*³⁶, že „vzhľadom na to, že sa obchodníci stále častejšie odvolávajú na článok [34] zmluvy ako na prostriedok na napadnutie všetkých pravidiel, ktorých dôsledkom je obmedzenie ich obchodnej slobody, aj keď tieto pravidlá nie sú zamerané na výrobky pochádzajúce z iných členských štátov, Súdny dvor považuje za potrebné prehodnotiť a vysvetliť svoju judikatúru v danej oblasti.“ Inými slovami, zdá sa, že začiatok a zámer prehodnotenia judikatúry je potrebný okrem iného na obmedzenie toku vecí zameraných na napadnutie hlavných pilierov vnútroštátnych opatrení sociálneho zabezpečenia a sociálnych opatrení vlastných členským štátom, ktoré neboli nikdy určené na zasahovanie do voľného pohybu³⁷.

Súdny dvor vo veci *Keck* odvolaním sa na vec *Cassis de Dijon* konštatoval, že „pravidlá, ktorými sa ustanovujú požiadavky, ktoré má takýto tovar spĺňať...predstavujú opatrenia s rovnocenným účinkom zakázané článkom [34].“³⁸ Hneď potom konštatoval, že „naopak, na rozdiel od predchádzajúceho rozhodnutia obchodu medzi členskými štátmi v zmysle judikatúry vyplývajúcej z rozsudku vo veci *Dassonville* nemôže priamo alebo nepriamo, skutočne alebo potenciálne brániť uplatnenie vnútroštátnych opatrení, ktoré obmedzujú alebo zakazujú určité podmienky predaja v prípade výrobkov s pôvodom v iných členských štátoch.“³⁹

Skutočne pravidlá, ktorými sa ustanovujú požiadavky, ktoré má tovar spĺňať, sa ďalej riešia vo veci *Cassis de Dijon* a preto sa usudzuje, že ako také spadajú do rozsahu pôsobnosti článku

³¹ Vec 8/74 *Dassonville*, Zb. 1974, s. 837.

³² Smernica 70/50/EHS o zrušení opatrení, ktoré majú účinok rovnocenný s kvantitatívnymi obmedzeniami dovozu a nevztahujú sa na ne ostatné ustanovenia prijaté podľa Zmluvy o EHS, Ú. v. ES L 13, 19.1.1970, s. 29.

³³ Vec 120/78 *Rewe-Zentral (Cassis de Dijon)*, Zb. 1979, s. 649.

³⁴ Vec C-110/05 *Komisija/Taliansko*, Zb. 2009, s. I-519, bod 35.

³⁵ Zdá sa, že odôvodnenie vo veci *Keck a Mithouard* (spojené veci C-267/91 a C-268/91 *Keck a Mithouard*, Zb. 1993, s. I-6097) sa tiež vyskytuje v predchádzajúcich veciach 155/80 *Oebel*, Zb. 1981, s. 1993; 75/81 *Blesgen*, Zb. 1982, s. 1211; C-23/89 *Quiettlynn*, Zb. 1990, s. I-3059 a 148/85 *Forest*, Zb. 1986, s. 3449. Na rozdiel od tohto odôvodnenia pozri (pred *Keck a Mithouard*) spojené veci 60/84 a 61/84 *Cinéthèque*, Zb. 1985, s. 2605 a vec C-145/88 *Torfaen*, Zb. 1989, s. 3851 (prvá vec týkajúca sa právnych predpisov o nedeľnom predaji). Táto ťažkosť pri uplatňovaní testu vo veci *Torfaen* bola zjavná v judikatúre v Spojenom kráľovstve: napríklad *B&Q plc/Shrewsbury BC* [1990] 3 CMLR 535 a *Stoke City Council/B&Q* [1990] 3 CMLR 31. Prehľad judikatúry týkajúcej sa článku 28 Zmluvy o ES pred rozsudkom vo veci *Keck a Mithouard* sa uvádza v návrhoch generálneho advokáta vo veci C-412/93 *Leclerc-Siplec*, Zb. 1995, s. I-179, na s. I-182 body 23 až 33.

³⁶ Spojené veci C-267/91 a C-268/91 *Keck a Mithouard*, Zb. 1993, s. I-6097, bod 14.

³⁷ C. Barnard, „Fitting the Remaining Pieces into the Goods and Persons Jigsaw“ (2001) EL Rev. 35, s. 50; J. Schwarze, *Europäisches Wirtschaftsrecht*, 2007, bod 72.

³⁸ Spojené veci C-267/91 a C-268/91 *Keck a Mithouard*, Zb. 1993, s. I-6097, bod 15.

³⁹ Spojené veci C-267/91 a C-268/91 *Keck a Mithouard*, Zb. 1993, s. I-6097, bod 16.

34 Zmluvy o fungovaní EÚ bez ohľadu na to, či sa nimi tiež zavádza diskriminácia na základe pôvodu výrobkov⁴⁰. Naopak podmienky predaja spadajú do rozsahu pôsobnosti článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ iba pod podmienkou, že strana uvádzajúca porušenie môže dokázať, že sa nimi zavádza právna alebo faktická diskriminácia na základe pôvodu výrobkov. Právna diskriminácia sa vyskytuje, keď sú opatrenia zjavne diskriminačné⁴¹. Diskriminácia je však v skutočnosti zložitejšia.

Pomerne jednoduchšie sa dá pochopiť, aké typy opatrení sa týkajú vlastností výrobkov, než aké typy opatrení predstavujú podmienky predaja. K opatreniam, ktoré sa týkajú charakteristík výrobku, by mohli patriť napríklad opatrenia týkajúce sa tvaru, veľkosti, hmotnosti, zloženia, vyhotovenia, označenia alebo uvádzania na trh. Na základe uvedeného existujú niektoré príklady, keď sa zdá, že niektoré opatrenia sa na prvý pohľad netýkajú vlastností výrobku, Súdny dvor však usudzuje, že sa týkajú⁴².

Vo veci *Canal Satellite Digital*⁴³ sa na Súdny dvor obrátili s otázkou, či predmetný registračný postup, ktorý zahŕňal povinnosť zapísať hospodárske subjekty aj ich výrobky do oficiálneho registra, je porušením článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ. Aby hospodárske subjekty mohli získať túto registráciu, museli sa zaviazat' k dodržiavaniu technických špecifikácií a museli získať predbežnú technickú správu vyhotovenú vnútroštátnymi orgánmi a predbežné administratívne povolenie, v ktorom sa konštatovalo, že sú dodržané technické a ďalšie požiadavky. Súdny dvor dospel k záveru, že týmito požiadavkami sa porušuje článok 34 Zmluvy o fungovaní EÚ. Poukázal na to, že potreba prispôbiť predmetné výrobky vnútroštátnym pravidlám brá-

nila tomu, aby sa uvedená požiadavka považovala za podmienku predaja.

Súdny dvor rozhodol vo veciach *Alfa Vita Vassilopoulos a Carrefour-Marinopoulos*⁴⁴ a *Komisija/Grécko*⁴⁵, že vnútroštátne právne predpisy, na základe ktorých sa na predaj výrobkov „bake-off“ uplatňujú tie isté požiadavky ako na úplnú výrobu a obchodovanie s tradičným chlebom a tradičnými pekárskymi výrobkami sú v rozpore s článkom 34 Zmluvy o fungovaní EÚ. Súdny dvor dospel k tomu záveru na základe toho, že ustanovenia vnútroštátneho práva sa zameriavajú na špecifikovanie výrobných podmienok pre pekárské výrobky vrátane výrobkov „bake-off“⁴⁶. Hlavnou charakteristikou výrobkov „bake-off“ je ich dodanie do miest predaja po tom, čo boli vykonané dôležité etapy prípravy týchto výrobkov. Preto požiadavka na disponovanie skladdom na múku, miestnosťou na miesenie a skladdom na pevné palivo neberie do úvahy špecifickosť týchto výrobkov a vyvoláva dodatočné náklady, čím sťažuje predaj týchto výrobkov. Súdny dvor dospel k záveru, že tieto právne predpisy teda predstavujú prekážku dovozu, ktorú nemožno považovať za úpravu podmienok predaja. Skutočne sa Súdny dvor podľa všetkého riadil stanoviskom generálneho advokáta, ktorý konštatoval, že pravidlá, ktorým sa ukladajú podmienky, ktoré sú súčasťou výrobného postupu, sa týkajú vnútorných vlastností tovaru⁴⁷.

Ďalšie nedávne rozhodnutie Súdneho dvora, ktoré by sa v tejto súvislosti mohlo uviesť, je vo veci *Komisija/Grécko* týkajúcej sa zábavných automatov⁴⁸. Táto vec sa týkala gréckeho zákona, podľa ktorého sa zakazovalo umiestnenie a prevádzkovanie všetkých elektrických, elektromechanických a elektronických hier vrátane zábavných technických hier

a všetkých počítačových hier na všetkých verejných a súkromných miestach s výnimkou herní. Podľa stanoviska Európskeho súdu na tento grécky zákon treba nahliadať tak, že predstavuje porušenie článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ. Ďalej Súdny dvor uviedol, že je tomu tak, a to aj vtedy, keď tento zákon nezakazuje dovoz dotknutých výrobkov a ich uvádzanie na trh⁴⁹. Súdny dvor poukázal na to, že odkedy zákon nadobudol účinnosť, došlo k zníženiu objemu dovozu týchto hier z iných členských štátov. Súdny dvor však tiež usúdil, že dovoz hracích automatov sa skutočne zastavil potom, ako uvedený zákaz nadobudol účinnosť. Táto posledná pripomienka Súdneho dvora by mohla byť určujúcim faktorom týkajúcim sa toho, prečo opatrenie spadá do rozsahu pôsobnosti článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ.

Do zoznamu predajných podmienok Súdny dvor zahŕňa opatrenia týkajúce sa podmienok a metód predaja,⁵⁰ opatrenia, ktoré sa týkajú času predaja tovaru,⁵¹ opatrenia, ktoré sa týkajú miesta predaja tovaru alebo obmedzení predaja tovaru alebo obmedzení týkajúcich sa toho, kým môže byť tovar predaný⁵² a opatrení, ktoré sa týkajú cenových kontrol⁵³.

Okrem toho za podmienky predaja by sa mohli považovať aj určité postupy/povinnosti, ktoré sa netýkajú výrobku alebo jeho obalu, ako vyplýva z veci *Sapod Audic*⁵⁴. Podľa sporného vnútroštátneho opatrenia vo veci *Sapod Audic* sa od každého výrobcu alebo dovozcu vyžadovalo, aby prispel na likvidáciu svojho odpadu z obalov alebo ju organizoval. Súdny dvor skúmal zlučiteľnosť tohto opatrenia s článkom 34 Zmluvy o fungovaní EÚ vo veci, kde uložil iba „všeobecnú povinnosť označiť obaly zberané na likvidáciu schváleným podnikom“⁵⁵. Na

⁴⁰ P. Oliver, *Free Movement of Goods in the European Community*, 2003, s. 124.

⁴¹ P. Oliver, *Free Movement of Goods in the European Community*, 2003, s. 127, preukázateľne takýmto prípadom bola vec C-320/93 *Ortscheit/Eurim-Pharm*, Zb. 1994, s. I-5243.

⁴² Pozri napríklad vec C-470/93 *Mars*, Zb. 1995, s. I-1923 a vec C-368/95 *Familiapress*, Zb. 1997, s. I-3689, bod 11.

⁴³ Vec C-390/99 *Canal Satellite Digital*, Zb. 2002, s. I-607, bod 29; pozri aj vec C-389/96 *Aher-Waggon*, Zb. 1998, s. I-4473, bod 18.

⁴⁴ Spojené veci C-158/04 a C-159/04 *Alfa Vita Vassilopoulos a Carrefour-Marinopoulos*, Zb. 2006, s. I-8135.

⁴⁵ Vec C-82/05 *Komisija/Grécko*, neuverejnené v Zbierke.

⁴⁶ Spojené veci C-158/04 a C-159/04 *Alfa Vita Vassilopoulos a Carrefour-Marinopoulos*, Zb. 2006, s. I-8135, bod 18.

⁴⁷ Stanovisko generálneho advokáta Poiares Madura v bode 16.

⁴⁸ Vec C-65/05 *Komisija/Grécko*, Zb. 2006, s. I-10341.

⁴⁹ Vec C-65/05 *Komisija/Grécko*, Zb. 2006, s. I-10341, bod 28.

⁵⁰ Pozri vec C-412/93 *Leclerc-Siplec*, Zb. 1995, s. I-179, bod 22 a vec C-6/98 *ARD*, Zb. 1999, s. I-7599, bod 46.

⁵¹ Pozri spojené veci C-401/92 a C-402/92 *Tankstation 't Heukske a Boermans*, Zb. 1994, s. I-2199, bod 14; spojené veci C-69/93 a C-258/93 *Punto Casa a PPV*, Zb. 1994, s. I-2355 a spojené veci C-418 až C-421/93; C-460/93 až C-462/93, C-464/93, C-9/94 až C-11/94, C-14/94, C-15/94, C-23/94, C-24/94 a C-332/94 *Semeraro Casa Uno a i.*, Zb. 1996, s. I-2975, body 9 až 11, 14, 15, 23 a 24.

⁵² Pozri vec C-391/92 *Komisija/Grécko*, Zb. 1995, s. I-1621, bod 15; spojené veci C-69/93 a C-258/93 *Punto Casa a PPV*, Zb. 1994, s. I-2355.

⁵³ Pozri vec C-63/94 *Belgapom*, Zb. 1995, s. I-2467.

⁵⁴ Vec C-159/00 *Sapod Audic*, Zb. 2002, s. I-5031.

⁵⁵ Tamtiež bod 71 (zvýraznené). Ak by sa vykladalo ako uloženie povinnosti na označovanie alebo štitkovanie, potom by opatrenie predstavovalo technický predpis v zmysle smernice [98/34]. V takomto prípade by sa jednotlivec mohol odvolať na nedostatok spočívajúci v neoznámení tohto vnútroštátneho ustanovenia. Potom vnútroštátnemu súdu prináleží, aby takéto ustanovenie odmietol uplatniť.

základe tohto výkladu Súdny dvor rozhodol, že „povinnosť uložená týmto ustanovením sa ako taká netýka výrobku alebo jeho obalu a preto sama o sebe nepredstavovala pravidlo ustanovujúce požiadavky, ktoré má tovar spĺňať, ako napríklad požiadavky týkajúce sa ich označovania alebo balenia“⁵⁶. Na základe toho dospel k záveru, že sa toto ustanovenie môže považovať za podmienku predaja.

Opatrenia týkajúce sa obmedzení reklamy sú o niečo komplikovanejšie. Generálni advokáti⁵⁷ a Súdny dvor⁵⁸ uznali, že reklama zohráva dôležitú úlohu pri prieniku výrobku z jedného členského štátu na nový trh v inom členskom štáte. Od rozhodnutia vo veci *Keck a Mithouard* Súdny dvor považuje obmedzenia reklamy za podmienky predaja⁵⁹. Stojí za povšimnutie, že v určitých prípadoch Súdny dvor spája pôsobnosť obmedzenia reklamy s diskrimináciou. Konkrétnejšie, zastáva názor, že „úplný zákaz reklamy určitých vlastností výrobku⁶⁰ môže viac sťažiť prístup na trh výrobkom z iných členských štátov než domácim výrobkom, ktoré sú spotrebiteľom viac známe“⁶¹.

Ak to zhrnieme, Súdny dvor zrejme usudzuje, že podmienky predaja sú opatreniami, ktoré súvisia skôr s predajom tovaru, než s vlastnosťami výrobku⁶². Súdny dvor však musel odstupňovať jednoduché rozlíšenie stanovené v rozsudku vo veci *Keck a Mithouard*.⁶³ Na základe toho sa určité pravidlá, ktoré podľa všetkého spadajú do kategórie podmienok predaja, považujú za pravidlá týkajúce sa výrobkov. Na druhej strane pravidlá týkajúce sa obalov výrobkov, ktoré po veci *Keck* sú *prima facie* zahrnuté do pravidiel, ktoré sa týkajú výrobkov, boli po preskúmaní osobitostí konkrétneho prípadu klasifikované ako podmienky predaja⁶⁴. Tieto rozhodnutia

skutočne predstavujú určitý stupeň pragmatizmu, ktorý si Súdny dvor v tejto oblasti osvojil.

A nakoniec vo veci *Komisija/Taliansko*⁶⁵ Súdny dvor poukázal na to, že judikatúra k článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ odzrkadľuje povinnosti týkajúce sa troch zásad: a) zásady nediskriminácie, b) zásady vzájomného uznávania a c) zásady zabezpečenia voľného prístupu výrobkov na vnútroštátne trhy. V bode 35 uvádza klasické vysvetlenie, pokiaľ ide o vec „*Cassis de Dijon*“, a v bode 36 vo veci *Keck a Mithouard*. V bode 37 vyhlásil: „V dôsledku toho sa za opatrenia s rovnakým účinkom ako množstevné obmedzenia dovozu v zmysle článku [34 Zmluvy o fungovaní EÚ] musia považovať také opatrenia prijaté členským štátom, ktorých cieľom alebo účinkom je menej výhodné zaobchádzanie s výrobkami pochádzajúcimi z iných členských štátov, ako aj opatrenia uvedené v bode 35 tohto rozsudku. Pod tento istý pojem patrí tiež akékoľvek iné opatrenie, ktoré bráni prístupu na trh určitého členského štátu výrobkom s pôvodom v iných členských štátoch.“ (zvýraznené autorom). Je potrebné ešte zistiť, či sa týmto rozsudkom rozširuje rozsah pôsobnosti článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ a ak áno, za akých podmienok.

3.1.11. OBMEDZENIA POUŽÍVANIA

Nedávno bola v judikatúre Súdneho dvora zdôraznená jedna kategória obmedzení, a to obmedzenia používania. Tieto obmedzenia sa charakterizujú ako vnútroštátne pravidlá, ktoré umožňujú predaj výrobku, zatiaľ čo jeho použitie do určitej miery obmedzujú.

K týmto požiadavkám môžu patriť obmedzenia týkajúce sa cieľa alebo metódy konkrétneho

použitia, súvislosti alebo doby použitia, rozsahu použitia alebo druhov použitia. Takéto opatrenia môžu za určitých okolností predstavovať opatrenia s rovnocenným účinkom.

Do tejto novej oblasti sťažností by mohli patriť tri nedávne veci. V prvej veci, *Komisija/Portugalsko*⁶⁶, Komisia podala žalobu voči Portugalisku, keďže jedným portugalským zákonom sa zakázalo umiestňovanie farebných fólií na sklá motorových vozidiel. Komisia tvrdila, že týmto zákazom sa porušil článok 34 Zmluvy o fungovaní EÚ a nemožno ho odôvodniť podľa článku 36 Zmluvy o fungovaní EÚ. Komisia argumentovala, že prípadní zájemcovia, obchodníci alebo jednotlivci, ktorí vedia, že takéto fólie nemôžu umiestňovať na sklá motorových vozidiel, ich nebudú kupovať.⁶⁷ Zdá sa, že Súdny dvor prijal tento argument. Presnejšie skonštatoval, že „...prípadní zájemcovia, obchodníci alebo jednotlivci, ktorí vedia, že nemôžu takéto fólie umiestňovať na predné sklá a sklá popri sedadlách cestujúcich v motorových vozidlách, nemajú v skutočnosti nijaký záujem o ich kúpu.“⁶⁸ Dospel teda k záveru, že Portugalsko si nesplnilo svoje povinnosti vyplývajúce z článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ.

V druhej veci, *Komisija/Taliansko*⁶⁹, Komisia požiadala Súdny dvor, aby dospel k záveru, že Taliansko zachovaním pravidiel, ktoré zakazujú ťahať prípojnú vozidlo motocyklom, si nesplnila povinnosti podľa článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ. Pokiaľ ide o prípojnú vozidlá, ktoré sú osobitne vytvorené, aby boli ťahané motorkami, Súdny dvor skonštatoval, že možnosti použitia týchto vozidiel inak ako s motorkami sú zanedbateľné⁷⁰. Spotrebiteľia tým, že vedia, že majú zakázané používať svoje motorky s prípojným vozidlom pre ne osobitne vytvoreným, totiž

⁵⁶ Tamtiež bod 72.

⁵⁷ Pozri napríklad návrh generálneho advokáta Jacobsa vo veci C-412/93 *Leclerc-Siplec*, Zb. 1995, s. I-179, na s. I-182 a návrh generálneho advokáta Geelhoeda vo veci C-239/02 *Douwe Egberts*, Zb. 2004, s. I-7007, na s. I-7010.

⁵⁸ Pozri napríklad spojené veci C-34/95 až C-36/95 *De Agostini a TV-Shop*, Zb. 1997, s. I-3843.

⁵⁹ Pozri vec C-412/93 *Leclerc-Siplec*, Zb. 1995, s. I-179; spojené veci C-34/95 až C-36/95 *De Agostini a TV-Shop*, Zb. 1997, s. I-3843; vec C-405/98 *Gourmet International Products*, Zb. 2001, s. I-1795; vec C-292/92 *Hünemund a i.*, Zb. 1993, s. I-6787.

⁶⁰ Vec C-239/02 *Douwe Egberts*, Zb. 2004, s. I-7007, bod 53.

⁶¹ Pokiaľ ide o diskrimináciu medzi domácimi hospodárskymi subjektmi a hospodárskymi subjektmi iných členských štátov, pozri vec C-322/01 *Deutscher Apothekerverband*, Zb. 2003, s. I-14887, bod 74 a vec C-254/98 *TK-Heimdienst*, Zb. 2000, s. I-151, bod 26. Pozri tiež spojené veci 87/85 a 88/85 *Legia a Gyselinx*, Zb. 1986, s. 1707, bod 15 a vec C-189/95 *Franzén*, Zb. 1997, s. I-5909, bod 71.

⁶² Pozri vec C-71/02 *Karner*, Zb. 2004, s. I-3025 (zákaz odkazu uvádzajúceho, že tovar pochádza z konkurzu); vec C-441/04 *A-Punkt Schmuckhandel*, Zb. 2006, s. I-2093 (podomový predaj) a tiež podobné odôvodnenie vo veci C-20/03 *Burmanjer a i.*, Zb. 2005, s. I-4133.

⁶³ Návrhy generálneho advokáta v spojených veciach C-158/04 a C-159/04 *Alfa Vita Vassilopoulos a Carrefour-Marinopoulos*, Zb. 2006, s. I-8135, body 27 až 29.

⁶⁴ Vec C-416/00 *Morellato*, Zb. 2003, s. I-9343, bod 36 (Generálny advokát Maduro konštatuje, že požiadavka úpravy výrobku bola podľa všetkého uložená až v konečnej fáze uvádzania výrobku na trh, takže samotný prístup dovezeného výrobku na vnútroštátny trh nebol dotknutý).

⁶⁵ Vec C-110/05 *Komisija/Taliansko*, Zb. 2009, s. I-519.

⁶⁶ Vec C-265/06 *Komisija/Portugalsko*, Zb. 2008, s. I-2245.

⁶⁷ Bod 15.

⁶⁸ Bod 33.

⁶⁹ Vec C-110/05 *Komisija/Taliansko*, Zb. 2009, s. I-519.

⁷⁰ Vec C-110/05 *Komisija/Taliansko*, Zb. 2009, s. I-519, body 51 a 55.

nemajú prakticky žiaden záujem na kúpe takéhoto prípojného vozidla. Predmetný zákaz je preto porušením článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ. Avšak v tomto konkrétnom prípade Súdny dvor dospel k záveru, že opatrenie je odôvodnené z hľadiska cestnej bezpečnosti ako nevyhnutnej podmienky.

A nakoniec, vec C-142/05⁷¹ Mickelsson a Roos sa týkala návrhu na začatie prejudiciálneho konania, v ktorom bola položená otázka, či články 34 a 36 Zmluvy o fungovaní EÚ vylučujú uplatňovanie švédskych pravidiel o používaní vodných skútrov. Podľa švédskych predpisov používanie takýchto vodných skútrov mimo verejných plavebných koridorov alebo zón povolených krajskou správou bolo zakázané a mohlo sa trestať pokutou. Súdny dvor najskôr zopakoval tri prípady uvedené vo veci C-110/05 (*Komisia/Taliano, bod 37*). Súdny dvor vysvetlil, že ak je účinkom vnútroštátnych pravidiel označovania splavných vôd a koridorov zabránenie užívateľom vodných skútrov v riadnom používaní týchto výrobkov, ktoré je im vlastné, alebo výrazné obmedzenie ich používania, takéto pravidlá spôsobujú prekážku prístupu uvedených výrobkov na dotknutý vnútroštátny trh a predstavujú preto opatrenia s rovnakým účinkom ako množstvové obmedzenia dovozu. Súdny dvor konštatoval, že v čase okolností veci samej nebola pre vodné skútre vytvorená žiadna splavná zóna, takže používanie vodných skútrov bolo povolené len vo verejných plavebných koridoroch. Súdny dvor ďalej poukázal na to, že obvinení vo veci samej, ako aj Komisia však tvrdia, že tieto koridory sú určené pre nákladnú dopravu obchodného charakteru a používanie vodných skútrov je preto nebezpečné a že najväčšia časť švédskych splavných vôd sa v každom prípade nachádza mimo týchto koridorov⁷². V dôsledku toho by bolo možné tvrdiť, že výsledkom predmetného zákazu bolo výslovné zablokovanie prístupu na trh. Súdny dvor však v bode 39 konštatoval, že „[p]rávna úprava ako je tá vo veci samej v zásade môže byť považovaná za primeranú pod podmienkou, že vnútroštátne orgány sú povinné prijať takéto vykonávacie opatrenia, ďalej, že tieto orgány skutočne uplatnili právomoc, ktorú v tejto súvislosti majú a označili zóny zodpovedajúce podmienkam stanoveným vo vnútroštátnom nariadení a napo-

kon, že takéto opatrenia boli prijaté v primeranej lehote po nadobudnutí účinnosti uvedeného nariadenia.“⁷³ Súdny dvor v bode 40 konštatoval, že vnútroštátna právna úprava ako je tá, ktorej sa týka vec sama môže byť odôvodnená cieľom ochrany životného prostredia pod podmienkou dodržania vyššie uvedených podmienok. Preto Súdny dvor rozhodol, že uvedený druh právnej úpravy môže byť odôvodnený pod podmienkou splnenia vyššie uvedených podmienok.

3.2. Zásada vzájomného uznávania

Technické prekážky voľnému pohybu tovaru v rámci EÚ sú ešte stále rozšírené. Vyskytujú sa, keď vnútroštátne orgány uplatňujú vnútroštátne pravidlá, ktorými sa ustanovujú požiadavky, ktoré majú spĺňať takéto výrobky (napr. týkajúce sa pomenovania, podoby, veľkosti, hmotnosti, zloženia, vyhotovenia, označovania a balenia) na výrobky pochádzajúce z iných členských štátov, kde boli vyrobené a uvedené na trh v súlade s právnymi predpismi. Ak sa týmito pravidlami nevykonávajú sekundárne právne predpisy EÚ, predstavujú technické prekážky, na ktoré sa uplatňujú články 34 a 36 Zmluvy o fungovaní EÚ. Je tomu tak aj v prípade, ak sa tieto pravidlá uplatňujú bez rozdielu na všetky výrobky.

Na základe „zásady vzájomného uznávania“⁷⁴ ďalej koexistujú v rámci vnútorného trhu rôzne vnútroštátne technické pravidlá. Táto zásada znamená, že bez ohľadu na technické rozdiely medzi rôznymi vnútroštátnymi pravidlami, ktoré sa uplatňujú v rámci EÚ, členské štáty určenia nemôžu na svojom území zakázať predaj výrobkov, ktoré nepodliehajú harmonizácii Spoločenstva a ktoré sú v súlade s právnymi predpismi uvedené na trh v inom členskom štáte, ani vtedy, ak boli tieto výrobky vyrobené podľa iných technických pravidiel ako tie, ktorým musia podliehať domáce výrobky. Jedinými výnimkami z tejto zásady sú obmedzenia, ktoré sú oprávnené na základe dôvodov uvedených v článku 36 Zmluvy o fungovaní EÚ (ochrana verejnej morálky alebo verejnej bezpečnosti, ochrana zdravia a života ľudí, zvierat alebo rastlín a pod.) alebo na základe naliehavých požia-

daviek všeobecného verejného významu uznávaných judikatúrou Súdneho dvora a ktoré sú primerané sledovanému cieľu.

Zásada vzájomného uznávania v neharmonizovanej oblasti teda pozostáva z pravidiel a výnimky:

- (1) Všeobecného pravidla, že napriek existencii vnútroštátneho technického predpisu v členskom štáte určenia, výrobky vyrobené a uvedené na trh v inom členskom štáte v súlade s právnymi predpismi využívajú základné právo voľného pohybu zaručené Zmluvou o fungovaní EÚ a
- (2) Výnimky, že výrobky vyrobené alebo uvedené na trh v inom členskom štáte v súlade s právnymi predpismi toto právo nevyužívajú, keď členský štát určenia môže dokázať, že je nevyhnutné uložiť vlastný technický predpis na príslušné výrobky na základe dôvodov uvedených v článku 36 Zmluvy o fungovaní EÚ alebo povinných požiadaviek na základe judikatúry Súdneho dvora a s výhradou súladu so zásadou proporcionality.

Až do nedávna najzávažnejším problémom pri vykonávaní zásady vzájomného uznávania bola bezpochyby všeobecná právna neistota týkajúca sa dôkazného bremena. Z tohto dôvodu EÚ prijala nariadenie (ES) č. 764/2008, ktorým sa ustanovujú postupy týkajúce sa uplatňovania určitých vnútroštátnych technických pravidiel na výrobky, ktoré sú v súlade s právnymi predpismi uvedené na trh v inom členskom štáte, a ktorým sa zrušuje rozhodnutie č. 3052/95/ES⁷⁵.

3.3. Typické obchodné prekážky

Obchodné prekážky nadobúdajú rôzne formy a podoby. Niekedy sú to veľmi priamociare opatrenia konkrétne zamerané na dovoz alebo umožňujúce preferenčné zaobchádzanie s domácim tovarom a niekedy sú neočakávaným vedľajším účinkom rozhodnutí všeobecnej politiky. V posledných desaťročiach sa objavili niektoré typické kategórie z judikatúry a praktického uplatňovania článkov 34 – 36 Zmluvy

⁷¹ Vec C-142/05 *Mickelsson a Roos*, 2009, neuvěřeně v Zbierke.

⁷² Bod 25.

⁷³ Bod 39.

⁷⁴ Zásada pochádza zo známeho rozsudku Súdneho dvora vo veci *Cassis de Dijon* z 20. februára 1979 (vec 120/78 *Rewe-Zentral*, Zb. 1979, s. 649) a bola základom nového vývoja na vnútornom trhu pre tovar. Aj keď sa spočiatku v judikatúre Súdneho dvora výslovně neuvádzala, v súčasnosti sa plne uznáva (pozri napr. vec C-110/05 *Komisia/Taliano*, Zb. 2009, s. I-519, bod 34).

⁷⁵ Ú. v. EÚ L 218, 13.8.2008, s. 21. Ďalšie informácie sa nachádzajú v bode 8.3 tejto príručky.

o fungovaní EÚ v konaniach o porušení práva Spoločenstva. Niektoré z nich sa uvádzajú v ďalšom texte.

3.3.1. VNÚTROŠTÁTNE USTANOVENIA TÝKAJÚCE SA DOVOZU (DOVOZNÉ POVOLENIA, INŠPEKCIE A KONTROLY)

Vnútroštátne opatrenia, ktoré sa priamo týkajú dovozu výrobkov z iných členských štátov a ktoré sťažujú dovoz, sa preto obvykle považujú za opatrenia s rovnocenným účinkom, ktoré sú v rozpore s článkom 34 Zmluvy o fungovaní EÚ. Jasným príkladom v tejto súvislosti je povinnosť získať dovozné povolenie. Kedže formálne postupy tohto typu môžu spôsobiť omeškanie, touto povinnosťou sa porušuje článok 34 Zmluvy o fungovaní EÚ aj vtedy, keď sa povolenia udeľujú automaticky a príslušný členský štát nemá v úmysle vyhradiť si právo udeliť povolenie⁷⁶.

Inšpekcie a kontroly, ako napríklad veterinárne, hygienické, fytosanitárne a iné kontroly, vrátane colných kontrol pri dovoze (a vývoze) sa považujú v zmysle článkov 34 a 35 za opatrenia s rovnocenným účinkom⁷⁷. Tieto inšpekcie môžu dovoz alebo vývoz sťažiť alebo predraziť v dôsledku omeškania na základe inšpekcii a dodatočných dopravných nákladov, ktoré tak môžu obchodníkovi vzniknúť.

Vznikom vnútorného trhu 1. januára 1993 sa opakované hraničné kontroly pri doprave tovaru stali minulosťou. V súčasnosti členské štáty nesmú vykonávať kontroly na svojich hraničiach, pokiaľ nie sú súčasťou všeobecného systému kontroly, ktorý sa v podobnom rozsahu uskutočňuje na vnútroštátnom území, a/alebo pokiaľ sa nevykonávajú ako kontroly na mieste. Ak však takéto kontroly bez ohľadu na to, kde sa konajú, znamenajú systematickú kontrolu dovážaných výrobkov, stále sa považujú za opatrenia s rovnocenným účinkom⁷⁸, ktoré sú pri dodržaní prísnych podmienok len vo výnimočných prípadoch oprávnené.

3.3.2. POVINNOSŤ VYMEŇOVAŤ ZÁSTUPCU ALEBO POSKYTNÚŤ SKLADOVACIE PRIESTORY V DOVÁŽAJÚCOM ČLENSKOM ŠTÁTE

Súdny dvor vyhlásil, že povinnosť dovozcu mať miesto podnikania v členskom štáte určenia priamo vylučuje voľný pohyb tovaru v rámci vnútorného trhu. Súdny dvor zistil, že nútením podnikov so sídlom v iných členských štátoch, aby vynaložili náklady na ustanovenie zástupcu v členskom štáte dovozu, určitým podnikom, najmä malým a stredným podnikom sťažuje, prípadne až znemožňuje vstup na trh tohto členského štátu⁷⁹. Povinnosť vymenovať zástupcu alebo agenta, druhotné miesto podnikania alebo úrad alebo skladovacie priestory v dovážajúcom členskom štáte by podobne bola v rozpore s článkom 34 Zmluvy o fungovaní EÚ.

Niektoré členské štáty sa pokúšali tieto požiadavky odôvodniť tvrdením, že sú potrebné na zabezpečenie riadneho presadzovania vnútroštátnych opatrení verejného záujmu vrátane niektorých prípadov trestnej zodpovednosti. Súdny dvor tento argument zamietol. Konštatoval, že aj keď každý členský štát je oprávnený prijať na svojom území príslušné opatrenia na zabezpečenie ochrany verejného poriadku, takéto opatrenia sú odôvodnené len vtedy, ak je dokázané, že sú potrebné na dosiahnutie legitímnych dôvodov vo všeobecnom záujme a že takúto ochranu nemožno dosiahnuť prostriedkami, ktoré v menšej miere obmedzujú voľný pohyb tovaru⁸⁰. Súdny dvor preto konštatoval, „aj keď trestné sankcie môžu mať odradzujúci účinok, pokiaľ ide o správanie, ktoré sa nimi trestá, tento účinok nie je zaručený a v každom prípade nie je posilnený...len prítomnosťou na vnútroštátnom území osoby, ktorá môže podľa práva zastupovať výrobcu“⁸¹. Súdny dvor preto usúdil, že požiadavka, aby sa na vnútroštátnom území ustanovil zástupca nie je taká, aby poskytovala z hľadiska cieľov vo verejnom záujme dostatočné záruky na odôvodnenie výnimky zo zákazu uvedeného v článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ.

Vnútroštátne požiadavky upravujúce skladovanie alebo zásoby dovezeného tovaru tiež môžu znamenať porušenie článku 34 Zmluvy o fungo-

vaní EÚ, ak tieto vnútroštátne opatrenia pôsobia na dovezený tovar diskriminačne v porovnaní s domácimi výrobkami. Patrili by k nim všetky pravidlá, ktorými sa zakazuje, obmedzuje alebo vyžaduje skladovanie len dovezeného tovaru. Súdny dvor rozhodol, že vnútroštátne opatrenie, ktorým sa nariaďuje skladovanie dovezených liehovín na báze vína aspoň šesť mesiacov, aby sa mohli získať určité označenie kvality, predstavuje opatrenie s rovnocenným účinkom ako množstvové obmedzenie⁸².

Podobné prekážky obchodu s tovarom by mohli vytvárať všetky vnútroštátne pravidlá, ktoré celkovo alebo čiastočne obmedzujú používanie skladovacích zariadení len pre domáce výrobky, alebo na základe ktorých skladovanie dovezeného tovaru podlieha podmienkam, ktoré sú odlišné od podmienok požadovaných pre domáce výrobky a ťažšie sa dodržiavajú. Na základe toho by vnútroštátne opatrenie, ktoré podporuje skladovanie výrobkov vyrobených na domácom území, mohlo vytvárať prekážky voľnému pohybu tovaru na základe článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ.

3.3.3. VNÚTROŠTÁTNE CENOVÉ KONTROLY A ÚHRADA NÁKLADOV

Aj keď zmluva neobsahuje žiadne konkrétne ustanovenie, pokiaľ ide o vnútroštátne predpisy týkajúce sa cenových kontrol. Súdny dvor v mnohých prípadoch vo svojej judikatúre potvrdil, že článok 34 Zmluvy o fungovaní EÚ sa uplatňuje na vnútroštátne predpisy v oblasti cenovej kontroly.

Takéto predpisy sa vzťahujú na viaceré opatrenia: minimálne a maximálne ceny, zmrazenie cien, minimálne a maximálne ziskové rozpätia a určovanie cien ďalšieho predaja.

Minimálne ceny: Minimálna cena viazaná na určité množstvo, ktoré, aj keď sa uplatňuje bez rozdielu na domáce a dovezené výrobky, môže obmedziť dovoz tým, že zabráni, aby sa ich nižšia režijná cena odrazila v maloobchodnej predajnej cene a tým bráni dovozcom využiť svoju konkurenčnú výhodu, je opatrením s rovnocenným účinkom, ktoré je v rozpore s článkom 34 Zmluvy o fungovaní EÚ. Spotrebiteľ nemôže požívať výhody na základe tejto ceny⁸³.

⁷⁶ Vec C-54/05 *Komisija/Finsko*, Zb. 2007, s. I-2473, bod 31 alebo spojené veci 51/71 až 54/71 *International Fruit Company a i.*, Zb. 1971, s. 1107.

⁷⁷ Vec 4/75 *Rewe Zentralfinanz*, Zb. 1975, s. 843.

⁷⁸ Vec C-272/95 *Deutsches Milch-Kontor*, Zb. 1997, s. I-1905.

⁷⁹ Vec 155/82 *Komisija/Belgicko*, Zb. 1983, s. 531, bod 7.

⁸⁰ Vec 155/82 *Komisija/Belgicko*, Zb. 1983, s. 531, bod 12. Pozri tiež vec C-12/02 *Grilli*, Zb. 2003, s. I-11585, body 48 a 49; C-193/94 *Skanavi a Chryssanthakopoulos*, Zb. 1996, s. I-929, body 36 až 38.

⁸¹ Vec 155/82 *Komisija/Belgicko*, Zb. 1983, s. 531, bod 15.

⁸² Vec 13/78 *Eggers*, Zb. 1978, s. 1935.

⁸³ Vec 231/83 *Cullet*, Zb. 1985, s. 305; vec 82/77 *Van Tiggele*, Zb. 1978, s. 25.

V súčasnosti je však táto oblasť čiastočne harmonizovaná a vnútroštátne právne predpisy stanovujúce minimálne ceny za tabak by sa mali posudzovať napríklad z hľadiska smernice 95/59/ES z 27. novembra 1995 o iných daniach, ktoré ovplyvňujú spotrebu vyrobeného tabaku, ako je daň z obratu. Podľa judikatúry Súdneho dvora stanovenie takýchto minimálnych predajných cien je v rozpore s čl. 9 ods. 1 smernice⁸⁴.

Maximálne ceny: Aj keď maximálna cena, ktorá sa uplatňuje bez rozdielu na domáce aj dovezené výrobky sama o sebe nepredstavuje opatrenie s rovnocenným účinkom ako množstvové obmedzenie, môže mať takýto účinok, ak je viazaná na úroveň, ktorá predaj dovezeného výrobku voči domácejmu výrobku buď znemožňuje, alebo ho sťažuje⁸⁵.

Zmrazenie cien: Vo veci týkajúcej sa vnútroštátneho predpisu, podľa ktorého sa majú všetky zvýšenia cien oznámiť orgánom aspoň dva mesiace predtým, ako začnú platiť, Súdny dvor potvrdil, že zmrazenie cien, ktoré platí rovnako na domáce aj na dovezené výrobky samé o sebe neznamená opatrenie s rovnocenným účinkom ako množstvové obmedzenie. V skutočnosti však môžu takýto účinok vytvárať, ak sú ceny skutočne na takej úrovni, že uvedenie na trh dovezených výrobkov sa stáva buď nemožným, alebo zložitejším ako uvedenie na trh domácich výrobkov⁸⁶. Bude tomu tak vtedy, keď dovozovia dokážu predávať dovezené výrobky len so stratou.

Minimálne a maximálne ziskové rozpätia viazané na určitú sumu a nie ako percento režijnej ceny nepredstavujú opatrenie s rovnocenným účinkom v zmysle článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ. To isté platí aj pre pevné maloobchodné ziskové rozpätie, ktoré je pomernou časťou maloobchodnej ceny voľne stanovenej výrobcom, prinajmenšom pokiaľ je primeranou odmenu pre maloobchodníka. Na rozdiel od toho maximálne ziskové rozpätie, ktoré je viazané na jedinou sumu, ktorá platí tak na domáce výrobky, ako aj dovoz a ktoré nezohľadňuje náklady za dovoz, patrí do pôsobnosti článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ⁸⁷.

Od rozsudku Súdneho dvora vo veci *Keck a Mithouard*, ktorá sa týkala francúzskej právnej úpravy zakazujúcej ďalší predaj so stratou, sa ukazuje, že vnútroštátne predpisy týkajúce sa cenovej kontroly prichádzajú s koncepciou „podmienok predaja“. V tejto súvislosti nespádajú do rozsahu pôsobnosti článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ, ak sa uplatňujú na všetkých príslušných obchodníkoch vykonávajúcich svoju činnosť na vnútroštátnom území a ak sa z právneho aj zo skutkového hľadiska rovnakým spôsobom týkajú predaja domácich výrobkov, ako aj výrobkov pochádzajúcich z iných členských štátov. Skutočnosť, že „cenové kontroly“ predstavujú „podmienky predaja“ potvrdzuje rozsudok vo veci *Belgacom*, v ktorom sa konštatovalo, že belgické právne predpisy zakazujúce predaj so stratou a predaj s veľmi malým ziskovým rozpätím nespádajú do rozsahu pôsobnosti článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ.

Úhrada nákladov za lieky: Právo EÚ vo všeobecnosti nezasahuje do právomoci členských štátov organizovať svoje systémy sociálneho zabezpečenia⁸⁸ a v prípade chýbajúcej harmonizácie na úrovni EÚ, zákony každého členského štátu určujú okolnosti, za ktorých sa priznávajú dávky sociálneho zabezpečenia. Tieto právne predpisy však môžu ovplyvniť možnosti uvádzania na trh a môžu tak ovplyvniť rozsah dovozu. Z toho vyplýva, že vnútroštátne rozhodnutie o úhrade nákladov za farmaceutiká môže mať negatívny vplyv na ich dovoz a môžu predstavovať prekážku voľnému obchodu tovaru.

Okrem toho z rozsudku vo veci *Duphar* vyplýva, že ustanovenia vnútroštátnych právnych predpisov upravujúce úhradu nákladov za lekárske prístroje v rámci vnútroštátneho systému zdravotnej starostlivosti sú zlučiteľné s článkom 34 Zmluvy o fungovaní EÚ, ak v prípade výrobkov určených na úhradu nákladov a výrobkov, na ktoré sa úhrada nevzťahuje, nedochádza k diskriminácii, pokiaľ ide o pôvod výrobkov a úhrada sa uskutočňuje na základe objektívnych a overiteľných kritérií. Ďalej by malo byť možné zmeniť zoznam výrobkov, na ktoré sa vzťahuje úhrada, vždy, keď je potrebné dodržať súlad s osobitnými kritériami. „Objektívne

a overiteľné kritériá“, na ktoré sa odvoláva Súdny dvor sa môžu týkať výskytu na trhu iných lacnejších výrobkov s rovnakým terapeutickým účinkom, skutočnosti, že predmetné výrobky sú voľne dostupné bez potreby lekárskeho predpisu, alebo skutočnosti, že výrobky neboli zaradené z dôvodu ochrany verejného zdravia do systému úhrady nákladov na základe farmakoterapeutických vlastností.

Procesnoprávne pravidlá na stanovenie vnútroštátnych rozhodnutí o úhrade nákladov boli špecifikované smernicou 89/105/ES o transparentnosti opatrení upravujúcich stanovovanie cien humánnych liekov a ich zaradovanie do vnútroštátnych systémov zdravotného poisťenia.

Vo veci *Decker*⁸⁹ Súdny dvor konštatoval, že vnútroštátne pravidlá, podľa ktorých úhrada nákladov za lieky podlieha predchádzajúcemu povoleniu príslušnej inštitúcie členského štátu v prípade, keď sa výrobky kupujú v inom členskom štáte, predstavuje obmedzenie voľného pohybu tovaru v zmysle článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ, pretože podnecujú poistené osoby, aby tieto výrobky kupovali prednostne vo svojom domovskom štáte, než v inom členskom štáte, a preto môžu obmedzovať dovoz výrobkov v iných členských štátoch.

3.3.4. VNÚTROŠTÁTNE ZÁKAZY URČITÝCH VÝROBKOV/LÁTKOV

Zákaz uviesť na trh určitý výrobok alebo látku je najobmedzujúcejšie opatrenie členského štátu, ktoré môže prijať z hľadiska voľného pohybu. Vnútroštátne zákazy sú zamerané väčšinou na potraviny⁹⁰ vrátane vitamínov a iných potravinových doplnkov a na chemické látky⁹¹.

Členské štáty tieto prísne opatrenia odôvodňujú najčastejšie ochranou zdravia a života ľudí, zvierat a rastlín podľa článku 36 Zmluvy o fungovaní EÚ a povinnými požiadavkami na základe judikatúry Súdneho dvora, ako napríklad ochrana životného prostredia. Tieto dôvody sa často kombinujú. Členský štát, ktorý ukladá vnútroštátny zákaz na výrobok/látku,

⁸⁴ Vec C-216/98 *Komisija/Grécko*, Zb. 2000, s. I-8921 a vec C-302/00 *Komisija/Francúzsko*, Zb. 2002, s. I-2055.

⁸⁵ Vec 65/75 *Tasca*, Zb. 1976, s. 291; spojené veci 88/75 až 90/75 *SADAM*, Zb. 1976, s. 323; vec 181/82 *Roussel*, Zb. 1983, s. 3849; vec 13/77 *GB-Inno/ATAB*, Zb. 1977, s. 2115.

⁸⁶ Spojené veci 16/79 až 20/79 *Danis*, Zb. 1979, s. 3327.

⁸⁷ Vec 116/84 *Roelstraete*, Zb. 1985, s. 1705; vec 188/86 *Lefèvre*, Zb. 1987, s. 2963.

⁸⁸ Pozri vec 238/82 *Duphar*, Zb. 1984, s. 523 a vec C-70/95 *Sodemare a i.*, Zb. 1997, s. I-3395.

⁸⁹ Vec C-120/95 *Decker*, Zb. 1998, s. I-1831.

⁹⁰ Vec 174/82 *Sandoz*, Zb. 1983, s. 2445; vec C-24/00 *Komisija/Francúzsko*, Zb. 2004, s. I-1277; vec C-420/01 *Komisija/Taliansko*, Zb. 2003, s. I-6445; vec C-192/01 *Komisija/Dánsko*, Zb. 2003, s. I-9693; vec C-41/02 *Komisija/Holandsko*, Zb. 2004, s. I-11375; vec C-319/05 *Komisija/Nemecko*, Zb. 2007, s. I-9811.

⁹¹ Vec C-473/98 *Toolex*, Zb. 2000, s. I-5681.

musí preukázať nevyhnutnosť opatrenia a v prípade potreby, že uvedenie na trh predmetných výrobkov predstavuje vážne riziko pre verejné zdravie a že tieto pravidlá sú v súlade so zásadou proporcionality. Patrí k tomu poskytnutie príslušných dôkazov, ako napríklad technické, vedecké, štatistické a nutričné údaje a všetky ďalšie príslušné informácie⁹².

Okrem toho členský štát znáša dôkazné bremeno, že uvedený cieľ nie je možné dosiahnuť inými prostriedkami, ktoré majú menej obmedzujúci účinok na obchod medzi členskými štátmi v rámci EÚ⁹³. Napríklad v súvislosti s francúzskym zákazom týkajúcim sa pridávania kofeínu do nápojov nad určitú limitnú hodnotu, Súdny dvor konštatoval, že „primerané označenie poskytujúce spotrebiteľom informácie o charaktere, prísadách a vlastnostiach obohatených výrobkov môžu spotrebiteľom, ktorí sú ohrození nadmernou potrebou pridanej živiny pridanej k týmto výrobkom, pomôcť pri rozhodovaní, či ich budú užívať“⁹⁴. Súdny dvor teda konštatoval, že zákaz pridávania kofeínu nad určitú limitnú hodnotu nebol nevyhnutný na dosiahnutie cieľa, ktorým je ochrana spotrebiteľa.

Vec *Dánske vitamíny*⁹⁵ sa týkala dánskeho administratívneho postupu zakazujúceho obohacovanie potravín vitamínmi a minerálmi, keď nebolo možné preukázať, že takéto obohacovanie spĺňa potreby dánskeho obyvateľstva. Súdny dvor spočiatku súhlasil, že samotné Dánsko má rozhodnúť o zamýšľanej úrovni ochrany zdravia a života ľudí pri zohľadnení zásady proporcionality. Súdny dvor však poznamenal, že dánske orgány znášajú dôkazné bremeno, aby „preukázali v každom prípade na základe domácich stravovacích návykov a na základe medzinárodného vedeckého výskumu, že ich pravidlá sú nevyhnutné na poskytnutie účinnej ochrany záujmov uvedených v predmetnom ustanovení a konkrétne, že uvádzanie na trh predmetných výrobkov znamená skutočné riziko pre verejné zdravie“⁹⁶. Po posúdení spornej dánskej admi-

nistratívnej praxe, Súdny dvor dospel k záveru, že opatrenie „neumožňuje dodržanie práva Spoločenstva, pokiaľ ide o zistenie a posúdenie skutočného rizika pre verejné zdravie, ktoré si vyžaduje podrobné posúdenie na základe jednotlivých prípadov účinkov, ktoré by pridávanie predmetných minerálnych látok a vitamínov mohlo znamenať“⁹⁷.

Vo všeobecnosti Súdny dvor prísne posudzuje opatrenia tohto druhu. V oblastiach, kde sa nedá určiť s vedeckou istotou, že konkrétny výrobok alebo látka má vplyv, napríklad na verejné zdravie alebo životné prostredie, je pre Súdny dvor ťažšie takéto zákazy zamietnuť⁹⁸. V týchto prípadoch zohráva pri celkovom posudzovaní veci Súdnym dvorom dôležitú úlohu aj tzv. zásada predbežnej opatrnosti⁹⁹.

Môže sa tiež stať, že členské štáty namiesto úplného zákazu v záujme verejného zdravia jednoducho vyžadujú prechádzajúce povolenie na pridávanie látok, ktoré boli povolené v inom členskom štáte. V tomto prípade členské štáty iba plnia svoje povinnosti podľa práva EÚ, ak tieto postupy sú prípustné a je ich možné ukončiť v primeranom čase a ak je možné zákaz výrobku namietat' na súdoch. Tento postup musí byť výslovne uvedený v opatrení všeobecnej platnosti, ktorý je záväzný pre vnútroštátne orgány. Charakteristické prvky tohto „zjednodušeného postupu“ stanovil Súdny dvor vo veci C-344/90¹⁰⁰.

3.3.5. TYPOVÉ SCHVÁLENIE

Požiadavky na typové schválenie predurčujú regulačné, technické a bezpečnostné podmienky, ktoré výrobok musí spĺňať. Typové schválenie sa preto neobmedzuje na konkrétne odvetvie, pretože tieto požiadavky existujú pre také rozmanité výrobky, akými sú napríklad námorné zariadenia, mobilné telefóny, osobné vozidlá a lekárske zariadenia.

Typové schválenie sa vo všeobecnosti vyžaduje pred vydaním povolenia na umiestnenie

výrobku na trh. Súlad s požiadavkami typového schválenia je často vyznačený na výrobku. Napríklad označenie CE potvrdzuje súlad s takými požiadavkami buď na základe vyhlásenia výrobcu, alebo certifikácie tretou stranou.

Zatiaľ čo spoločné celoeurópske požiadavky na typové schválenie obvykle uľahčujú uvádzanie výrobkov na vnútorný trh, vnútroštátne typové schválenie v neharmonizovaných oblastiach obvykle vytvára prekážky obchodu s tovarom. Rozdielne normy pre výrobok výrobcom sťažujú uvádzanie rovnakého výrobku na trh v jednotlivých členských štátoch, alebo môžu viesť k vyšším nákladom na dosiahnutie súladu. Povinnosti vyžadujúce vnútroštátne typové schválenie pred umiestnením výrobkov na trh sa preto považujú za opatrenia s rovnocenným účinkom¹⁰¹.

Aj keď členský štát môže zo zdravotných a bezpečnostných dôvodov oprávnené požadovať, aby sa výrobok, ktorý už bol povolený v inom členkom štáte, podrobil novým skúškam a schváleniu, členský štát dovozu musí zohľadniť testy alebo kontroly vykonané vo vyvážajúcom členskom štáte (členských štátoch) poskytujúce rovnaké záruky¹⁰².

Vo veci *Komisia/Portugalsko*¹⁰³ dozorný orgán pre inštaláciu dovezených polyetylénových rúr odmietol podniku udeliť požadované povolenie na základe toho, že tieto rúry nepovolil vnútroštátny skúšobný orgán. Certifikáty, ktoré podnik vlastnil a ktoré vydal taliansky skúšobný inštitút, neboli uznané. Súdny dvor konštatoval, že orgány (v tomto prípade portugalské) sú povinné zohľadniť certifikáty vydané certifikáčnymi orgánmi iného členského štátu, najmä vtedy, ak tieto orgány členský štát na tento účel schválil. Pokiaľ portugalské orgány nemali dostatočné informácie na overenie predmetných certifikátov, mohli tieto informácie získať od orgánov vyvážajúceho členského štátu. Vyžaduje sa aktívny prístup zo strany vnútroštátneho orgánu, ktorému sa podáva žiadosť na schválenie výrobku alebo na uznanie.

⁹² Vec C-270/02 *Komisia/Taliansko*, Zb. 2004, s. I-1559.

⁹³ Vec 104/75 *De Peijper*, Zb. 1976, s. 613.

⁹⁴ Vec C-24/00 *Komisia/Francúzsko*, Zb. 2004, s. I-1277, bod 75.

⁹⁵ Vec C-192/01 *Komisia/Dánsko* (dánske vitamíny), Zb. 2003, s. I-9693.

⁹⁶ Tamtiež bod 46.

⁹⁷ Tamtiež bod 56.

⁹⁸ Veci C-473/98 *Toolex*, Zb. 2000, s. I-5681; vec C-24/00 *Komisia/Francúzsko*, Zb. 2004, s. I-1277.

⁹⁹ Pozri ďalej bod 6.1.2.

¹⁰⁰ Vec C-344/90 *Komisia/Francúzsko*, Zb. 1992, s. I-4719.

¹⁰¹ Vec 21/84 *Komisia/Francúzsko*, Zb. 1985, s. 1355.

¹⁰² Vec C-455/01 *Komisia/Taliansko*, Zb. 2003, s. I-12023.

¹⁰³ Vec C-432/03 *Komisia/Portugalsko*, Zb. 2005, s. I-9665.

3.3.6. POSTUP UDEĽOVANIA POVOLENÍ

Vnútroštátne systémy, na základe ktorých uvádzanie výrobkov na trh podlieha predchádzajúcemu povoleniu, obmedzujú prístup na trh dovážajúcemu členskému štátu a musia sa preto považovať za opatrenie s rovnocenným účinkom ako množstvové obmedzenie na dovoz v zmysle článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ¹⁰⁴. Súdny dvor stanovil niekoľko podmienok, na základe ktorých takéto predchádzajúce povolenie môže byť odôvodnené¹⁰⁵:

- musí sa zakladať na objektívnych, nediskriminačných kritériách, ktoré sú príslušnému podniku vopred známe, aby vymedzili právomoci voľného uváženia vnútroštátnych orgánov tak, aby sa nepoužívali svojvoľne;
- v zásade by sa nemali vykonávať duplicitné kontroly, ktoré už boli vykonané v súvislosti s inými postupmi buď v rovnakom štáte, alebo inom členskom štáte;
- získať predchádzajúce povolenie bude potrebné iba v prípade, keď sa s určitou istotou usúdi, že v prípade uskutočnenia následnej kontroly by bolo neskoro na to, aby mohla byť skutočne účinná a umožnila dosiahnuť sledovaný cieľ;
- trvanie a neprímerané náklady súvisiace s postupom na získanie predchádzajúceho povolenia by nemali byť také, aby odradili príslušné hospodárske subjekty od realizácie svojho obchodného plánu.

3.3.7. TECHNICKÉ PREDPISY OBSAHUJÚCE POŽIADAVKY TÝKAJÚCE SA VYHOTOVENIA TOVARU (HMOTNOSŤ, ZLOŽENIE, VYHOTOVENIE, OZNAČENIE, FORMA, VEĽKOSŤ, BALENIE)

Požiadavky, ktoré majú dovezené výrobky spĺňať, pokiaľ ide o tvar, veľkosť, hmotnosť, zlože-

nie, vyhotovenie, identifikáciu alebo umiestňovanie môže výrobcov a dovozcov nútiť prispôsobiť predmetné výrobky platným pravidlám v členskom štáte, v ktorom sú uvedené na trh, napríklad zmenou označenia dovezených výrobkov¹⁰⁶. Vzhľadom na to, že takéto požiadavky týkajúce sa vyhotovenia tovaru sú priamo prepojené so samotným výrobkom, nepovažujú sa za podmienky predaja, ale za opatrenia s rovnocenným účinkom podľa článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ.

O týchto opatreniach sa napríklad usúdilo, že sú v rozpore s článkom 34 Zmluvy o fungovaní EÚ:

- požiadavka, aby sa margarín predával v obaloch v tvare kocky, aby sa dal odlišiť od masla¹⁰⁷;
- zákaz členského štátu uvádzať na trh predmety vyrobené z drahých kovov bez potrebných (úradných vnútroštátnych) puncov¹⁰⁸;
- zákaz uvádzania na trh videonosičov a DVD predávaných na základe poštových objednávok a cez internet, ktoré neobsahujú údaj o vekovej hranici zodpovedajúci rozhodnutiu o zatriedení vydaného vyšším krajským orgánom alebo vnútroštátnou samoregulačnou organizáciou¹⁰⁹.

3.3.8. OBMEDZENIA REKLAMY

V mnohých prípadoch pred vecou *Keck a Mithouard* Súdny dvor rozhodol, že článok 34 Zmluvy o fungovaní EÚ sa vzťahuje na vnútroštátne opatrenia, ktorými sa ukladá obmedzenie reklamy. K týmto prípadom patrila vec *Oosthoek* (vec 286/81) týkajúca sa zákazu poskytovať prémie (reklamné dary) na účely propagácie predaja. Súdny dvor konštatoval, že „právna úprava, ktorá obmedzuje alebo zakazuje určité formy reklamy a určité formy podpory predaja, aj keď priamo neupravuje dovoz, môže ako taká obmedziť objem dovozu preto, lebo sa týka možností uvádzania dovezených výrobkov na trh“¹¹⁰.

Od rozhodnutia vo veci *Keck a Mithouard* Súdny dvor prijal odlišný prístup v niektorých ohľadoch (týkajúci sa riešenia obmedzení reklamy ako podmienok predaja), avšak v iných súvislostiach generálni advokáti i Súdny dvor sledujú a rozvíjajú rovnaký prístup (týkajúci sa vlastného významu reklamy pre voľný pohyb tovaru). Ako bolo vysvetlené vyššie vo veci *Keck a Mithouard*, „pravidlá, ktorými sa stanovujú požiadavky, ktoré má tovar spĺňať“ sa ďalej rozoberajú vo veci *Cassis de Dijon*, a preto sa usudzuje, že ako také spadajú do rozsahu pôsobnosti článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ bez potreby určiť, či sú tiež diskriminačné¹¹¹, zatiaľ čo pri podmienkach predaja sa posudzuje, či dochádza k diskriminácii. Avšak, ako zdôraznil generálny advokát Maduro, Súdny dvor musí odstupňovať jednoduché rozlíšenie stanovené v rozsudku vo veci *Keck a Mithouard*¹¹². Na základe toho sa určité pravidlá, ktoré podľa všetkého spadajú do kategórie podmienok predaja, posudzujú ako pravidlá týkajúce sa výrobkov. Tak je tomu najmä v prípade pravidiel týkajúcich sa reklamy, ak sa ukáže, že majú vplyv na podmienky, ktoré musí tovar spĺňať¹¹³. Od veci *Keck a Mithouard* Súdny dvor však častejšie sledoval prístup, ktorý sa zakladal na zistení, že obmedzenia reklamy a propagácie je potrebné posudzovať ako „podmienky predaja“¹¹⁴ a ak nie sú diskriminačné, nebudú spadať do pôsobnosti článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ.

Prístup Súdneho dvora vo veciach týkajúcich sa reklamy sa zakladá na troch hlavných krokoch. Po prvé, Súdny dvor zastáva názor, že určité metódy propagácie predaja výrobku sú podmienkami predaja. Po druhé, prístupuje k skúmaniu rozsahu obmedzenia reklamy (či to je alebo nie je úplný zákaz). Po tretie, prístupuje k skúmaniu diskriminácie (či predmetné vnútroštátne obmedzenie vplyva na uvádzanie tovaru z iných členských štátov na trh iným spôsobom ako v prípade domáceho tovaru). V niektorých veciach sa ukazuje, že Súdny dvor spája rozsah obmedzenia (úplné alebo čiastočné) s diskrimináciou. Inými slovami, ak je obmedzenie úplné,

¹⁰⁴ Pozri napríklad vec C-254/05 *Komisija/Belgicko*, Zb. 2007, s. I-4269; vec C-432/03 *Komisija/Portugalsko*, Zb. 2005, s. I-9665, bod 41; vec C-249/07 *Komisija/Holandsko*, 2008, bod 26, neuvverejnené v Zbierke.

¹⁰⁵ Pozri vec C-390/99 *Canal Satélite Digital*, Zb. 2002, s. I-607.

¹⁰⁶ Vec C-33/97 *Colim*, Zb. 1999, s. I-3175, bod 37 a vec C-416/00 *Morellato*, Zb. 2003, s. I-9343, body 29 a 30.

¹⁰⁷ Vec 261/81 *Rau/De Smedt*, Zb. 1982, s. 3961.

¹⁰⁸ Vec C-30/99 *Komisija/Irsko*, Zb. 2001, s. I-4619.

¹⁰⁹ Vec C-244/06 *Dynamic Medien*, Zb. 2008, s. I-505, v tomto rozsudku sa však obchodné prekážky považujú za oprávnené z dôvodu ochrany maloletých.

¹¹⁰ Bod 15. Pozri aj veci pred rozhodnutím vo veci *Keck and Mithouard*: vec 362/88 *GB-INNO-BM*, Zb. 1990, s. I-667 a spojené veci C-1/90 a C-176/90 *Aragonesas de Publicidad Exterior a Publivia*, Zb. 1991, s. I-4151.

¹¹¹ P. Oliver, *Free Movement of Goods in the European Community*, 2003, s. 124.

¹¹² Návrhy v spojených veciach C-158/04 a C-159/04 *Alfa Vita Vassilopoulos a Carrefour-Marinopoulos*, Zb. 2006, s. I-8135, body 26 až 29.

¹¹³ Vec C-470/93 *Mars*, Zb. 1995, s. I-1923, bod 13 (na základe opatrenia sú potrebné ďalšie náklady na obaly a reklamu). Pozri aj vec C-368/95 *Familiapress*, Zb. 1997, s. I-3689, bod 11.

¹¹⁴ Pozri vec C-292/92 *Hünernund a iní*, Zb. 1993, s. I-6787 (zákaz reklamy na „parafarmaceutiká“ mimo lekární) a vec C-412/93 *Leclerc-Siplec*, Zb. 1995, s. I-179 (obmedzenie televíznej reklamy); P. Oliver, *Free Movement of Goods in the European Community*, 2003, 7.43.

predpokladá sa, že by mohlo mať väčší vplyv na dovážané výrobky¹¹⁵ a, ak je čiastočné, mohlo by vplývať na domáce i dovezené výrobky rovnakým spôsobom¹¹⁶. Je však potrebné zdôrazniť, že Súdny dvor vo veciach *Dior*¹¹⁷ a *Gourmet International Products*¹¹⁸ uviedol, že niektoré zákazy reklám nemusia mať nevyhnutne závažnejší vplyv na dovoz¹¹⁹.

3.3.9. POVINNOSTI ZÁLOHOVANIA

Systémy zálohovania a spätného odberu, najmä v sektore nápojov, vyvolávajú v posledných rokoch neustále diskusie z hľadiska environmentálnych právnych predpisov a pravidiel vnútorného trhu. Pre trhové subjekty pôsobiace vo viacerých členských štátoch takéto systémy často znemožňujú predaj rovnakého výrobku v rovnakých obaloch vo viacerých členských štátoch. Namiesto toho sa od výrobcov alebo dovozcov požaduje, aby prispôbili obaly potrebám každého jednotlivého členského štátu, čo obvykle vedie k dodatočným nákladom. V dôsledku toho tieto opatrenia ovplyvňujú samotný výrobok a nielen konkrétnu podmienku predaja. Účinkom týchto systémov, t. j. rozdelenie trhov často odporuje myšlienke skutočného vnútorného trhu. Z tohto dôvodu sa vnútroštátne požiadavky v tomto zmysle môžu považovať za obchodnú prekážku podľa článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ.

Napriek tomu, že sa označujú ako obchodná prekážka, môžu byť oprávnené, napr. dôvodmi týkajúcimi sa ochrany životného prostredia. V dvoch rozsudkoch týkajúcich sa nemeckého povinného systému zálohovania jednorazových obalov nápojov Súdny dvor potvrdil, že za súčasného stavu práva EÚ sú členské štáty oprávnené vybrať si medzi systémom zálohovania a spätného odberu, komplexným systémom zberu obalov alebo kombináciou týchto dvoch systémov¹²⁰. Ak sa členský štát rozhodne pre systém zálohovania a spätného

odberu, musia byť splnené určité podmienky, aby systém vyhovoval ustanoveniam smernice 94/62/ES o obaloch a odpadoch z obalov a článkami 34 – 36 Zmluvy o fungovaní EÚ. Členský štát musí napríklad zabezpečiť úplnú funkčnosť systému, pokrytie celého územia a nediskriminačný otvorený prístup každému výrobcovi alebo distribútorovi. Okrem toho je potrebné poskytnúť dostatočné prechodné obdobie umožňujúce výrobcovi a distribútorovi prispôbiť sa novým požiadavkám tak, aby mohla byť zabezpečená nerušená činnosť systému.

Vo veci C-302/86¹²¹ Súdny dvor analyzoval systém zálohovania a spätného odberu obalov na pivo a nealkoholické nápoje, ktorý zaviedlo Dánsko, podľa ktorého sa mohli používať len povolené štandardizované obaly. Aj keď Súdny dvor potvrdil, že systém zálohovania a spätného odberu sa vo svojej podobe pokladá za nevyhnutný prvok systému určeného na zabezpečenie opätovného použitia nádob, a preto je potrebný na dosiahnutie environmentálnych cieľov, usúdil, že obmedzenie týkajúce sa štandardizovaných obalov, ako aj obmedzenie týkajúce sa požiadavky na povolenie je neprimerané.

3.3.10. OZNAČENIA PÔVODU, OZNAČENIA KVALITY, PODNECOVANIE KU KUPOVANIU DOMÁCICH VÝROBKOV

Povinnosť uložená štátom uviesť vyhlásenie o pôvode vo všeobecnosti predstavuje opatrenie s rovnocenným účinkom, ktoré je v rozpore s článkom 34 Zmluvy o fungovaní EÚ. V prípadoch, keď samotné členské štáty organizujú alebo podporujú propagačné kampane zahŕňajúce označenie kvality/pôvodu, Súdny dvor rozhodol, že tieto postupy minimálne potenciálne môžu mať obmedzujúce účinky na voľný pohyb tovaru medzi členskými štátmi. Takýto postup, ktorý je pripravený s cieľom podporiť distribúciu niektorých výrobkov vyrobených v urči-

tej krajine alebo regióne a v ktorom reklamný odkaz zdôrazňuje pôvod príslušných výrobkov, môže podporiť spotrebiteľov v tom, aby kupovali takéto výrobky na úkor dovezených výrobkov¹²². Rovnaké pravidlo platí v prípade označení informujúcich nie o krajine výroby, ale súlade výrobku s vnútroštátnymi normami¹²³.

Pravidlá členského štátu týkajúce sa označenia pôvodu/kvality by sa mohli uznať, keby príslušný výrobok skutočne mal také vlastnosti a charakteristiky, ktoré súvisia so skutočnosťou, že výrobok má pôvod v určitej konkrétnej geografickej oblasti¹²⁴, alebo ak pôvod označuje osobitné miesto v tradícii predmetného regiónu¹²⁵. Takáto povinnosť môže byť tiež oprávnená, ak by balenie alebo označenie výrobku mohlo spotrebiteľov pomýliť.

Opatrenia, ktoré podporujú alebo uprednostňujú nákup iba domácich výrobkov, sú opatreniami s rovnocenným účinkom podľa článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ. Najznámejším prípadom takéhoto podnečovania na kupovanie domácich výrobkov bola vec *Buy Irish*¹²⁶, ktorá sa týkala rozsiahlej kampane podporujúcej prednostne nákup domácich výrobkov pred dovezenými výrobkami. Súdny dvor na základe toho, že kampaň bola jasným pokusom obmedziť tok dovozu, rozhodol, že došlo k porušeniu článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ.

Členské štáty môžu organizáciám povoliť, aby podporili nákup určitých typov ovocia a zeleniny, napríklad uvádzaním konkrétnych vlastností, dokonca aj keď odrody sú typické domáce výrobky, pokiaľ sa spotrebiteľom neodporúča kupovať domáce výrobky výhradne na základe ich domáceho pôvodu¹²⁷.

3.3.11. POVINNOSŤ POUŽÍVAŤ NÁRODNÝ JAZYK

Jazykové požiadavky uložené v neharmonizovaných oblastiach predstavujú prekážku

¹¹⁵ V tejto súvislosti pozri vec C-405/98 *Gourmet International Products*, Zb. 2001, s. I-1795; spojené veci C-34/95 až C-36/95 *De Agostini a TV-Shop*, Zb. 1997, s. I-3843 a vec C-239/02 *Douwe Egberts*, Zb. 2004, s. I-7007 (zakazujúce odkazy na „chudnutie“ a „lekárske odporúčania, osvedčenia, vyhlásenia alebo súhlasy“).

¹¹⁶ V tejto súvislosti pozri vec C-292/92 *Hünernund a iní*, Zb. 1993, s. I-6787 a vec C-71/02 *Karner*, Zb. 2004, s. I-3025 (zakazujúce odkazy na skutočnosť, že tovar pochádza z konkurzného konania).

¹¹⁷ Vec C-337/95 *Dior*, Zb. 1997, s. I-6013.

¹¹⁸ Vec C-405/98 *Gourmet International Products*, Zb. 2001, s. I-1795.

¹¹⁹ P. Oliver and S. Enchelmaier, „Free Movement of Goods: Recent Developments in the Case Law“ (2007) CML Rev. 649 na 675.

¹²⁰ Vec C-463/01 *Komisija/Nemecko*, Zb. 2004, s. I-11705; vec C-309/02 *Radlberger Getränkegesellschaft a S. Spitz*, Zb. 2004, s. I-11763.

¹²¹ Vec 302/86 *Komisija/Dánsko*, Zb. 1988, s. I-4607.

¹²² Vec C-325/00 *Komisija/Nemecko*, Zb. 2002, s. I-9977 („aus deutschen Landen frisch auf den Tisch“); vec C-6/02 *Komisija/Francúzsko*, Zb. 2003, s. I-2389; vec C-255/03 *Komisija/Belgicko*, neuvyverejnené v Zbierke.

¹²³ Vec C-227/06 *Komisija/Belgicko*, 2008, neuvyverejnené v Zbierke.

¹²⁴ Vec 12/74 *Komisija/Nemecko*, Zb. 1995, s. 181.

¹²⁵ Vec 113/80 *Komisija/Irsko*, Zb. 1981, s. 1625.

¹²⁶ Vec 249/81 *Komisija/Irsko*, Zb. 1982, s. 4005.

¹²⁷ Vec 222/82 *Apple and Pear Development Council*, Zb. 1983, s. 4083.

obchodu v rámci EÚ, ktorá je podľa článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ zakázaná, pokiaľ sa na výrobkoch pochádzajúcich z iných členských štátov musí uvádzať iné označenie, ktoré znamená ďalšie náklady na obaly¹²⁸. Táto povinnosť môže mať v súvislosti s tovarom mnohé podoby: vyhlásenia, reklamné odkazy, záruky, technické pokyny, návod na použitie a pod.

Povinnosť používať daný jazyk vo fázach pred predajom konečnému spotrebiteľovi nie je možné odôvodniť ochranou spotrebiteľa, pretože tento druh požiadavky nie je potrebný; výrobcovia. Dovozcovia, veľkoobchodníci a maloobchodníci, ktorí sú len osobami podieľajúcimi sa zaobchádzaním s tovarom, budú vykonávať svoju činnosť v jazyku, ktorý dobre ovládajú alebo v ktorom budú môcť získať konkrétne informácie, ktoré potrebujú.

Predaj konečnému spotrebiteľovi je iná vec. Rozdiel v prístupe je pochopiteľný, vzhľadom na to, že na rozdiel od hospodárskych subjektov, v prípade ktorých takéto poznatky vyplývajú z ich podnikania, alebo ktorí dokážu získať potrebné informácie, v prípade spotrebiteľa nie je možné predpokladať, že ľahko porozumie jazykom iných členských štátov.

Vo svojom rozsudku vo veci C-366/98 *Geffroy*¹²⁹ Súdny dvor rozhodol že článok 34 Zmluvy o fungovaní EÚ „sa musí vykladať tak, že je v rozpore s vnútroštátnym pravidlom [...], podľa ktorého sa vyžaduje používanie určitého jazyka pre označenie potravín bez možnosti použiť iný jazyk, ktorý je ľahko zrozumiteľný pre kupujúceho, alebo bez možnosti zabezpečiť, aby kupujúci bol informovaný inými prostriedkami“.

Súdny dvor konštatoval vo veci C-85/94 *Piageme*¹³⁰ týkajúcej sa určenia jazyka, ktorý bude jednoducho porozumiteľný pre spotrebiteľov, že sa môžu zohľadniť rôzne faktory, ako napríklad „možná podobnosť slov v rôznych jazykoch, rozsiahle vedomosti obyvateľstva, pokiaľ ide viac ako o jeden jazyk, alebo existencia osobitných okolností, ako napríklad rozsiahla reklamná kampaň alebo rozšírená distribúcia výrobku pod podmienkou, že je možné

tvrdiť, že spotrebiteľovi boli poskytnuté dostatočné informácie“.

Zo všeobecnej zásady proporcionality vyplýva, že členské štáty môžu prijať vnútroštátne opatrenia, v ktorých sa požaduje, aby sa určité osobitosti domácich alebo dovezených výrobkov uvádzali v jazyku, ktorý je pre spotrebiteľa ľahko zrozumiteľný. Okrem toho sa týmto vnútroštátnym opatrením nesmie vylúčiť možné použitie iných prostriedkov na informovanie spotrebiteľov, ako napríklad kresby, symboly a piktogramy¹³¹. Napokon a za každých okolností sa opatrenie tohto typu musí obmedziť na informácie, ktoré sú podľa príslušného členského štátu povinné a pre ktoré by iné prostriedky ako preklad neboli vhodné na to, aby sa spotrebiteľom poskytli príslušné informácie. Jednako si však táto zásada proporcionality vyžaduje individuálny prístup.

3.3.12. OBMEDZENIA TÝKAJÚCE SA PREDAJA NA DIAĽKU (INTERNETOVÝ PREDAJ, ZÁSIELKOVÝ PREDAJ A POD.)

S rozvojom informačných a komunikačných technológií sa v súčasnosti vo zvýšenej miere obchoduje s tovarom týmito cestami. Preto nie je prekvapujúce, že úloha článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ v internetových transakciách zahŕňajúca presun tovaru z jedného členského štátu do iného viedla k predloženiu veci pred Súdny dvor.

Otázky predložené Súdnemu dvoru vo veci *Deutscher Apothekerverband*¹³² vzišli z vnútroštátnych konaní týkajúcich sa internetového predaja humánnych liekov v inom členskom štáte ako štát, v ktorom bola spoločnosť *DocMorris* zriadená. Podľa nemeckého práva bol v tom čase zakázaný zásielkový predaj liekov, ktoré sa môžu predávať len v lekárnach.

Prvá otázka vnútroštátneho súdu bola, či sa porušuje článok 34 Zmluvy o fungovaní EÚ v prípade, keď sa povolené lieky, ktorých predaj je obmedzený na lekárne v príslušnom členskom štáte, nesmú na individuálnu objednávku

cez internet obchodne doviezť prostredníctvom zásielkového predaja cez lekárne schválené v inom členskom štáte.

Súdny dvor začal riešiť toto vnútroštátne obmedzenie ako podmienku predaja. Podľa veci *Keck a Mithouard* podmienka predaja by spadala pod článok 34 Zmluvy o fungovaní EÚ, ak by bola diskriminačná. Pri určovaní diskriminácie Súdny dvor zdôrazňuje spojenie medzi rozsahom obmedzujúceho opatrenia a diskrimináciou. Po prvé, v zmysle veci *De Agostini a TV-Shop* (týkajúcej sa významu reklamy na predaj predmetného prípravku)¹³³ Súdny dvor *mutatis mutandis* zdôraznil význam internetu na predaj výrobku. Potom vysvetlil, prečo takýto úplný zákaz je väčšou prekážkou pre lekárne mimo Nemecka než pre lekárne v Nemecku, a preto sa opatrením porušuje článok 34 Zmluvy o fungovaní EÚ.

Konkrétnejšie, Súdny dvor konštatoval, že v prípade lekární, ktoré nemajú sídlo v Nemecku, internet predstavuje dôležitý prostriedok na získanie „priameho prístupu“ na nemecký trh¹³⁴. Súdny dvor vysvetlil, že zákaz, ktorý má väčší vplyv na lekárne so sídlom mimo Nemecka, by mohol brániť prístupu na trh výrobkom z iných členských štátov vo väčšej miere, než bráni prístupu domácim výrobkom.

Súdny dvor potom skúmal možné odôvodnenia. Pokiaľ ide o odôvodnenia týkajúce sa voľnopredajných liekov, Súdny dvor konštatoval, že žiadny z predložených dôvodov by nemohol byť právoplatným dôvodom pre absolútny zákaz predaja voľnopredajných liekov prostredníctvom zásielkového predaja.

Pokiaľ ide o lieky na lekárske predpis, Súdny dvor v prvom rade zdôraznil, že je potrebné, aby sa prísnejšie kontrolovalo zásobovanie verejnosti takýmito liekmi. Súdny dvor konštatoval, že vzhľadom na riziká spojené s užívaním týchto liekov potreba možnosti účinne preveriť pravosť lekárskeho predpisu a zabezpečiť, aby sa liek odovzdal samotnému odberateľovi alebo osobe, ktorú odberateľ na tento účel poveril, je taká, že odôvodňuje zákaz zásielkového pre-

¹²⁸ Vec C-33/97 *Colim*, Zb. 1999, s. I-3175.

¹²⁹ Vec C-366/98 *Geffroy*, Zb. 2000, s. I-6579.

¹³⁰ Vec C-85/94 *Piageme*, Zb. 1995, s. I-2955.

¹³¹ Vec C-33/97 *Colim*, Zb. 1999, s. I-3175, body 41 až 43.

¹³² Vec C-322/01 *Deutscher Apothekerverband*, Zb. 2003, s. I-14887.

¹³³ Veci C-34/95 a C-36/95 *De Agostini a TV-Shop*, Zb. 1997, s. I-3843, body 43 a 44. Generálny advokát Geelhoed (vec C-239/02 *Douwe Egberts*, Zb. 2004, s. I-7007, bod 68) porovnáva toto zdôvodnenie Súdného dvora vo veci C-292/92 *Hünemann a iní* (Zb. 1993, s. I-6787) a veci C-412/93 *Leclerc-Siplec* (Zb. 1995, s. I-179). Tvrdil, že zákaz reklamy v dvoch posledných veciach boli svojím rozsahom obmedzené. Zdôraznil, že Súdny dvor v posledných dvoch veciach kládol dôraz na skutočnosť, že predmetné obmedzenia neovplyvnia možnosti iných obchodníkov propagovať príslušné výrobky inými cestami. Inými slovami, „funkcia, ktorú plní reklama vo vzťahu k získaniu prístupu dotknutých výrobkov na trh, zostala nedotknutá.“

¹³⁴ Vec C-322/01 *Deutscher Apothekerverband*, Zb. 2003, s. I-14887, bod 74.

daja¹³⁵. Okrem toho Súdny dvor konštatoval, že zákazy môžu byť odôvodnené na základe finančnej bilancie systému sociálneho zabezpečenia alebo integrity vnútroštátneho systému zdravotníctva¹³⁶.

3.3.13. OBMEDZENIA DOVOZU TOVARU NA OSOBNÉ POUŽITIE

Podľa článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ podniky majú nielen právo na dovoz tovaru na obchodné účely, ale aj jednotlivci sú oprávnení doviesť tovar na osobné použitie, ako sa uvádza vo veci *Schumacher*¹³⁷. V tejto veci si súkromná osoba objednala na svoje osobné použitie liek z Francúzska. Colné orgány v Nemecku, kde táto osoba mala trvalý pobyt, odmietli predmetný výrobok colne odbaviť. Vnútroštátny súd predložil na Súdny dvor otázku, či právne predpisy, ktoré zakazujú jednotlivcovi doviesť liek na osobné použitie, ktorý je povolený v inom

členskom štáte dovozu, je dostupný bez predpisu a bol zakúpený v lekárni v inom členskom štáte, sú v rozpore s článkami 34 a 36 Zmluvy o fungovaní EÚ. Súdny dvor najskôr zdôraznil, že takéto právne predpisy predstavujú porušenie článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ. Po preskúmaní všetkých možných odôvodnení, konštatoval, že opatrenie nemôže byť odôvodnené ochranou verejného zdravia. Vysvetlil, že kúpa liekov v lekárni v inom členskom štáte poskytuje rovnocennú záruku ako domáca lekárňa. Tento záver podporuje aj skutočnosť, že podmienky prístupu k povolaniu farmaceuta a podmienky na vykonávanie tohto povolania upravuje sekundárne právo EÚ.

Ako však vyplýva z veci *Escalier a Bonnarel*¹³⁸, súkromné osoby, ktoré dovážajú tovar na použitie na svojom vlastnom pozemku, môžu tiež podliehať určitým povinnostiam, ktoré sa uplatňujú v prípade dovozcov na obchodné účely.

V tejto veci sa začalo trestné konanie proti dvom osobám, ktoré boli obvinené z toho, že prechovávali a plánovali použiť pesticídne výrobky určené na poľnohospodárske účely, na ktoré nemali povolenie na uvedenie na trh. Obvinení tvrdili, že vnútroštátne požiadavky na povolenie sa nemôžu uplatňovať na poľnohospodárov, ktorí dovážajú výrobky na súkromné účely a nie na komerčné. Súdny dvor konštatoval, že členské štáty sú povinné podriadiť dovoz prípravkov na ochranu rastlín na ich územie preskúmaniu, ktoré môže byť vo forme „zjednodušeného“ postupu, ktoré slúži na overenie, či pre výrobok je potrebné povolenie na uvedenie na trh, alebo či má byť považovaný za prípravok, ktorý už bol v členskom štáte dovozu povolený¹³⁹. Súdny dvor zdôraznil, že uvedené zásady platia bez ohľadu na cieľ dovozu, a preto sa rovnako uplatňujú na poľnohospodárov, ktorí výrobky dovážajú výhradne pre potreby svojich poľnohospodárskych podnikov.

¹³⁵ Bod 119.

¹³⁶ Bod 123.

¹³⁷ Vec 215/87 *Schumacher*, Zb. 1989, s. 617.

¹³⁸ Spojené veci C-260/06 a C-261/06 *Escalier a Bonnarel*, Zb. 2007, s. I-9717.

¹³⁹ Bod 32.

4. Iné špecifické otázky podľa článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ

4.1. Súbežný dovoz liekov a výrobkov na ochranu rastlín

Súbežný obchod s výrobkami je zákonná forma obchodu na vnútornom trhu. Súbežným je v tom zmysle, že sa týka výrobkov, ktoré sú v podstate podobné ako výrobky uvedené na trh prostredníctvom distribučných sietí výrobcov alebo pôvodných dodávateľov, uskutočňuje sa však mimo týchto sietí (často popri nich). K súbežnému obchodu dochádza v dôsledku rozdielov v cenách farmaceutík¹⁴⁰ alebo pesticídov¹⁴¹, napr. keď členské štáty stanovia alebo iným spôsobom kontrolujú cenu výrobkov predávaných na svojich trhoch. Súbežný obchod v zásade vytvára zdravú konkurenciu a prispieva k zníženiu cien pre spotrebiteľov a je priamym dôsledkom vývoja vnútorného trhu, ktorý zaručuje voľný pohyb tovaru.

Aj keď bezpečnosť liekov a prípravkov na ochranu rastlín a ich počiatočné uvedenie na trh upravujú právne predpisy EÚ, z rozsudkov Súdneho dvora založených na ustanoveniach zmluvy upravujúcich voľný pohyb tovaru vyplývajú zásady týkajúce sa zákonnosti súbežného obchodu s týmito výrobkami.

V prípade liekov a pesticídov, ak príslušné orgány členského štátu určenia už majú k dispozícii informácie potrebné na ochranu verejného zdravia alebo bezpečnosti životného prostredia na základe prvého uvedenia výrobku na trh v tomto členskom štáte, súbežne dovážaný výrobok podlieha povoleniu vydanému na základe primerane „zjednodušeného“ postupu (v porovnaní s postupom udelenia povolenia na uvedenie výrobku na trh) pod podmienkou, že:

- dovezenému výrobku bolo udelené povolenie na uvedenie na trh v členskom štáte pôvodu a
- dovezený výrobok je v podstate podobný výrobku, ktorý už získal povolenie na uvedenie na trh v členskom štáte určenia.

S cieľom nájsť rovnováhu medzi právami súbežných obchodníkov a potrebou chrániť určité ciele vo verejnom záujme, ako napríklad verejné zdravie a ochranu životného prostredia, Komisia vydala usmernenie k súbežnému dovozu v týchto materiáloch:

- usmernenie vypracované v Stálom výbore pre zdravie rastlín týkajúce sa súbežného obchodu s prípravkami na ochranu rastlín v rámci EÚ a EHP (2001)¹⁴²;
- oznámenie Komisie o súbežnom dovoze originálnych liekov, ktorým už bolo udelené povolenie na uvedenie na trh (2003)¹⁴³.

Počas legislatívneho postupu, ktorým sa menili a dopĺňali právne predpisy EÚ o prípravkoch na ochranu rastlín¹⁴⁴, sa v roku 2007 navrhlo, aby sa zahrnuli konkrétne ustanovenia upravujúce súbežný obchod s týmito výrobkami. Nadobudnutie účinnosti navrhovaného „nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o uvádzaní prípravkov na ochranu rastlín na trh“ bude znamenať, že súbežný dovoz výrobkov na ochranu rastlín bude na úrovni EÚ harmonizovaný a už sa nebude riadiť podľa článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ.

Súbežný obchod je okrem toho potrebné odlišiť od opätovného dovozu. V prípade farmaceutík to napríklad znamená transakcie, keď sa

lieky dovážajú do členského štátu, v ktorom sú povolené, ktoré predtým lekárňe získala v inom členskom štáte od veľkoobchodníka v dovážajúcom členskom štáte. V tejto súvislosti Súdny dvor konštatoval, že výrobok vyrobený v členskom štáte, ktorý sa vyváža a potom opätovne dováža do tohto členského štátu, predstavuje dovezený výrobok rovnako ako výrobok vyrobený v inom členskom štáte¹⁴⁵. Súdny dvor však zdôraznil, že tieto zistenia sa neuplatňujú, ak sa zistilo, že príslušné výrobky boli vyvezené na účely opätovného dovozu s jediným cieľom obísť právne predpisy, akými sú napríklad posudzované právne predpisy¹⁴⁶.

4.2. Registrácia vozidla

Súčasnú vnútroštátne zákony stanovujú vo všeobecnosti tri rôzne kroky na získanie registrácie motorového vozidla. Po prvé, schválenie technických charakteristík motorového vozidla, ktoré v mnohých prípadoch znamená typové schválenie ES. Niektoré typy motorových vozidiel však ešte vždy podliehajú vnútroštátnym schvaľovacím postupom. Po druhé, kontrola technického stavu použitých vozidiel, ktorej cieľom je overiť na účely ochrany zdravia a života ľudí, že konkrétne motorové vozidlo je v momente registrácie skutočne v dobrom stave. Napokon, registrácia motorového vozidla, ktorou sa povoľuje uvedenie vozidla do prevádzky v cestnej doprave zahŕňajúca identifikáciu motorového vozidla a pridelenie registračného čísla tomuto vozidlu.

Komisia v roku 2007 aktualizovala výkladové oznámenie o postupoch registrácie motorových vozidiel s pôvodom v inom členskom štáte¹⁴⁷. V tomto oznámení sú podrobne stano-

¹⁴⁰ Vec C-201/94 *Smith & Nephew*, Zb. 1996, s. I-5819.

¹⁴¹ Vec C-100/96 *British Agrochemicals Association*, Zb. 1999, s. I-1499; vec C-201/06 *Komisia/Francúzsko*, Zb. 2008, s. I-735, bod 33.

¹⁴² 6.12.2001, *Sanco/223/2000 rev. 9*.

¹⁴³ KOM(2003) 839 v konečnom znení: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2003/com2003_0839en01.pdf

¹⁴⁴ Návrh nariadenia o uvádzaní prípravkov na ochranu rastlín na trh, KOM(2006) 388 v konečnom znení.

¹⁴⁵ Vec C-322/01 *Deutscher Apothekerverband*, Zb. 2003, s. I-14887, bod 127. Pozri v tejto súvislosti vec 229/83 *Leclerc a iní*, Zb. 1985, s. 1, bod 26 a vec C-240/95 *Schmit*, Zb. 1996, s. I-3179, bod 10.

¹⁴⁶ Vec C-322/01 *Deutscher Apothekerverband*, Zb. 2003, s. I-14887, bod 129.

¹⁴⁷ Výkladové oznámenie Komisie o postupoch registrácie motorových vozidiel s pôvodom v inom členskom štáte (Ú. v. EÚ C 68, 24.3.2007, s. 15).

vené minimálne podmienky, ktoré je potrebné dodržať pri registračných postupoch.

V prípade motorových vozidiel predtým zaregistrovaných v inom členskom štáte členský štát registrácie môže vyžadovať iba predloženie týchto dokumentov:

- (1) Originál alebo kópiu osvedčenia o registrácii vydaného v inom členskom štáte: Harmonizované osvedčenie o registrácii vydané členským štátom v súvislosti s opätovnou registráciou vozidla v inom členskom štáte musia uznať ostatné členské štáty¹⁴⁸. Mnohé vozidlá zaregistrované do roku 2004 majú ešte vždy neharmonizované osvedčenie o registrácii.
- (2) Osvedčenie o zhode ES alebo vnútroštátne osvedčenie o zhode: Všetky sériovo vyrobené osobné automobily schválené od roku 1996 v zásade podliehajú typovému schváleniu ES¹⁴⁹. Je to postup, ktorým sa potvrdzuje, že typ vozidla spĺňa všetky uplatniteľné európske požiadavky na bezpečnosť a ochranu životného prostredia. Typové schválenie ES je platné vo všetkých členských štátoch. Výrobca ako držiteľ typového schválenia ES vystaví osvedčenie o zhode ES, ktoré dokazuje, že vozidlo bolo vyrobené v zhode so schváleným typom vozidla. Nie je možné vyžadovať, aby sa nové vozidlá s typovým schválením ES, ktoré majú platné osvedčenie

o zhode, podrobili novému schvaľovaniu ich technických vlastností, alebo aby vyhoveli dodatočným technickým požiadavkám týkajúcim sa ich konštrukcie a funkcie, pokiaľ po opustení závodu výrobcu neboli zmenené.

- (3) Motorové vozidlá, ktoré nemajú typové schválenie ES, sa môžu podrobiť vnútroštátnemu typovému schváleniu alebo vnútroštátnemu individuálnemu schváleniu. Predtým vnútroštátne postupy schvaľovania pre motorové vozidlá, ktoré už získali vnútroštátne schválenie v inom členskom štáte, a pre motorové vozidlá, ktoré už boli zaregistrované v inom členskom štáte, spadali do rozsahu pôsobnosti článkov 34 a 36 Zmluvy o fungovaní EÚ¹⁵⁰. Teraz podľa novej smernice o typovom schválení 2007/46/ES sú vnútroštátne a individuálne postupy schvaľovania harmonizované. Zatiaľ čo platnosť schválení je obmedzená na členský štát, ktorý povolenie udelil, iný členský štát musí povoliť predaj, registráciu alebo uvedenie takých vozidiel do prevádzky, pokiaľ nemá opodstatnené dôvody sa domnievať, že technické ustanovenia používané na udeľenie schválenia nie sú rovnocenné s jeho vlastnými. Vnútroštátne orgány nesmú vyžadovať, aby sa predkladalo osvedčenie o zhode ES v prípade vozidiel, ktoré boli predtým zaregistrované v inom členskom štáte,

ak sa predošlé osvedčenie o registrácii vozidla v plnom rozsahu zhoduje so vzorom v smernici 1999/37/ES. Vnútroštátne orgány však môžu vyžadovať osvedčenie o zhode ES v prípade vozidiel predtým zaregistrovaných v inom členskom štáte, keď im neharmonizované osvedčenie o registrácii iného členského štátu neumožňuje identifikovať motorové vozidlo s dostatočnou presnosťou. Ak motorové vozidlo nemá osvedčenie o zhode ES, vnútroštátne orgány môžu vyžadovať vnútroštátne osvedčenie o zhode.

- (4) Dôkaz o zaplatení DPH, ak je vozidlo nové, na účely DPH;
- (5) Osvedčenie o poistení;
- (6) Osvedčenie o kontrole technického stavu vozidla, ak je kontrola technického stavu povinná pre všetky opätovné registrácie motorových vozidiel predtým zaregistrovaných v tom istom alebo v inom členskom štáte. Kontrola technického stavu pred registráciou musí prinajmenšom spĺňať tie isté procedurálne podmienky ako schválenie technických vlastností motorového vozidla¹⁵¹.

V nedávnom rozsudku Súdny dvor potvrdil, že všeobecnými zákazmi registrovať dovezené použité vozidlá sa porušuje článok 34 Zmluvy o fungovaní EÚ¹⁵².

¹⁴⁸ Podľa článku 4 smernice Rady 1999/37/ES z 29. apríla 1999 o registračných dokumentoch pre vozidlá (Ú. v. ES L 138, 1.6.1999, s. 57).

¹⁴⁹ Predmet sa riadi smernicou 2007/46/ES Európskeho parlamentu a Rady z 5. septembra 2007, ktorou sa zriaďuje rámec pre typové schválenie motorových vozidiel a ich prípojných vozidiel, systémov, komponentov a samostatných technických jednotiek určených pre tieto vozidlá (Ú. v. EÚ L 263, 9.10.2007, s. 1). Smernica 2007/46/ES nahrádza smernicu Rady 70/156/EHS zo 6. februára 1970 o aproximácii právnych predpisov členských štátov o typovom schválení motorových vozidiel a ich prípojných vozidiel.

¹⁵⁰ Vec 406/85 *Gofette a Gilliard*, Zb. 1987, s. 2525.

¹⁵¹ Vec 50/85 *Schloh/Auto contrôle technique*, Zb. 1986, s. 1855; vec C-451/99 *Cura Anlagen*, Zb. 2002, s. I-3193.

¹⁵² Vec C-524/07 *Komisia/Rakúsko*, 2008, neuverejnené v Zbierke.

5. Prekážky vývozu

(článok 35 Zmluvy o fungovaní EÚ)

V článku 35 Zmluvy o fungovaní EÚ sa uvádza: „Množstevné obmedzenia vývozu a všetky opatrenia s rovnakým účinkom sú medzi členskými štátmi zakázané“.

5.1. „Vývoz“

V kontexte článku 35 Zmluvy o fungovaní EÚ sa pojem „vývoz“ vzťahuje na obchod medzi členskými štátmi, t. j. vývoz z jedného členského štátu do iného členského štátu. Neuplatňuje sa na vývoz do krajiny mimo EÚ.

5.2. Množstvom obmedzenia a opatrenia s rovnakým účinkom

Aj keď článok 35 Zmluvy o fungovaní EÚ a článok 34 Zmluvy o fungovaní EÚ majú veľmi podobné znenie, je medzi nimi výrazný rozdiel v tom, že článok 35 Zmluvy o fungovaní EÚ sa v zásade uplatňuje iba na opatrenia, ktoré pôsobia diskriminačne voči tovaru. Táto zásada bola ustanovená vo veci *Groenvelde*¹⁵³, v ktorej Súdny dvor uviedol, že článok 35 Zmluvy o fungovaní EÚ „sa týka vnútroštátnych opatrení, ktorých konkrétnym cieľom alebo účinkom je obmedzenie vývozných tokov a tým pripraviť rozdielne podmienky pre domáci obchod členského štátu a jeho vývozný obchod, a takto zabezpečiť osobitnú výhodu pre vnútroštátnu výrobu alebo pre domáci trh predmetného štátu na úkor výroby alebo predaja iných členských štátov.“

Existuje niekoľko dôvodov pre tento striktný výklad článku 35 Zmluvy o fungovaní EÚ. Po prvé, v prípade dovozu nediskriminačné opatrenia môžu dvojako zaťažiť dovozcov, lebo musia konať v súlade s pravidlami vo svojej krajine a aj v krajine dovozu. Tieto opatrenia sa teda vnímajú tak, že oprávnené spadajú pod právo EÚ, ktoré chráni vnútorný trh. Nie je tomu tak v prípade vývozcov, ktorí sa musia len riadiť rovnakými pravidlami stanovenými pre domáci trh a vývozný trh. Po druhé, ak by rozsah pôsobnosti článku 35 Zmluvy o fungovaní EÚ bol príliš široký, zahŕňal by aj obmedzenia, ktoré nemajú žiadny vplyv na obchod v rámci EÚ¹⁵⁴.

Vo veci *Rioja* rozdiel v zaobchádzaní vyplýval z lepších výrobných alebo obchodných podmienok domácich podnikov¹⁵⁵. Vo veci *Parma* to bolo na základe osobitnej výhody pre podniky nachádzajúce sa v oblasti, kde sa uskutočňuje výroba, keďže používanie ochranného označenia „Prosciutto di Parma“ pre šunku uvádzanú na trh v plátkoch podliehalo podmienke, že rezanie a balenie sa uskutočňuje vo oblasti výroby¹⁵⁶. Takéto výhody pre domáci trh vedú ku konkurenčnému znevýhodneniu podnikov so sídlom v iných členských štátoch na základe dodatočných nákladov, ktoré môžu vzniknúť, alebo ťažkostí so zaobstaraním určitých výrobkov, ktoré sú potrebné na vytvorenie konkurencie na domácom trhu.

Súdny dvor v niektorých vo svojich rozhodnutiach týkajúcich sa článku 35 Zmluvy o fungovaní EÚ vynechal poslednú požiadavku odô-

vodenia vo veci *Groenvelde* („na úkor výroby alebo predaja iných členských štátov“)¹⁵⁷. Takáto analýza, ktorá sa použila v rade rozsudkov Súdneho dvora¹⁵⁸, je v súlade s rozvojom v oblasti voľného pohybu pracovníkov¹⁵⁹ a služieb¹⁶⁰.

Okrem toho Súdny dvor sa v niektorých veciach nezmenil o požiadavke poskytnutia osobitnej výhody pre vnútroštátnu výrobu¹⁶¹. V nedávnom konaní o prejudiciálnej otázke¹⁶² sa Súdny dvor zaoberal belgickými právnymi predpismi zakazujúcimi predajcovi požadovať zálohu alebo platbu v priebehu obdobia siedmich dní, počas ktorých môže odstúpiť od zmluvy na diaľku. Aj keď zákaz požadovania zálohových platieb platí pre všetkých obchodníkov vykonávajúcich činnosť na domácom území, Súdny dvor usudzuje, že v skutočnosti postihuje výstup výrobkov z trhu členského štátu vývozu viac ako uvádzanie výrobkov na vnútroštátny trh uvedeného členského štátu. Pomerne zaujímavé v tejto veci je, že účinky tejto prekážky v prvom rade bránia obchodným aktivitám spoločností so sídlom v členskom štáte vývozu a nie v členskom štáte určenia.

Celkove sa javí, že Súdny dvor sledoval všeobecný prístup, na základe ktorého sa článok 35 Zmluvy o fungovaní EÚ vzťahuje na obchodné prekážky, ktoré majú skutočný a konkrétny vplyv na vývoz a ktorých vplyvom dochádza k rozdielnemu zaobchádzaniu medzi obchodom v rámci členského štátu a vývozom.

¹⁵³ Vec 15/79 *Groenvelde*, Zb. 1979, s. 3409; pozri tiež vec C-12/02 *Grilli*, Zb. 2003, s. I-11585, bod 41.

¹⁵⁴ P. Oliver a S. Enchelmaier: „Free movement of goods: Recent developments in the case law“, 44 CML Rev. (2007), 686.

¹⁵⁵ Veci C-47/90 *Delhaize/Promalvin (Rioja)*, Zb. 1992, s. I-3669 (v tejto veci Súdny dvor vo svojom odôvodnení vynechal požiadavku na poskytnutie osobitnej výhody vnútroštátnej výrobe, aj keď sa preukázateľne uvádzala v skutočnostiach).

¹⁵⁶ Vec C-108/01 *Consorzio del Prosciutto di Parma a Salumificio S. Rita*, Zb. 2003, s. I-5121.

¹⁵⁷ Vec 155/80 *Oebel*, Zb. 1981, s. 1993.

¹⁵⁸ Vec C-47/90 *Delhaize/Promalvin*, Zb. 1992, s. I-3669, bod 12; vec C-80/92 *Komisija/Belgicko*, Zb. 1994, s. I-1019, bod 24; vec C-203/96 *Dusseldorp a iní*, Zb. 1998, s. I-4075; vec C-209/98 *Sydhavnens Sten & Grus*, Zb. 2000, s. I-3743, bod 34.

¹⁵⁹ Vec C-415/93 *Bosman*, Zb. 1995, s. I-4921; vec C-18/95 *Terhoeve*, Zb. 1999, s. I-345.

¹⁶⁰ Vec C-384/93 *Alpine Investments*, Zb. 1995, s. I-1141.

¹⁶¹ Vec C-388/95 *Belgicko/Španielsko*, Zb. 2000, s. I-3123, bod 41.

¹⁶² Vec C-205/07 *Gysbrechts a Santurel Inter*, Zb. 2008, s. I-9947.

6. Odôvodnenia obchodných prekážok

6.1. Článok 36 Zmluvy o fungovaní EÚ

V článku 36 Zmluvy o fungovaní EÚ sú vymenované dôvody, ktoré by členský štát mohol použiť na odôvodnenie vnútroštátnych opatrení, ktoré bránia cezhraničnému obchodu: „Ustanovenia článkov 34 a 35 nevyklúčujú zákazy alebo obmedzenia dovozu, vývozu alebo tranzitu tovaru odôvodnené princípmi verejnej morálky, verejným poriadkom, verejnou bezpečnosťou, ochranou zdravia a života ľudí a zvierat, ochranou rastlín, ochranou národného kultúrneho bohatstva, ktoré má umeleckú, historickú alebo archeologickú hodnotu, alebo ochranou priemyselného a obchodného vlastníctva.“

Judikatúra Súdneho dvora ďalej stanovuje tzv. povinné požiadavky (napr. ochrana životného prostredia), na ktoré sa členské štáty môžu tiež odvolať pri obhajobe vnútroštátnych opatrení.

Súdny dvor poskytuje úzky výklad zoznamu výnimiek v článku 36 Zmluvy o fungovaní EÚ, z ktorých všetky sa týkajú neekonomických záujmov¹⁶³. Okrem toho každé opatrenie musí zohľadňovať zásadu proporcionality. Dôkazné bremeno pri odôvodňovaní opatrení prijatých podľa článku 36 Zmluvy o fungovaní EÚ spočíva na členskom štáte¹⁶⁴, keď však členský štát poskytne presvedčivé odôvodnenie, potom je na Komisii, aby dokázala, že v konkrétnom prípade sú prijaté opatrenia neprimerané¹⁶⁵.

Nie je možné odvolať sa na článok 36 Zmluvy o fungovaní EÚ v prípade odôvodnenia odchýlok od harmonizovaných právnych predpisov

EÚ¹⁶⁶. Na druhej strane, ak chýba harmonizácia na úrovni EÚ, za vymedzenie svojich úrovní ochrany sú zodpovedné členské štáty. V prípade čiastočnej harmonizácie samotné harmonizačné právne predpisy pomerne často výslovne povolia, aby členské štáty zachovali alebo prijali prísnejšie opatrenia pod podmienkou, že sú zlučiteľné so Zmluvou. V takýchto prípadoch Súdny dvor bude musieť posúdiť predmetné ustanovenia podľa článku 36 Zmluvy o fungovaní EÚ.

Dokonca aj keď opatrenie je opodstatnené podľa niektorej výnimky článku 36 Zmluvy o fungovaní EÚ, opatrenia „nesmú byť prostriedkami svojvoľnej diskriminácie alebo skrytého obmedzovania obchodu medzi členskými štátmi“. Druhá časť článku 36 Zmluvy o fungovaní EÚ je určená na zabránenie zneužívania zo strany členských štátov. Súdny dvor konštatoval, „druhá veta článku [36] slúži na zabránenie odchýleniu obchodných obmedzení na základe dôvodov uvedených v prvej vete od ich pravého cieľa a uplatneniu takým spôsobom, že budú pôsobiť diskriminačne v prípade tovaru s pôvodom v iných členských štátoch alebo budú nepriamo chrániť určité domáce výrobky“¹⁶⁷, t. j. na zabránenie prijatiu protekcionistických opatrení.

6.1.1. VEREJNÁ MORÁLKA, VEREJNÝ PORIADOK, VEREJNÁ BEZPEČNOSŤ

Členské štáty sa môžu rozhodnúť zakázať výrobok z morálnych dôvodov. Aj keď každý členský štát je zodpovedný za stanovenie noriem umožňujúcich, aby tovar bol v súlade s vnútroštátnymi ustanoveniami týkajúcim sa morálky,

skutočnosťou zostáva, že vlastné uváženie je potrebné uplatňovať v zhode s povinnosťami vyplývajúcimi podľa práva EÚ. Napríklad každý zákaz dovozu výrobkov, ktorých uvádzanie na trh je obmedzené, ale nie zakázané, bude diskriminačné a v rozpore s ustanoveniami o „voľnom pohybe tovaru“. Väčšina prípadov, keď Súdny dvor priamo pripustil odôvodnenie z hľadiska verejnej morálky, sa týkala obscénnych, nemravných predmetov¹⁶⁸, zatiaľ čo v iných veciach, v ktorých sa tiež použilo odvolanie na verejnú morálku, sa zistili iné vzájomne prepojené odôvodnenia (verejný záujem vo veciach týkajúcich sa hazardných hier¹⁶⁹, ochrana mladistvých v prípade označovania videonahrávok a DVD¹⁷⁰).

Verejný poriadok vykladá Súdny dvor veľmi prísne a zriedka bol úspešným dôvodom pre výnimku podľa článku 36 Zmluvy o fungovaní EÚ. Napríklad nebude úspešný, ak je zamýšľaný ako všeobecná ochranná doložka, alebo aby slúžil iba na protekcionistické ekonomické účely. V prípade uplatnenia alternatívnej výnimky podľa článku 36 Zmluvy o fungovaní EÚ Súdny dvor spravidla použije alternatívne odôvodnenie alebo odôvodnenie na základe verejného poriadku v spojení s inými možnými odôvodneniami¹⁷¹. Samotné odôvodnenie na základe verejného poriadku sa uznalo len výnimočne v prípade, keď členský štát obmedzil dovoz a vývoz zlatých zberateľských mincí. Súdny dvor rozhodol, že to bolo oprávnené na základe verejného poriadku, pretože to vyplývalo z potreby chrániť právo na razbu mincí, o ktorom sa obvykle predpokladá, že zahŕňa základné záujmy štátu¹⁷².

¹⁶³ Vec C-120/95 *Decker*, Zb. 1998, s. I-1831; vec 72/83 *Campus Oil*, Zb. 1984, s. 2727.

¹⁶⁴ Vec 251/78 *Denkavit Futtermittel*, Zb. 1979, s. 3369.

¹⁶⁵ Vec C-55/99 *Komisija/Francúzsko*, Zb. 2000, s. I-11499.

¹⁶⁶ Vec C-473/98 *Toolex*, Zb. 2000, s. I-5681; vec 5/77 *Tedeschi/Denkavit*, Zb. 1979, s. 1555.

¹⁶⁷ Vec 34/79 *Henn a Darby*, Zb. 1979, s. 3795, bod 21, ako aj spojené veci C-1/90 a C-176/90 *Aragonesa de Publicidad Exterior a Publivia*, Zb. 1991, s. I-4151, bod 20.

¹⁶⁸ Vec 121/85 *Conegate*, Zb. 1986, s. 1007; vec 34/79 *Henn a Darby*, Zb. 1979, s. 3795.

¹⁶⁹ Vec C-275/92 *Schindler*, Zb. 1994, s. I-1039, bod 58 a citovaná judikatúra a vec C-124/97 *Läärä a i.*, Zb. 1999, s. I-6067, bod 33.

¹⁷⁰ Vec C-244/06 *Dynamic Medien*, Zb. 2008, s. I-505.

¹⁷¹ Súdny dvor pripustil, že právna úprava „ktorej cieľom je usmerniť spotrebu alkoholu spôsobom zabraňujúcim škodlivým účinkom alkoholu na zdravie osôb a spoločnosti a tým bojovať proti zneužívaniu alkoholu, reaguje na obavy o verejné zdravie a verejný poriadok uznané v článku [36 Zmluvy o fungovaní EÚ]“ – vec C-434/04 *Ahokainen a Leppik*, Zb. 2006, s. I-9171, bod 28.

¹⁷² Vec 7/78 *Thompson*, Zb. 1978, s. 2247.

Odôvodnenie na základe verejnej bezpečnosti bolo predložené v osobitnej oblasti, a to energetickom trhu EÚ, rozhodnutie by sa však malo obmedziť na presné skutočnosti a nemá široké uplatnenie. V jednom takomto prípade členský štát nariadil dovozcom ropy, aby do 35 % svojich ropných potrieb pokrývali od vnútroštátnej ropnej spoločnosti za ceny, ktoré stanovila vláda. Súdny dvor konštatoval, že opatrenie bolo jasne protekcionistické a predstavovalo porušenie článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ. Považovalo sa však za odôvodnené na základe verejnej bezpečnosti, t. j. aby sa zachovala životaschopná ropná rafinéria na zabezpečenie zásobovania v čase krízy¹⁷³.

Súdny dvor uznal aj odôvodnenie na základe verejnej bezpečnosti vo veciach týkajúcich sa strategicky citlivého tovaru¹⁷⁴ a tovaru dvojakého použitia¹⁷⁵, keďže „...riziko vážneho narušenia zahraničných vzťahov alebo mierového spoluzitia národov môže ovplyvniť bezpečnosť členského štátu“. V týchto veciach Súdny dvor konštatoval, že rozsah pôsobnosti článku 36 Zmluvy o fungovaní EÚ pokrýva tak vnútornú bezpečnosť (napr. odhaľovanie a predchádzanie trestnej činnosti a regulácia dopravy), ako aj vonkajšiu bezpečnosť¹⁷⁶.

6.1.2. OCHRANA ZDRAVIA A ŽIVOTA ĽUDÍ, ZVIERAT A RASTLÍN (ZÁSADA PREDBEŽNEJ OPATRNOSTI)

Súdny dvor rozhodol, že „spomedzi vecí alebo záujmov chránených článkom [36] zdravie a život ľudí stoja na prvom mieste a je na členských štátoch v zmysle obmedzení uložených zmluvou, aby sa rozhodli, akú mieru ochrany chcú zabezpečiť a najmä, aké prísne majú byť kontroly, ktoré sa budú vykonávať“¹⁷⁷. Súdny dvor v tom istom rozhodnutí konštatoval, že vnútroštátne pravidlá alebo praktiky nespádajú pod výnimky uvedené v článku 36 Zmluvy

o fungovaní EÚ, ak zdravie a život ľudí je možné účinne chrániť opatreniami, ktoré natoľko neobmedzujú obchod v rámci EÚ.

Ochrana zdravia a života ľudí, zvierat a rastlín je najobľúbenejším odôvodnením, na základe ktorého sa členské štáty obvykle snažia odôvodniť prekážky voľnému pohybu tovaru. Aj keď judikatúra Súdneho dvora je v tejto oblasti veľmi obsiahla, sú niektoré zásadné pravidlá, ktoré sa musia dodržiavať: nemožno sa odvolávať na ochranu zdravia, ak skutočným dôvodom opatrenia je ochrana domáceho trhu, aj keď v prípade chýbajúcej harmonizácie je na členskom štáte, aby rozhodol o úrovni ochrany; prijaté opatrenia musia byť primerané, t. j. obmedzujúce sa na to, čo je potrebné, na dosiahnutie legitímneho cieľa ochrany verejného zdravia. Okrem toho sporné opatrenia musia byť dobre odôvodnené – poskytovať príslušné dôkazy, údaje (technické, vedecké, štatistické, nutričné) a všetky ďalšie relevantné informácie¹⁷⁸.

Uplatňovanie „zásady predbežnej opatrnosti“: Zásadu predbežnej opatrnosti uplatnil Súdny dvor po prvýkrát vo veci *National Farmers' Union*¹⁷⁹, aj keď sa implicitne uvádzala v skoršej judikatúre. Súdny dvor konštatoval: „v prípadoch, keď existuje neistota o existencii alebo rozsahu rizík pre zdravie osôb, môže inštitúcia prijať ochranné opatrenia bez toho, aby musela čakať, kým sa existencia týchto rizík naplno prejaví“. Týmto výrokom sa vymedzujú okolnosti, na základe ktorých zákonodarný orgán (vnútroštátny, na úrovni EÚ alebo medzinárodný) môže prijať opatrenia na ochranu spotrebiteľov voči zdravotným rizikám, ktoré je možné vzhľadom na neistotu v súčasnom stave vedeckého výskumu spájať s výrobkom alebo službou.

Súdny dvor opakovane konštatoval, že členské štáty musia uskutočniť hodnotenie rizika pred prijatím preventívnych opatrení podľa článkov

34 a 36 Zmluvy o fungovaní EÚ¹⁸⁰. Súdny dvor sa podľa všetkého uspokojí so zistením, že je k dispozícii vedecká neistota a na základe tohto zistenia sa pri rozhodovaní o tom, aké opatrenia sa majú prijať, ponecháva členským štátom alebo inštitúciám značné voľné uváženie¹⁸¹. Opatrenia sa však nemôžu zakladať na „čisto hypotetických úvahách“¹⁸².

Vo všeobecnosti, ak členské štáty chcú zachovať alebo zaviesť opatrenia na ochranu zdravia podľa článku 36 Zmluvy o fungovaní EÚ, sú povinné preukázať potrebnosť takýchto opatrení¹⁸³. Je tomu tak aj v situáciách týkajúcich sa zásady predbežnej opatrnosti, ako Súdny dvor potvrdil v niektorých posledných veciach¹⁸⁴. Súdny dvor vo svojom rozhodnutí zdôraznil, že je potrebné preukázať skutočné riziká vzhľadom na najnovšie výsledky medzinárodného vedeckého výskumu. Členské štáty teda znášajú počiatočné bremeno preukazovania možnosti prijať preventívne opatrenia podľa článku 36 Zmluvy o fungovaní EÚ. Členské štáty však nemusia preukazovať konečné spojenie medzi dôkazom a rizikom, stačí namiesto toho preukázať, že na predmetnú oblasť sa vzťahuje vedecká neistota. Inštitúcie EÚ potom posúdia prípad, ktorý členský štát predložil¹⁸⁵.

6.1.3. OCHRANA NÁRODNÉHO KULTÚRNEHO BOHATSTVA, KTORÉ MÁ UMELECKÚ, HISTORICKÚ ALEBO ARCHEOLOGICKÚ HODNOTU

Povinnosť členského štátu chrániť svoje národné kultúrne bohatstvo a dedičstvo môže odôvodňovať opatrenia, ktoré vytvárajú prekážky dovozu a vývozu.

Presné vymedzenie „národného kultúrneho bohatstva“ poskytuje priestor na výklad a hoci je jasné, že takéto predmety musia mať skutočnú „umeleckú, historickú alebo archeologickú hodnotu“, určiť, ktoré predmety patria

¹⁷³ Vec 72/83 *Campus Oil*, Zb. 1984, s. 2727.

¹⁷⁴ Vec C-367/89 *Richardt*, Zb. 1991, s. I-4621.

¹⁷⁵ Vec C-83/94 *Leifer a iní*, Zb. 1995, s. I-3231; vec C-70/94 *Werner*, Zb. 1995, s. I-3189.

¹⁷⁶ Vec C-367/89 *Richardt*, Zb. 1991, s. I-4621.

¹⁷⁷ Vec 104/75 *De Peijper*, Zb. 1976, s. 613.

¹⁷⁸ Vec C-270/02 *Komisia/Taliansko* [2004] ECR 1559; vec C-319/05 *Komisia/Nemecko*, Zb. 2007, s. I-9811.

¹⁷⁹ Vec C-157/96 *National Farmers' Union a iní*, Zb. 1998, s. I-2211.

¹⁸⁰ Vec C-249/07 *Komisia/Holandsko*, 2008, body 50 a 51, neuverejnené; vec C-41/02 *Komisia/Holandsko*, Zb. 2004, s. I-11375; vec C-192/01 *Komisia/Dánsko*, Zb. 2003, s. I-9693; vec C-24/00 *Komisia/Francúzsko*, Zb. 2004, s. I-1277.

¹⁸¹ Pozri vec C-132/03 *Codacons a Federconsumatori*, Zb. 2005, s. I-4167, bod 61 a vec C-236/01 *Monsanto Agricoltura a iní*, Zb. 2003, s. I-8105, bod 111.

¹⁸² Vec C-236/01 *Monsanto Agricoltura a iní*, Zb. 2003, s. I-8105, bod 106; vec C-41/02 *Komisia/Holandsko*, Zb. 2004, s. 11375, bod 52; vec C-192/01 *Komisia/Dánsko*, Zb. 2003, s. I-9693, bod 49; vec C-24/00 *Komisia/Francúzsko*, Zb. 2004, s. I-1277, bod 56.

¹⁸³ Pozri napríklad vec 227/82 *Van Bennekom*, Zb. 1983, s. 3883, bod 40 a vec 178/84 *Komisia/Nemecko (Reinheitsgebot)*, Zb. 1987, s. 1227, bod 46.

¹⁸⁴ Vec C-41/02 *Komisia/Holandsko*, Zb. 2004, s. I-11375, bod 47; vec 192/01 *Komisia/Dánsko*, Zb. 2003, s. I-9693, bod 46 a vec C-24/00 *Komisia/Francúzsko*, Zb. 2004, s. I-1277, bod 53.

¹⁸⁵ Komisia prijala oznámenie o zásade predbežnej opatrnosti, KOM(2000) 1 v konečnom znení.

do tejto kategórie, je úlohou členských štátov. Užitočným nástrojom pre výklad by však mohla byť smernica 93/7/EHS¹⁸⁶, ktorou sa upravuje navrátenie predmetov kultúrnej hodnoty nezákonne vyvezených z územia členského štátu. Aj keď sa v nej potvrdzuje, že za určenie svojho národného kultúrneho bohatstva sú zodpovedné členské štáty, jej ustanovenia a príloha môžu v prípade pochybností slúžiť ako pomôcka. V smernici sa uvádza, že národné kultúrne bohatstvo by mohlo zahŕňať:

- predmety zapísané v inventároch múzeí, archívov alebo fondoch knižníc;
- obrazy, malby, sochy;
- knihy;
- dopravné prostriedky a
- archívy.

Smernica sa pokúša vymedziť, ktoré predmety spadajú do jej rozsahu pôsobnosti odkazmi uvedenými v jej prílohe na charakteristiky, ako napríklad vlastníctvo, vek a hodnota predmetu, ale je jasné, že pri vymedzení pojmu „národné kultúrne bohatstvo“ by sa mali zohľadniť aj niektoré ďalšie faktory, ako napríklad posúdenie kontextuálnej podstaty, pri ktorej sa zohľadňuje dedičstvo jednotlivého členského štátu. Z tohto dôvodu sa predpokladá, že je jasné, že cieľom prílohy k tejto smernici „nie je určovanie predmetov, ktoré sa v zmysle uvedeného článku 36 Zmluvy o fungovaní EÚ považujú za národné kultúrne bohatstvo, ale iba určovanie kategórií predmetov, ktoré môžu byť označené ako národné kultúrne bohatstvo“.

Smernica 93/7/EHS bola zavedená v súvislosti so zrušením kontrol na národných hraniciach, aj keď sa týka iba navrátenia tovaru, ktorý už bol nezákonne vyvezený a nestanovuje žiadne kontrolné opatrenia určené na zabránenie takéhoto nezákonného vývozu. V nariadení (ES) č. 116/2009 o vývoze tovaru kultúrneho cha-

rakteru sa ide o krok ďalej uložením jednotných kontrol v prípade vývozu chráneného tovaru. Tieto kontroly sa však týkajú iba vývozu do nečlenských štátov¹⁸⁷.

Členské štáty následne uložia rôzne obmedzenia na vývoz starožitných predmetov a iných kultúrnych artefaktov a tieto obmedzenia, ako aj príslušné administratívne postupy, ako napríklad vyplňanie formulárov deklarácií a predkladanie podporných dokumentov, sa vo všeobecnosti považujú za odôvodnené na základe článku 36 Zmluvy o fungovaní EÚ. Snahy členských štátov o odradenie od vývozu umeleckého bohatstva uložením dane sa však nepovažujú za odôvodnené, pretože takéto konanie predstavuje opatrenie rovnaké ako clo (článok 30 Zmluvy o fungovaní EÚ) a v tejto súvislosti nie je možné použiť článok 36 Zmluvy o fungovaní EÚ ako odôvodnenie¹⁸⁸.

6.1.4. OCHRANA PRIEMYSELNÉHO A OBCHODNÉHO VLASTNÍCTVA

Najdôležitejšie druhy priemyselného a obchodného vlastníctva sú patenty, ochranné známky a autorské právo. Z judikatúry týkajúcej sa zlučiteľnosti s článkami 34 až 36 Zmluvy o fungovaní EÚ o uplatňovaní práv priemyselného vlastníctva je možné odvodiť dve zásady.

Prvá zásada je, že zmluva neovplyvňuje existenciu práv priemyselného vlastníctva priznaných podľa právnych predpisov členských štátov. Vnútroštátne právne predpisy o nadobúdaní, prevode a zániku týchto práv sú na základe toho právoplatné. Táto zásada však neplatí v prípade výskytu prvku diskriminácie vo vnútroštátnych právnych predpisoch¹⁸⁹.

Druhá zásada je, že právo priemyselného vlastníctva je vyčerpané v prípade, keď výrobok bol právoplatne distribuovaný na trhu členského štátu držiteľom práva alebo s jeho súhlasom. Na základe toho držiteľ práva nemôže namietať voči dovozu výrobku do žiadneho členského štátu, kde sa po prvýkrát uviedol na trh. Je to známe ako zásada vyčerpania práv. Táto zásada

nebráni držiteľom práv na vykonávanie a požičovanie, aby vymáhali poplatky za každé vykonávanie alebo prenájom¹⁹⁰.

V súčasnosti sa na oba tieto aspekty zväčša vzťahujú harmonizované právne predpisy, ako napríklad smernica 89/104/ES o ochranných známkach.

Je potrebné poznamenať, že okrem patentov, ochranných známkov, autorských práv a práva na dizajn aj geografické označenia predstavujú priemyselné a obchodné vlastníctvo na účely článku 36 Zmluvy o fungovaní EÚ¹⁹¹.

6.2. Povinné požiadavky

Súdny dvor vo svojom rozhodnutí vo veci *Cassis de Dijon* ustanovil koncepciu povinných požiadaviek ako nevyčerpatelného zoznamu chránených záujmov v rámci článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ. Súdny dvor vo svojom rozhodnutí konštatoval, že tieto povinné požiadavky sa vzťahujú hlavne na efektívnosť daňového dohľadu, ochranu verejného zdravia, poctivosť obchodných transakcií a ochranu spotrebiteľa.

Na povinné požiadavky, ktoré vypracoval Súdny dvor vo veci *Cassis*, by bolo možné sa odvolať iba v prípade odôvodnenia pravidiel uplatňovaných bez rozlíšenia. Na základe toho sa iné dôvody ako dôvody, na ktoré sa vzťahuje článok 36 Zmluvy o fungovaní EÚ, teoreticky nemôžu použiť na odôvodnenie diskriminačných opatrení. Aj keď Súdny dvor našiel spôsoby ako prekonať toto rozdelenie bez toho, aby upustil od svojich predchádzajúcich postupov¹⁹², tvrdí sa, že takéto rozdelenie je umelé a Súdny dvor smeruje k zjednodušeniu a zaoberá sa povinnými požiadavkami rovnakým spôsobom ako odôvodneniami podľa článku 36 Zmluvy o fungovaní EÚ¹⁹³.

6.2.1. OCHRANA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Aj keď sa ochrana životného prostredia výslovne neuvádza v článku 36 Zmluvy o fun-

¹⁸⁶ Smernica Rady 93/7/EHS z 15. marca 1993 o navrátení predmetov kultúrnej hodnoty nezákonne vyvezených z územia členského štátu.

¹⁸⁷ Nariadenie Rady (ES) č. 116/2009 z 18. decembra 2008 o vývoze tovaru kultúrneho charakteru, Ú. v. ES L 39, 10.2.2009, s. 1 – 6.

¹⁸⁸ Vec 7/68 *Komisia/Taliansko*, Zb. 1968, s. 423.

¹⁸⁹ Vec C-235/89 *Komisia/Taliansko*, Zb. 1992, s. I-777.

¹⁹⁰ Vec 187/80 *Merck/Stephar*, Zb. 1981, s. 2063; spojené veci C-267/95 a C-268/95 *Merck/Primecrown*, Zb. 1996, s. I-6285; vec 78/70 *Deutsche Grammophon/Metro*, Zb. 1971, s. 487.

¹⁹¹ Vec C-3/91 *Exportur/LOR*, Zb. 1992, s. I-5529 a vec C-388/95 *Belgicko/Španielsko*, Zb. 2000, s. I-3123.

¹⁹² Vo veci C-2/90 *Komisia/Belgicko* (Zb. 1992, s. I-4431) Súdny dvor rozhodol, že opatrenie, ktoré by sa mohlo považovať za diskriminačné, nebolo diskriminačné na základe osobitného charakteru predmetu veci a potom povolil odôvodnenie z environmentálneho hľadiska. Vo veci C-320/03 *Komisia/Rakúsko* (Zb. 2005, s. 9871) Súdny dvor rozhodol, že opatrenie bude považovať za opatrenie uplatňované bez rozlíšenia namiesto nepriamo diskriminačného.

¹⁹³ P. Oliver, *Free movement of goods in the European Community*, 2003, 8.3 – 8.10.

govaní EÚ, Súdny dvor ju uznal ako naliehavú povinnú požiadavku. Súdny dvor zastáva názor, že „...ochrana životného prostredia je „jedným zo základných cieľov Spoločenstva“, ktorý môže ako taký odôvodňovať určité obmedzenia zásady voľného pohybu tovaru“¹⁹⁴.

Na základe ochrany životného prostredia Súdny dvor odôvodnil rôzne vnútroštátne opatrenia:

- zákaz dovozu odpadu z iných členských štátov¹⁹⁵;
- systém zálohovania a spätného odberu obalov¹⁹⁶;
- úplný zákaz určitých chemických látok, ktorý však umožňuje výnimky, ak nie je k dispozícii žiadna bezpečnejšia náhrada¹⁹⁷;
- zaväzujúce dodávateľov elektrickej energie nakupovať elektrickú energiu z obnoviteľných zdrojov energie z vyhradenej zásobovacej oblasti¹⁹⁸.

Ochrana životného prostredia sa úzko spája aj s ochranou ľudského života a zdravia¹⁹⁹ a s pokrokom vo vede a členské štáty sa stále častejšie odvolávajú na väčšie uvedenie verejnosti. Stále častejšie odvolávanie sa na environmentálne dôvody však neznamená, že Súdny dvor vždy považuje tento dôvod za dostatočný na odôvodnenie opatrenia akéhokoľvek druhu. V posledných rokoch Súdny dvor skutočne niekoľkokrát potvrdil, že verejné zdravie a environmentálne dôvody nie sú vždy dostačujúce na obmedzenie voľného pohybu tovaru. V niektorých veciach Súdny dvor podporil tvrdenia Komisie, že vnútroštátne opatrenia boli neprimerané

cieľu, ktorý sa mal dosiahnuť, alebo že chýbali dôkazy na dokázanie tvrdenia o riziku²⁰⁰.

6.2.2. OCHRANA SPOTREBITEĽA

Určité prekážky obchodu v rámci EÚ vyplývajúce z nezrovnalostí medzi ustanoveniami vnútroštátneho práva sa musia uznať, pokiaľ takéto ustanovenia platia bez rozdielu pre domáce i dovezené výrobky a môžu byť odôvodnené ako potrebné na účely uspokojenia naliehavých požiadaviek týkajúcich sa ochrany spotrebiteľa alebo spravodlivého obchodu. Aby tieto opatrenia mohli byť prípustné, musia byť primerané sledovanému cieľu a tomu, že cieľ nie je možné dosiahnuť opatreniami, ktoré sú menej obmedzujúce pre obchod v rámci EÚ²⁰¹. Smernou líniou v judikatúre Súdného dvora je, že ak dovezený tovar je podobný domácomu, vhodné označenie, ktoré sa môže vyžadovať podľa vnútroštátnych právnych predpisov, bude dostačujúce na poskytnutie potrebných informácií o charaktere výrobku. Nie je prípustné žiadne odôvodnenie z dôvodu ochrany spotrebiteľa pre zbytočne obmedzujúce opatrenia²⁰².

6.2.3. INÉ POVINNÉ POŽIADAVKY

Súdny dvor z času na čas uznal iné „povinné požiadavky“, ktoré môžu odôvodniť prekážky voľnému pohybu tovaru:

Zlepšenie pracovných podmienok: Aj keď ochrana bezpečnosti a zdravia pri práci spadá pod hlavičku verejného zdravia v článku 36 Zmluvy o fungovaní EÚ, zlepšenie pracovných podmienok predstavuje „povinnú požiadavku“ aj pri chýbajúcich aspektoch týkajúcich sa zdravia²⁰³.

Kultúrne ciele²⁰⁴: Vo veci týkajúcej sa francúzskych právnych predpisov zameraných na podporu tvorby kinematografických diel Súdny dvor uznal, že ochrana kultúry môže za určitých podmienok predstavovať „povinnú požiadavku“, ktorá môže odôvodňovať obmedzenia dovozu alebo vývozu.

Zachovanie rozmanitosti tlače²⁰⁵: V nadväznosti na prejudiciálne konanie týkajúce sa rakúskeho zákazu publikácií ponúkajúcim čitateľom príležitosť zúčastniť sa hier za ceny, Súdny dvor konštatoval, že zachovanie rozmanitosti tlače môže predstavovať naliehavú požiadavku odôvodňujúcu obmedzenie voľného pohybu tovaru. Konštatoval, že takáto rozmanitosť pomáha zaistiť slobodu prejavu, ktorá je chránená článkom 10 Európskeho dohovoru na ochranu ľudských práv a základných slobôd a je jedným zo základných práv zaručených právnym poriadkom EÚ.

Finančná rovnováha systému sociálneho zabezpečenia: Výhradne ekonomické ciele nemôžu byť dôvodom prekážky voľnému pohybu tovaru. Vo veci C-120/95 *Decker*, ktorá sa týka odmietnutia úhrady členských štátom nákladov za okuliare s korekčnými šošovkami kúpenými od optika so sídlom v inom členskom štáte, Súdny dvor uznal, že riziko vážneho oslabenia finančnej rovnováhy systému sociálneho zabezpečenia môže predstavovať naliehavý dôvod všeobecného záujmu, ktorý môže odôvodniť prekážku voľnému pohybu tovaru.

Bezpečnosť cestnej premávky: V niektorých veciach Súdny dvor tiež uznal, že bezpečnosť cestnej premávky predstavuje naliehavý dôvod verejného záujmu, ktorý môže odôvodniť prekážku voľnému pohybu tovaru²⁰⁶.

¹⁹⁴ Vec 302/86 *Komisija/Belgicko*, Zb. 1988, s. 4607, bod 8.

¹⁹⁵ Vec C-2/90 *Komisija/Belgicko*, Zb. 1992, s. I-4431.

¹⁹⁶ Vec 302/86 *Komisija/Dánsko*, Zb. 1988, s. I-4607.

¹⁹⁷ Vec C-473/98 *Toolex*, Zb. 2000, s. I-5681.

¹⁹⁸ Vec C-379/98 *PreussenElektra*, Zb. 2001, s. I-2099.

¹⁹⁹ V niektorých veciach sa Súdny dvor zaoberal ochranou životného prostredia v rámci verejného zdravia a článku 36 Zmluvy o fungovaní EÚ: pozri napríklad vec C-67/97 *Bluhme*, Zb. 1998, s. I-8033.

²⁰⁰ Pozri napríklad: 1) Vec C-319/05 *Komisija/Nemecko*, Zb. 2007, s. I-9811; 2) vec C-186/05 *Komisija/Švédsko*, neuvverejnené v Zbierke; 3) vec C-297/05 *Komisija/Holandsko*, Zb. 2007, s. I-7467; 4) vec C-254/05 *Komisija/Belgicko*, Zb. 2007, s. I-4269; 5) vec C-432/03 *Komisija/Portugalsko*, Zb. 2005, s. I-9665; 6) vec C-114/04 *Komisija/Nemecko*, neuvverejnené v Zbierke; 7) vec C-212/03 *Komisija/Francúzsko*, Zb. 2005, s. I-4213; 8) vec C-463/01 *Komisija/Nemecko*, Zb. 2004, s. I-11705; 9) vec C-41/02 *Komisija/Holandsko*, Zb. 2004, s. I-11375; 10) vec C-497/03 *Komisija/Rakúsko*, neuvverejnené v Zbierke; 11) vec C-150/00 *Komisija/Rakúsko*, Zb. 2004, s. I-3887; 12) vec C-387/99 *Komisija/Nemecko*, Zb. 2004, s. I-3751; 13) vec C-24/00 *Komisija/Francúzsko*, Zb. 2004, s. I-1277; 14) vec C-270/02 *Komisija/Taliansko*, Zb. 2004, s. I-1559; 15) vec C-122/03 *Komisija/Francúzsko*, Zb. 2003, s. I-15093; 16) vec C-358/01 *Komisija/Španielsko*, Zb. 2003, s. I-13145; 17) vec C-455/01 *Komisija/Taliansko*, Zb. 2003, s. I-12023; 18) vec C-192/01 *Komisija/Dánsko*, Zb. 2003, s. I-9693; 19) vec C-420/01 *Komisija/Taliansko*, Zb. 2003, s. I-6445.

²⁰¹ Vec 120/78 *Rewe-Zentral*, Zb. 1979, s. 649, bod 8; vec C-313/94 *Graffione*, Zb. 1996, s. I-6039, bod 17; vec C-3/99 *Ruwet*, Zb. 2000, s. I-8749, bod 50.

²⁰² Vec C-448/98 *Guimont*, Zb. 2000, s. I-10663 týkajúca sa francúzskych právnych predpisov vyhradzujujúcich označenie Ementál na určitú kategóriu syrov s kôrkou; vec 261/81 *Rau/De Smedt*, Zb. 1982, s. 3961 týkajúca sa belgickej požiadavky, aby sa margarín predával v obaloch tvaru kocky.

²⁰³ Vo veci 155/80 *Oebel*, Zb. 1981, s. 1993 Súdny dvor konštatoval, že zákaz nočného pečenia je legitímnym hospodárskym a sociálno-politickým rozhodnutím v preukázateľne citlivom sektore.

²⁰⁴ Spojené veci 60/84 a 61/84 *Cinéthèque*, Zb. 1985, s. 2605.

²⁰⁵ Vec C-368/95 *Familiapress*, Zb. 1997, s. I-3689.

²⁰⁶ Vec C-54/05 *Komisija/Fínsko*, Zb. 2007, s. I-2473, bod 40 a citovaná judikatúra.

Boj proti trestnej činnosti: Vo veci týkajúcej sa portugalského zákazu umiestňovania farebných fólií na vozidlá²⁰⁷ Súdny dvor konštatoval, že boj proti trestnej činnosti môže predstavovať naliehavý dôvod verejného záujmu, ktorý môže odôvodniť prekážku voľnému pohybu tovaru.

Ochrana dobrých životných podmienok zvierat: Vo veci C-219/07 Súdny dvor poznamenal, že blaho zvierat je legitímnym cieľom verejného záujmu. Súdny dvor tiež konštatoval, že dôležitosť tohto cieľa bola zohľadnená najmä tým, že členské štáty prijali Protokol o ochrane a dobrých životných podmienkach zvierat, ktorý je prílohou Zmluvy o založení Európskych spoločenstiev²⁰⁸.

Ako už bolo uvedené, zoznam povinných požiadaviek nie je vyčerpávajúci a Súdny dvor by mohol dospieť k názoru, že iné „povinné požiadavky“ môžu odôvodniť prekážku voľnému pohybu tovaru.

6.3. Test proporcionality

Aby opatrenie štátu mohlo byť oprávnené podľa článku 36 Zmluvy o fungovaní EÚ alebo jednej z povinných požiadaviek ustanovených v judikatúre Súdneho dvora, musí byť v súlade so zásadou proporcionality²⁰⁹. Predmetné opatrenie musí byť potrebné na dosiahnutie deklarovaného cieľa, cieľ by nebolo možné dosiahnuť prostredníctvom zákazov alebo obmedzení menšieho rozsahu alebo v menšej miere postihujúcich obchod v rámci EÚ.

Inými slovami prostriedky, ktoré si vyberú členské štáty, sa teda musia obmedziť na to, čo je skutočne vhodné na zabezpečenie sledovaného cieľa a musia byť primerané danému cieľu²¹⁰.

Je potrebné poznamenať, že ak chýbajú harmonizované pravidlá na európskej úrovni, členské štáty si môžu slobodne zvoliť úroveň ochrany, ktorú chcú poskytnúť sledovanému legitímnemu cieľu. V určitých oblastiach²¹¹ Súdny dvor povoľuje členským štátom určitý „priestor na vlastné uváženie“, pokiaľ ide o opatrenia prijaté na úrovni sledovanej ochrany, ktoré sa môžu v jednotlivých členských krajinách odlišovať.

Napriek tejto relatívnej slobode pri stanovovaní úrovne sledovanej ochrany samotná skutočnosť, že sa členský štát rozhodol pre systém ochrany, ktorý sa odlišuje od systému prijatého iným členským štátom, nemôže ovplyvniť posúdenie potreby a primeranosti ustanovení vydaných na tento účel. Tieto ustanovenia sa musia posudzovať výhradne podľa cieľov sledovaných vnútroštátnymi orgánmi príslušného členského štátu a úrovne ochrany, ktorú chcú poskytnúť²¹².

Významným prvkom v analýze odôvodnenia, ktoré poskytol členský štát, teda bude existencia alternatívnych opatrení, ktoré v menšej miere bránia obchodu. Členský štát má povinnosť rozhodnúť sa pre „menej obmedzujúcu možnosť“ a ak tak neurobí, porušuje tým zásadu proporcionality. V niektorých prípadoch Súdny dvor zistil, že opatrenia štátu neboli primerané, pretože boli dostupné iné možnosti²¹³. V tejto súvislosti je členský štát tiež povinný konzis-

tentne a systematicky sledovať stanovené ciele a zabrániť akejkoľvek nekonzistentnosti medzi zvolenými opatreniami a nezvolenými opatreniami²¹⁴. Vo veci C-249/07 Súdny dvor uviedol napríklad niektoré nezrovnalosti v systéme výnimiek, ktoré poukazovali na nedostačujúcu objektivitu a diskriminačný charakter systému²¹⁵. Ak členský štát vie preukázať, že prijatie alternatívneho opatrenia by poškodilo iné legitímne záujmy, potom by sa to pri posudzovaní proporcionality malo zohľadniť²¹⁶.

6.4. Dôkazné bremeno

Členský štát, ktorý tvrdí, že má dôvod oprávňujúci obmedzenie voľného pohybu, je zodpovedný za konkrétne preukázanie existencie dôvodu týkajúceho sa verejného záujmu, potreby predmetného obmedzenia a primeranosti obmedzenia v súvislosti so sledovaným cieľom. K dôvodom, ktoré členský štát uvedie, musia byť priložené primerané dôkazy alebo analýza spôsobilosti a proporcionality obmedzujúceho opatrenia prijatého týmto členským štátom, ako aj presné údaje, ktoré umožňujú podporu jeho argumentácie²¹⁷. V tejto súvislosti sa bude považovať za nedostačujúce jednoduché vyhlásenie, že opatrenie je odôvodnené na základe jedného z uznaných dôvodov, alebo ak bude chýbať analýza možných alternatív²¹⁸. Súdny dvor však nedávno poznamenal, že dôkazné bremeno nemôže viesť k tomu, aby sa od tohto členského štátu žiadalo, aby pozitívne preukázal, že žiadne iné mysliteľné opatrenie neumožňuje dosiahnuť uvedený cieľ za tých istých podmienok²¹⁹.

²⁰⁷ Vec C-265/06 *Komisija/Portugalsko*, Zb. 2008, s. I-2245, bod 38.

²⁰⁸ Vec C-219/07 *Nationale Raad van Dierenkwekers en Liefhebbers a Andibel*, Zb. 2008, s. I-4475, bod 27.

²⁰⁹ Vec C-390/99 *Canal Satélite Digital*, Zb. 2002, s. I-607, bod 33; vec C-254/05 *Komisija/Belgicko*, Zb. 2007, s. I-4269, bod 33 a citovaná judikatúra; vec C-286/07 *Komisija/Luxembursko*, 2008, bod 36, neuvverejnené v Zbierke.

²¹⁰ Vec C-319/05 *Komisija/Nemecko* (cesnak), Zb. 2007, s. I-9811, bod 87 a citovaná judikatúra.

²¹¹ Týka sa to predovšetkým cieľa ochrany zdravia a života ľudí, ktoré zaujímajú popredné miesto medzi hodnotami a záujmami chránenými článkom 36 Zmluvy o fungovaní EÚ. Tento „priestor voľného uváženia“ sa uznáva aj v prípade opatrení motivovaných potrebou zabezpečiť verejný poriadok, verejnú morálku a verejnú bezpečnosť. Napríklad v súvislosti s dôvodmi na ochranu verejného zdravia pozri vec C-322/01 *Deutscher Apothekerverband*, Zb. 2003, s. I-14887, bod 103 a citovanú judikatúru; v súvislosti s dôvodmi ochrany verejnej morálky pozri vec 34/79 *Henn a Darby*, Zb. 1979, s. 3795 a vec C-244/06 *Dynamic Medien*, Zb. 2008, s. I-505; v súvislosti s opatreniami týkajúcimi sa alkoholu a odôvodnenia na základe verejného zdravia a verejného poriadku pozri vec C-434/04 *Ahokainen a Leppik*, Zb. 2006, s. I-9171; v súvislosti s opatreniami proti hazardným hrám a odôvodnenia na základe verejného morálky, poriadku a bezpečnosti pozri vec C-65/05 *Komisija/Grécko*, Zb. 2006, s. I-10341; v súvislosti s opatreniami týkajúcimi sa ochrany zvierat pozri vec C-219/07 *Nationale Raad van Dierenkwekers en Liefhebbers a Andibel*, Zb. 2008, s. I-4475.

²¹² Vec C-124/97 *Läärä a iní*, Zb. 1999, s. I-6067, bod 36.

²¹³ Vec 104/75 *De Peijper*, Zb. 1976, s. 613, vec C-54/05 *Komisija/Fínsko*, Zb. 2007, s. I-2473, bod 46 a vec C-297/05 *Komisija/Holandsko*, Zb. 2007, s. I-7467, bod 79, v ktorých Súdny dvor uvádza dostupné alternatívy k sporným opatreniam.

²¹⁴ Pozri vec C-500/06 *Corporación Dermoeztética*, 2008, neuvverejnené v Zbierke, bod 39; vec C-169/07 *Hartlauer*, Zb. 2009, s. I-1719, bod 55.

²¹⁵ Vec C-249/07 *Komisija/Holandsko*, 2008, body 47 až 50, neuvverejnené v Zbierke.

²¹⁶ Pozri návrhy generálneho advokáta Maduro vo veci C-434/04 *Ahokainen a Leppik*, Zb. 2006, s. I-9171, bod 25.

²¹⁷ Vec C-14/02 *ATRAL*, Zb. 2003, s. I-4431, bod 69; vec C-254/05 *Komisija/Belgicko*, Zb. 2007, s. I-4269, bod 36.

²¹⁸ Vec C-265/06 *Komisija/Portugalsko*, Zb. 2008, s. I-2245, body 40 až 47.

²¹⁹ Vec C-110/05 *Komisija/Taliansko*, 2009, s. I-519, bod 66.

7. Vzťah k iným slobodám a článkom Zmluvy týkajúcim sa voľného pohybu tovaru

7.1. Článok 45 Zmluvy o fungovaní EÚ – Voľný pohyb pracovníkov

Článkom 45 Zmluvy o fungovaní EÚ (bývalý článok 39 Zmluvy o ES) sa ustanovuje voľný pohyb pracovníkov v rámci EÚ. Táto sloboda znamená zrušenie akejkoľvek diskriminácie na základe štátnej príslušnosti medzi migrujúcimi pracovníkmi EÚ a vnútroštátnymi pracovníkmi, pokiaľ ide o prístup k práci a pracovné podmienky, ako aj daňové a sociálne výhody. Článkom 45 Zmluvy o fungovaní EÚ sa zakazuje nielen diskriminácia na základe štátnej príslušnosti, ale zakazujú sa aj vnútroštátne pravidlá, ktoré sa uplatňujú bez ohľadu na štátnu príslušnosť pracovníka, ale bránia ich voľnému pohybu.

Problémy týkajúce sa pohybu osobných vecí pracovníkov by sa teoreticky mohli posudzovať podľa článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ alebo článku 45 Zmluvy o fungovaní EÚ. Súdny dvor sa touto otázkou zaoberal vo veci *Weigel*²²⁰, ktorá sa týkala presunu motorových vozidiel manželského páru z ich krajiny (Nemecko) do členského štátu, kde manžel nastúpil do zamestnania (Rakúsko). Pri registrácii ich motorových vozidiel v Rakúsku bola manželskému páru vymeraná nadmerná daň. Manželský pár tvrdil, že daň ich odradí od uplatňovania svojich práv podľa článku 45 Zmluvy o fungovaní EÚ.

V zásade Súdny dvor súhlasil, keď rozhodol, že „[daň] by mohla mať negatívny vplyv na rozhodnutie migrujúceho pracovníka využiť svoje právo na voľný pohyb“²²¹. Z iných dôvodov však

Súdny dvor zamietol tvrdenie manželského páru, že daňou sa porušuje článok 45 Zmluvy o fungovaní EÚ. Je potrebné si povšimnúť, že Súdny dvor sa nevyjadril k otázke, či by sa obmedzenia takéhoto druhu mali riešiť výlučne podľa článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ²²². Okrem toho ešte stále nie je isté, za akých okolností by bolo výhodnejšie uplatňovať článok 45 Zmluvy o fungovaní EÚ namiesto článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ pri zohľadnení, že prvé opatrenie sa uplatňuje iba na štátnych príslušníkov členského štátu.

Treba mať na zreteli, že podľa judikatúry Súdneho dvora vnútroštátne pravidlá, podľa ktorých je potrebná registrácia a/alebo zdanenie firemného vozidla v členskom štáte, kde pracovník používajúci vozidlo má bydlisko, aj keď zamestnávateľ, ktorý poskytol vozidlo pracovníkovi, má sídlo v inom členskom štáte a aj keď sa vozidlo v zásade používa v členskom štáte, kde má zamestnávateľ sídlo, je porušením článku 45 Zmluvy o fungovaní EÚ²²³, pretože takéto opatrenia môžu brániť tomu, aby pracovník mohol využívať určité výhody, ako napríklad poskytnutie vozidla, a napokon ho môžu celkovo odradiť od práce v inom členskom štáte.

7.2. Článok 56 Zmluvy o fungovaní EÚ – Sloboda poskytovať služby

Sloboda poskytovať služby (článok 56 Zmluvy o fungovaní EÚ, bývalý článok 49 Zmluvy o ES), ako jedna z ďalších základných slobôd zakotvených v zmluve, sa úzko spája s voľným pohy-

bom tovaru. Obe slobody sa týkajú hospodárskych transakcií, hlavne obchodnej povahy, medzi členskými štátmi. Pre toto úzke spojenie sa občas stáva, že určité vnútroštátne opatrenie obmedzuje obeh tovaru (článok 34 Zmluvy o fungovaní EÚ), ako aj slobodu poskytovať služby (článok 56 Zmluvy o fungovaní EÚ).

Daná požiadavka týkajúca sa distribúcie, veľkoobchodu alebo maloobchodu s tovarom skutočne môže naraz obmedzovať obe slobody, voľný pohyb tovaru a aj slobodu poskytovať distribučné obchodné služby. Ako Súdny dvor pripustil vo veci *Praktiker Bau*, „cieľom maloobchodu je predaj tovarov spotrebiteľom. Tento obchod okrem právneho aktu predaja zahŕňa aj každú činnosť podnikateľa podnecujúcu k uzavretiu takého aktu. Táto činnosť pozostáva najmä z výberu tovarov ponúkaných na predaj a ponuky rôznych plnení, ktorých účelom je naviesť spotrebiteľa na to, aby uvedený akt uzavrel s predmetným obchodníkom a nie jeho konkurentom.“²²⁴

Takto napríklad obmedzenia na reklamu (napr. reklamy na alkohol²²⁵) môžu na jednej strane ovplyvniť sektor propagácie ako poskytovateľa služieb a na druhej strane takéto obmedzenia sa môžu týkať určitého tovaru a možnosti prieniku na trh, a tak môžu vytvárať prekážky obchodu s tovarom. Vnútroštátne opatrenia, ktorým sa zakazuje dražba tovaru, sa tiež môžu napríklad za určitých podmienok považovať na jednej strane za opatrenia, ktoré bránia výkonu služby vydražiteľa, pričom na druhej strane môžu vytvárať prekážky predaju tovaru²²⁶.

²²⁰ Vec C-387/01 *Weigel*, Zb. 2004, s. I-4981.

²²¹ Tamtiež bod 54.

²²² P. Oliver a S. Enchelmaier: „Free movement of goods: Recent developments in the case law“, 44 CML Rev. (2007), 669.

²²³ Vec C-232/01 *Van Lent*, Zb. 2003, s. I-11525; vce C-464/02 *Komisia/Dánsko*, Zb. 2005, s. I-7929.

²²⁴ Vec C-418/02 *Praktiker Bau- und Heimwerkermärkte*, Zb. 2005, s. I-5873, bod 34.

²²⁵ Pozri vec C-405/98 *Gourmet International Products*, Zb. 2001, s. I-1795.

²²⁶ Pozri vec C-239/90 *SCP Boscher a i.*, Zb. 1991, s. I-2023.

Súdny dvor usúdil, že v článku 57 Zmluvy o fungovaní EÚ sa nestanovuje prednosť medzi slobodným poskytovaním služieb a inými základnými slobodami²²⁷. Pravdepodobne z dôvodov hospodárnosti konania, keď vnútroštátne opatrenie môže ovplyvniť viac ako jednu základnú slobodu, Súdny dvor obvykle preskúma takéto opatrenie z hľadiska len jednej základnej slobody. Z tohto dôvodu rozhodne, ktorá z týchto základných slobôd prevažuje²²⁸. Vo väčšine vecí je preto dôležité zistiť hlavné zameranie vnútroštátneho opatrenia: ak sa týka tovaru, potom sa uplatňuje článok 34 Zmluvy o fungovaní EÚ; ak sa týka služieb, potom sa uplatňuje článok 56 Zmluvy o fungovaní EÚ. Napríklad vo veci dražieb alebo ambulatného predaja Súdny dvor považoval aspekt služby za druhořadý, a preto ho pri právnom posúdení v tejto veci nezohľadnil.

Prístup týkajúci sa zamerania opatrenia však vždy nefunguje. Vo veci týkajúcej sa telekomunikácií Súdny dvor konštatoval, že aspekt služby a aspekt tovaru sú úzko prepojené vzhľadom na to, že použité telekomunikačné zariadenie a poskytovaná služba často patria k sebe. Z tohto dôvodu sa otázka, či obmedzenie distribútorov digitálnej televízie a jej zariadení by porušovalo právo EÚ, rozoberala súčasne vzhľadom na oba články²²⁹.

7.3. Článok 63 Zmluvy o fungovaní EÚ – Voľný pohyb kapitálu

Článok 63 Zmluvy o fungovaní EÚ (bývalý článok 56 Zmluvy o ES) sa týka voľného pohybu kapitálu medzi členskými štátmi. Chráni finančné operácie v rámci vnútorného trhu. Zatiaľ čo takéto transakcie obvykle môžu zahŕňať investície finančných prostriedkov²³⁰, nemožno vylúčiť, že za určitých okolností sa môžu týkať aj prevodov, ktoré sú vo forme vecných darov. V nedávnom rozsudku Súdny dvor konštatoval, že v prípade, ak sa daňovník domáha v jed-

nom členskom štáte daňovej odpočítateľnosti darov poskytnutých charitatívnym organizáciám v iných členských štátoch, na také dary sa vzťahuje článok 63 Zmluvy o fungovaní EÚ, aj keď boli poskytnuté vo forme vecných darov predmetov bežnej spotreby²³¹.

7.4. Článok 37 Zmluvy o fungovaní EÚ – Štátne monopoly

Podľa čl. 37 ods. 1 Zmluvy o fungovaní EÚ (bývalý článok 31 Zmluvy o ES): „Členské štáty prispôbia štátne monopoly obchodnej povahy tak, aby v podmienkach nákupu a odbytu medzi štátnymi príslušníkmi členských štátov neexistovala diskriminácia.“

Toto neznamená, že sa monopoly musia zrušiť, ale znamená to, že sa musia prispôbiť tak, aby sa eliminovala každá možnosť diskriminácie. Vo všeobecnosti článok 37 Zmluvy o fungovaní EÚ sa uplatňuje v situácii, keď sa opatrením štátu: 1) priznávajú výlučné práva na nákup a predaj a umožňuje sa tak kontrola dovozu alebo vývozu a 2) priznávajú práva štátnemu podniku, štátnej inštitúcii alebo delegovaním súkromnej organizácii.

Článok 37 Zmluvy o fungovaní EÚ má priamy účinok a uplatňuje sa len na tovar (nevzťahuje sa teda na voľný pohyb služieb alebo kapitálu²³²). Okrem toho ustanovenie zmluvy sa týka aktivít vnútorne prepojených s určitou činnosťou monopolu, a je teda irelevantné pre vnútroštátne ustanovenia, ktoré toto prepojenie nemajú.

Na jednej strane možno tvrdiť, že sa na tieto vnútroštátne opatrenia namiesto toho vzťahujú iné ustanovenia zmluvy, napríklad článok 34 Zmluvy o fungovaní EÚ. Tento prístup poukazuje na to, že článok 37 Zmluvy o fungovaní EÚ predstavuje *lex specialis* voči všeobecnému ustanoveniu článku 34 Zmluvy o fungovaní

EÚ. Vo veci *Franzén* týkajúcej sa švédskeho monopolu na maloobchodný predaj alkoholických nápojov Súdny dvor konštatoval, že „predpisy týkajúce sa existencie a fungovania monopolu“²³³ spadajú pod článok 37 Zmluvy o fungovaní EÚ, zatiaľ čo „iné ustanovenia vnútroštátnej legislatívy, ktoré sú oddeliteľné od fungovania monopolu, hoci majú na tento monopol vplyv, musia byť skúmané z hľadiska [článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ]“²³⁴. Toto stanovisko Súdny dvor podporil vo veci *Hanner* týkajúcej sa štátneho monopolu na maloobchodný predaj liekov, kde tvrdil v súvislosti s článkom 37 Zmluvy o fungovaní EÚ, že „jeho cieľom je odstránenie prekážok voľného pohybu tovarov, s výnimkou obmedzujúcich účinkov na obchod, ktoré sú vlastné existencii predmetných monopolov“²³⁵. Nedávno Súdny dvor vysvetlil vo veci *Rosengren*, že „Hoci predmetné opatrenie v konaní vo veci samej tým, že upravuje dovoz alkoholických nápojov na územie Švédskeho kráľovstva, ovplyvňuje voľný pohyb tovarov v rámci Európskeho spoločenstva, neupravuje samo osebe výkon práva exkluzivity na maloobchodný predaj alkoholických nápojov na švédskom území týmto monopolom. Toto opatrenie, ktoré sa tak netýka výkonu špecifickej funkcie uvedeným monopolom, teda nemôže byť považované za týkajúce sa jeho samotnej existencie“²³⁶.

Na druhej strane možno tvrdiť, že podľa všetkého dochádza k prekryvaniu medzi článkom 37 Zmluvy o fungovaní EÚ a inými článkami zmluvy. Súdny dvor konštatoval vo veciach týkajúcich sa porušenia práva Spoločenstva v súvislosti s jednotlivými vnútroštátnymi monopolmi v oblasti elektrickej energie a plynu²³⁷, že skutočne je možné spoločné uplatňovanie článku 37 Zmluvy o fungovaní EÚ a článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ. Takýto prístup by znamenal, že opatrenie týkajúce sa štátneho monopolu by sa malo preskúmať najskôr podľa článku 37 Zmluvy o fungovaní EÚ. Ak sa sporné opatrenie považuje za diskriminačné, preskúmanie podľa článkov 34 a 35 Zmluvy

²²⁷ Vec C-452/04 *Fidium Finanz*, Zb. 2006, s. I-9521, bod 32.

²²⁸ Vec C-20/03 *Burmanjer a i.*, Zb. 2005, s. I-4133, bod 34 a ďalšie.

²²⁹ Vec C-390/99 *Canal Satélite Digital*, Zb. 2002, s. I-607, body 32 a 33. Pozri takisto spojené veci C-34/95 a C-36/95 *De Agostini a TV-Shop*, Zb. 1997, I-3843; vec C-405/98 *Gourmet International Products*, Zb. 2001, s. I-1795; vec C-452/04 *Fidium Finanz*, Zb. 2006, s. I-9521.

²³⁰ Pokiaľ ide o vymedzenie „pohybu kapitálu“, pozri napr. vec C-513/03 *van Hilten van der Heijden*, Zb. 2006, s. I-1957, bod 39.

²³¹ Vec C-318/07 *Persche*, Zb. 2009, s. I-359, bod 30.

²³² Vec 155/73 *Sacchi*, Zb. 1974, s. 409.

²³³ Vec C-189/95 *Franzén*, Zb. 1997, s. I-5909, bod 35.

²³⁴ Tamtiež bod 36.

²³⁵ Vec C-438/02 *Hanner*, Zb. 2005, s. I-4551, bod 35.

²³⁶ Vec C-170/04 *Rosengren a i.*, Zb. 2007, s. I-4071, body 21 a 22; pozri aj vec C-186/05 *Komisia/Švédsko*, neuverejnené v Zbierke.

²³⁷ Vec C-159/94 *Komisia/Francúzsko*, Zb. 1997, s. I-5815, bod 41; vec C-158/94 *Komisia/Taliansko*, Zb. 1997, s. I-5789, bod 33; vec C-157/94 *Komisia/Holandsko*, Zb. 1997, s. I-5699, bod 24.

o fungovaní EÚ už nebude potrebné. Naopak, ak sa usúdi, že opatrenie nie je diskriminačné podľa článku 37 Zmluvy o fungovaní EÚ, bude potrebné preskúmať opatrenie na základe všeobecných ustanovení o voľnom pohybe tovaru.

7.5. Článok 107 Zmluvy o fungovaní EÚ – Štátna pomoc

V článku 107 Zmluvy o fungovaní EÚ (bývalý článok 87 Zmluvy o ES) je ustanovené, že pomoc poskytovaná členským štátom alebo akoukoľvek formou zo štátnych prostriedkov, ktorá narúša hospodársku súťaž alebo hrozí narušením hospodárskej súťaže tým, že zvýhodňuje určitých podnikateľov alebo výrobu určitých druhov tovaru, je nezlučiteľná so spoločným trhom, pokiaľ ovplyvňuje obchod medzi členskými štátmi.

V tejto súvislosti pravidlá týkajúce štátnej pomoci a články 34 – 36 Zmluvy o fungovaní EÚ slúžia spoločnému cieľu, a to zabezpečiť voľný pohyb tovaru medzi členskými štátmi podľa obvyklých podmienok hospodárskej súťaže²³⁸. Keďže ich zameranie je odlišné, kvalifikácia štátneho opatrenia ako štátnej pomoci automaticky nevylučuje preskúmanie schémy pomoci v súvislosti s inými pravidlami EÚ, napr. článkami 34 – 36 Zmluvy o fungovaní EÚ²³⁹. Zároveň samotná skutočnosť, že opatrenie štátnej pomoci ako také ovplyvňuje obchod v rámci EÚ, sama o sebe nie je dostatočujúca na to, aby sa opatrenie súčasne kvalifikovalo ako opatrenie s rovnocenným účinkom podľa článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ. Súdny dvor namiesto toho rozlišuje medzi aspektmi, ktoré sú nerozlučne spojené s cieľom pomoci a aspektmi, ktoré je možné oddeliť od podmienok a opatrení ktoré, aj keď sú súčasťou schémy pomoci, možno považovať za nie nevyhnutné na dosiahnutie cieľa pomoci alebo jej riadne fungovanie²⁴⁰. Články 34 – 36 Zmluvy o fungovaní EÚ sa týkajú len posledne menovaných aspektov.

7.6. Článok 30 Zmluvy o fungovaní EÚ – Colná únia

Zatiaľ čo sa článok 34 Zmluvy o fungovaní EÚ vzťahuje na necolné obchodné prekážky, podľa článku 30 Zmluvy o fungovaní EÚ (bývalý článok 25 Zmluvy o ES) je každé clo a poplatky s rovnakým účinkom zakázané.

Podľa ustálenej judikatúry každá peňažná povinnosť bez ohľadu na jej výšku a určenie a spôsob použitia, ktorá je uložená jednostranne na tovar na základe skutočnosti, že prechádza hranicami a ktorá nie je clom v prísnom slova zmysle, predstavuje podľa článku 30 Zmluvy o fungovaní EÚ poplatok s rovnakým účinkom²⁴¹. Poplatok sa však neklasifikuje ako poplatok s rovnakým účinkom ako clo, ak sa týka všeobecného systému vnútroštátnych poplatkov uplatňovaných systematicky a v súlade s rovnakými kritériami rovnako na domáce výrobky i na dovážané alebo vyvážané výrobky²⁴².

Aj keď sa poplatok ukladá bez rozdielu na domáce aj dovezené výrobky, ale zdanenie domácich výrobkov je priamo alebo nepriamo kompenzované, napr. ak výnos z poplatku je určený na financovanie aktivít, z ktorých majú výhody len zdanené domáce výrobky, zatiaľ čo dovezené výrobky nemajú výhody z takéhoto spätného toku, daň sa môže preklasifikovať ako clo alebo poplatok s rovnakým účinkom vzhľadom na to, že „daň“ platia len dovozcovia²⁴³.

Súdny dvor venoval osobitnú pozornosť otázke tzv. „skrytých poplatkov“, t. j. vnútroštátnych opatrení, ktoré nie sú zjavné, ale fakticky sú poplatkom s rovnakým účinkom. Súdny dvor napríklad v jednej veci vyhlásil, že poplatky sa majú považovať za poplatky s rovnakým účinkom, keď podľa nemeckých právnych predpisov zásielky odpadov do iného členského štátu podliehali povinnému príspevku do fondu solidarity na vrátenie odpadov²⁴⁴ a v inej veci, keď sa podľa belgických právnych predpisov ukladal poplatok na dovezené diamanty²⁴⁵ na účely

sociálneho zabezpečenia pre belgických baníkov. Spravidla každý poplatok, ktorý sa spája s prechodom hraníc bez ohľadu na jeho cieľ, výšku alebo diskriminačný alebo protekcionistický charakter sa bude považovať za poplatok s rovnakým účinkom.

7.7. Článok 110 Zmluvy o fungovaní EÚ – Daňové ustanovenia

Článok 110 Zmluvy o fungovaní EÚ (bývalý článok 90 Zmluvy o ES) dopĺňa ustanovenia o zrušení cla a poplatkov s rovnakým účinkom. Jeho cieľom je zabezpečenie voľného pohybu tovaru medzi členskými štátmi za normálnych podmienok hospodárskej súťaže vylúčením všetkých foriem ochrany, ktorá by mohla vyplývať z uplatnenia diskriminujúceho vnútroštátneho zdanenia výrobkov, ktoré pochádzajú z iných členských štátov²⁴⁶. V súvislosti s článkom 34 Zmluvy o fungovaní EÚ sa článok 110 považuje za *lex specialis*, čo znamená, že vo veciach, na ktoré sa vzťahuje článok 110, sa vylučuje uplatnenie článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ. Tak tomu bolo v rozsudku vo veci *Kawala*²⁴⁷, keď Súdny dvor rozhodol, že registračný poplatok za dovezené ojazdené motorové vozidlá, ktoré sú fiškálnej povahy, spadajú pod článok 110, a preto sa článok 34 Zmluvy o fungovaní EÚ neuplatňuje.

Čl. 110 ods. 1 Zmluvy o fungovaní EÚ sa porušuje, keď sa daň uložená na dovezený výrobok a daň uložená na podobný domáci výrobok vypočítava odlišne na základe odlišných kritérií, ktoré vedú, aj keď iba v určitých prípadoch, k vyššiemu zdaneniu dovezeného výrobku.

Súdny dvor definoval podobné výrobky ako výrobky, ktoré majú obdobné vlastnosti a uspokojujú tie isté potreby spotrebiteľov. Vo veci *Komisija/Francúzsko*²⁴⁸ podľa odôvodnenia Súdneho dvora liehoviny vyrobené z obilja, ako napríklad whisky, rum, gin a vodka, sú podobné ako liehoviny vyrobené z vína a ovocia, ako napríklad koňak, kalvados a armaňak.

²³⁸ Vec 103/84 *Komisija/Taliansko*, Zb. 1986, s. 1759, bod 19.

²³⁹ Vec C-234/99 *Nygård*, Zb. 2002, s. I-3657, bod 56; vec C-351/88 *Laboratori Bruneau*, Zb. 1991, s. I-3641, bod 7.

²⁴⁰ Vec 74/76 *Ianelli*, Zb. 1997, s. 557, bod 17.

²⁴¹ Vec 24/68 *Komisija/Taliansko*, Zb. 1969, s. 193; spojené veci C-441/98 a C-442/98 *Michailidis*, Zb. 2000, s. I-7145, bod 15.

²⁴² Vec C-389/00 *Komisija/Nemecko*, Zb. 2003, s. I-2001.

²⁴³ Vec C-28/96 *Facenda Pública*, Zb. 1997, s. I-4939.

²⁴⁴ Vec C-389/00 *Komisija/Nemecko*, Zb. 2003, s. I-2001.

²⁴⁵ Spojené veci 2/69 a 3/69 *Social Fonds voor de Diamantarbeiders*, Zb. 1969, s. 211.

²⁴⁶ Spojené veci C-290/05 a C-333/05 *Nádasdi a Németh*, Zb. 2006, s. I-10115, bod 45.

²⁴⁷ Vec C-134/07 *Kawala*, Zb. 2007, s. I-10703.

²⁴⁸ Vec 168/78 *Komisija/Francúzsko*, Zb. 1980, s. 347.

Ak nie sú splnené podmienky pre priamu diskrimináciu, zdanenie by mohlo byť na základe svojich účinkov nepriamo diskriminačné. Ťažkosť v praxi nemôžu odôvodňovať uplatnenie vnútroštátneho zdanenia, ktoré diskriminuje výrobky pochádzajúce z iných členských štátov²⁴⁹.

Čl. 110 ods. 2 je určený na zachytenie vnútroštátnych daňových ustanovení, ktorých cieľom je nepriamo chrániť domáce výrobky uplatňovaním nerovnakých daňových sadzieb na zahraničný tovar, ktorý nemusí byť presne rovnaký ako domáci tovar, ale napriek tomu mu môže konkurovať. Vo veci *Komisia/Spojené kráľovstvo*²⁵⁰ Spojené kráľovstvo uložilo spotrebnú daň na určité vína, ktorá bola približne päťkrát vyššia ako daň uložená na pivo. V Spojenom kráľovstve sa vyrába značné množstvo piva, ale len veľmi málo vína. Po zistení, že ľahké vína naozaj konkurovali pivu, Súdny dvor rozhodol, že uložením spotrebnej dane na ľahké vína z čerstvého hrozna s vyššou sadzbou z relatívneho hľadiska než na pivo, Spojené kráľovstvo nespĺnilo svoje povinnosti podľa čl. 110 ods. 2 Zmluvy o fungovaní EÚ.

Vo veciach, v ktorých sa poplatok ukladá na domáce a dovezené výrobky a príjmy sú určené na financovanie aktivít, z ktorých majú výhody len domáce výrobky, a tak čiastočne vyrovnávajú daňovú záťaž na tieto výrobky, predstavuje takýto poplatok diskriminačné zdanenie zakázané článkom 110 Zmluvy o fungovaní EÚ²⁵¹.

7.8. Článok 114 Zmluvy o fungovaní EÚ – Aproximácia zákonov

Článok 114 Zmluvy o fungovaní EÚ (článok 100a Zmluvy o EHS) bol pôvodne vložený do zmluvy na základe Jednotného európskeho

aktu. Týmto článkom sa poskytujú zákonodarnému orgánu EÚ právomoci na prijímanie „opatrení na aproximáciu ustanovení zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov, ktoré smerujú k vytváraniu a fungovaniu vnútorného trhu“. K rozsahu pôsobnosti tohto ustanovenia Súdny dvor podal rozsiahle vysvetlenie²⁵². Skutočne by sa dalo povedať, že rozsudok vo veci *reklama na tabak*²⁵³ bolo prelomové, keď Súdny dvor konštatoval, že zákonodarný orgán EÚ prijal právne predpisy, ktoré boli neprípustné na úrovni EÚ²⁵⁴. Súdny dvor pri skúmaní platnosti namietanej smernice poukázal na to, že opatrenia uvedené v článku 114 Zmluvy o fungovaní EÚ sú určené na zlepšenie podmienok vytvárania a fungovania vnútorného trhu. Okrem toho, ak sú splnené podmienky na odvolanie sa na článok 114 Zmluvy o fungovaní EÚ „normotvorcovi Spoločenstva nič nebráni, aby vychádzal z tohto právneho základu, keďže ochrana verejného zdravia je pri rozhodovaní určujúca.“²⁵⁵ Súdny dvor skúmal platnosť predmetnej smernice z dvoch hľadísk. Po prvé, preveril, či smernica skutočne prispela k odstráneniu prekážok voľnému pohybu tovaru a slobodnému poskytovaniu služieb. Po druhé, skúmal, či smernica prispela k odstráneniu narušení hospodárskej súťaže.

Z uvedeného rozsudku vyplýva niekoľko zaujímavých otázok týkajúcich sa okrem iného vzťahu medzi článkami 34 a 114 Zmluvy o fungovaní EÚ. Pokiaľ ide o tento vzťah, J. Usher zdôrazil, že ak „podľa rozhodnutia vo veci *Gourmet International Products* vnútroštátny zákaz reklamy môže byť oprávnený podľa článku [36 Zmluvy o fungovaní EÚ], vynára sa otázka, či článok [114 Zmluvy o fungovaní EÚ] je navrhnutý tak, aby dosiahol tento cieľ a najmä, či sa môže použiť na nahradenie takého vnútroštátneho zákazu zákazom na úrovni celej EÚ?“²⁵⁶. Je potrebné sa ešte pozrieť presne, ako by sa tento

vzťah medzi obidvomi ustanoveniami vyvíjal na integrovanejšom globálnom konkurenčnom vnútornom trhu.

V každom prípade, len čo zákonodarný orgán EÚ prijme opatrenia na základe článku 114 Zmluvy o fungovaní EÚ, potom sa členský štát môže výnimočne na základe konkrétnych problémov odchýliť od plne harmonizovaných ustanovení na základe čl. 114 ods. 4 až čl. 114 ods. 9 Zmluvy o fungovaní EÚ. Členský štát musí Komisii oznámiť plánované opatrenie a dokázať, že je nelen potrebné, ale aj špecifické pre jeho územie. Komisia potom do šiestich mesiacov od oznámenia schváli alebo zamietne príslušné vnútroštátne ustanovenia po overení, či alebo nie je prostriedkom svojvoľnej diskriminácie alebo skrytého obmedzovania obchodu medzi členskými štátmi. Okrem toho Komisia preverí, či vnútroštátne ustanovenia predstavujú alebo nepredstavujú prekážku pre fungovanie vnútorného trhu²⁵⁷. Súdny dvor poskytol niektoré usmernenia k uplatňovaniu týchto ustanovení, pričom prijal úzky prístup k výkladu týchto výnimiek, ktoré sú v nich uvedené²⁵⁸.

7.9. Články 346, 347 a 348 Zmluvy o fungovaní EÚ

Článkom 346 Zmluvy o fungovaní EÚ (bývalý článok 296 Zmluvy o ES) sa členským štátom povoľuje, aby chránili svoje základné bezpečnostné záujmy, ktoré sú späté s výrobou alebo predajom zbraní, munície a bojového materiálu, pokiaľ tieto prijaté opatrenia nepriaznivo neovplyvnia obchod na spoločnom trhu výrobkov, ktoré nie sú určené zvlášť na vojenské účely. Ak sa Komisia alebo členský štát domnieva, že členský štát svoje právomoci zneužíva, Komisia môže predmetný členský štát podrobiť vyšetrovaniu a môže sa v prípade potreby podať naň žaloba na Súdny dvor.

²⁴⁹ Vec C-221/06 *Stadtgemeinde Frohnleiten a Gemeindebetriebe Frohnleiten*, Zb. 2007, s. I-9643.

²⁵⁰ Vec 170/78 *Komisia/Spojené kráľovstvo*, Zb. 1983, s. 2265.

²⁵¹ Vec C-28/96 *Facenda Pública*, Zb. 1997, s. I-4939; vec C-206/06 *Essent Network Noord a i.*, Zb. 2008, s. I-5497.

²⁵² Napríklad vec C-350/92 *Španielsko/Rada*, Zb. 1995, s. I-1985 a vec C-300/89 *Komisia/Rada* (oxid titaničitý), Zb. 1991, s. I-2867.

²⁵³ Vec C-376/98 *Nemecko/Parlament a Rada* (reklama na tabak), Zb. 2000, s. I-8419. Táto vec sa týkala platnosti smernice 98/43, ktorou sa zakazujú všetky formy reklamy a sponzorstva v súvislosti s tabakovými výrobkami v EÚ.

²⁵⁴ Z uvedeného samozrejme nie je známe, či namietaná smernica mohla byť prijatá podľa článku 308 Zmluvy o ES (po prijatí Lisabonskej zmluvy pozri článok 352 Zmluvy o fungovaní EÚ (bývalý článok 308 ES)).

²⁵⁵ Vec C-376/98 *Nemecko/Parlament a Rada*, Zb. 2000, s. I-8419, bod 88.

²⁵⁶ J. Usher, poznámka k veci C-376/98, 2001, CML Rev. 1519 v 1538. V tejto súvislosti pozri tiež G. Davies („Can Selling Arrangements be harmonised?“, 2005, EL Rev. 370), ktorý obhajuje rozsiahly výklad rozsahu pôsobnosti článku 114 Zmluvy o fungovaní EÚ a tvrdí, že pozitívna harmonizácia by nemala byť len čistým odrazom negatívnej harmonizácie. Poznnamenáva, že v zmluve sa objasňuje, že vnútorný trh má byť trhom, ktorý rešpektuje aj neobchodné hodnoty.

²⁵⁷ Pozri napríklad rozhodnutie Komisie z 18. júla 2001 o vnútroštátnych ustanoveniach, ktoré oznámilo Nemecko v oblasti farmakovigilancie, Ú. v. ES L 202, 2001, s. 46; rozhodnutie Komisie zo 14.9.1994, Ú. v. ES L 316 z 9.12.1994, s. 43; rozhodnutie Komisie z 26.2.1996, Ú. v. ES L 69, 19.3.1996, s. 32; rozhodnutie Komisie z 21.12.1998, Ú. v. ES L 3, 7.1.1999, s. 13 a sedem rozhodnutí Komisie z 26.10.1999, Ú. v. ES L 329, 22.12.1999.

²⁵⁸ Pozri vec C-41/93 *Francúzsko/Komisia*, Zb. 1994, s. I-1829 a vec C-319/97 *Kortas*, Zb. 1999, s. I-3143. V tejto súvislosti pozri aj vec C-3/00 *Dánsko/Komisia*, Zb. 2003, s. I-2643, kde Súdny dvor zrušil rozhodnutie Komisie.

Je potrebné zdôrazniť, že výnimky z pravidiel EÚ by sa vo všeobecnosti mali vykladať prísne. Konkrétnejšie, v prípade takýchto výnimiek by sa mala dodržiavať zásada proporcionality.²⁵⁹

Aj keď v článku 346 Zmluvy o fungovaní EÚ sú ustanovené určité podmienky pre výnimky z prísneho uplatňovania pravidiel zmluvy, na základe nadradenosti práva EÚ a platnosti je možnosť odvolať sa na toto ustanovenie obmedzená.²⁶⁰ Súdny dvor môže preskúmať hranice príslušného voľného uváženia na základe proporcionality²⁶¹ a dodržiavania všeobecných zásad²⁶².

Článkom 347 Zmluvy o fungovaní EÚ (bývalý článok 297 Zmluvy o ES) sa členským štátom povoľuje prijať opatrenia v prípade vážnych vnútorných nepokojov ohrozujúcich verejný poriadok, v prípade vojny alebo vážneho medzinárodného napätia. Podľa tohto článku členské štáty musia navzájom konzultovať o spoločných vhodných opatreniach, ktorými sa má zabrániť, aby fungovanie spoločného trhu neovplyvnili

tieto opatrenia. Pokiaľ ide o článok 346 Zmluvy o fungovaní EÚ, prijaté opatrenia musia byť v súlade so zásadou proporcionality.

Článkom 348 Zmluvy o fungovaní EÚ (bývalý článok 298 Zmluvy o ES) sa Komisii poskytuje právomoc zasiahnuť, ak uplatnenie článkov 346 alebo 347 vedie k narušeniu podmienok hospodárskej súťaže.

7.10. Článok 351 Zmluvy o fungovaní EÚ

Článok 351 Zmluvy o fungovaní EÚ (bývalý článok 307 Zmluvy o ES) sa týka práv a povinností podľa medzinárodného práva, ku ktorým sa členské štáty zaviazali pred rokom 1958 alebo pred dňom ich prístupu. Platí všeobecné pravidlo, že nesmú byť ovplyvnené ustanoveniami zmluvy.

V súvislosti s článkom 34 Zmluvy o fungovaní EÚ Súdny dvor zisťoval vo veci C-324/93²⁶³

hranice možností členských štátov pre prijatie opatrení, ktorými sa porušujú ich povinnosti podľa tohto článku. Problém sa týkal odmietnutia udeliť povolenie na dovoz diamorfinu (narkotickej drogy podľa Jednotného dohovoru o omamných látkach z roku 1961) do Spojeného kráľovstva. Súdny dvor rozhodol, že skutočnosť, že opatrenie „prijaté podľa medzinárodnej dohody uzavretej pred zmluvou alebo prístupom členského štátu a fakt, že členský štát zachováva opatrenie podľa článku [351], napriek tomu, že predstavuje prekážku, nevedú k tomu, aby bolo vyňaté spod pôsobnosti článku [34], pretože článok [351] platí len, ak dohoda ukladá členskému štátu povinnosť, ktorá je nezlučiteľná so zmluvou“.

Z toho vyplýva záver, že členské štáty sa musia zdržať prijímania opatrení, ktoré porušujú právo EÚ, najmä pravidiel o voľnom pohybe tovaru, ak sa v medzinárodných dohodách, ktoré podpísali od nich nevyžaduje prijatie takýchto opatrení.

²⁵⁹ Pozri posledné návrhy generálneho advokáta Ruiz-Jarabo Colomera z 10. februára 2009 vo veci C-284/05, *Komisia/Fínsko*; C-294/05, *Komisia/Švédsko*, C-372/05 *Komisia/Nemecko*; C-387/05 *Komisia/Taliansko* a C-409/05 *Komisia/Grécko*, 2009, bod 124, neuvverejnené v Zbierke. V tejto súvislosti pozri aj Výkladové oznámenie o uplatňovaní článku 296 zmluvy v oblasti verejného obstarávania pre rezort obrany KOM(2006) 779 v konečnom znení.

²⁶⁰ Bod 125.

²⁶¹ V tejto súvislosti pozri tiež vec 222/84 *Johnston*, Zb. 1986, s. 1651.

²⁶² Návrh generálneho advokáta Ruiz-Jarabo Colomera vo veciach C-284/05, C-294/02, C-372/05, C-387/05 a C-409/05, bod 141.

²⁶³ Vec C-324/93 *Evans Medical a Macfarlan Smith*, Zb. 1995, s. I-563.

8. Súvisiace nástroje sekundárneho práva

8.1. Smernica 98/34/ES o postupe pri poskytovaní informácií v oblasti technických noriem a predpisov, ako aj pravidiel vzťahujúcich sa na služby informačnej spoločnosti

Od roku 1984 smernica 83/189/EHS, ktorá sa po kodifikácii stala smernicou 98/34/ES, zaväzuje členské štáty Európskej únie, aby oznámili Komisii a svojim zmluvným stranám každý návrh technického predpisu týkajúceho sa výrobkov a od roku 1999 týkajúceho sa služieb informačnej spoločnosti predtým, ako sa zahrnie do ich vnútroštátnych právnych predpisov.

Komisia a členské štáty pracujú prostredníctvom systému preventívnej kontroly. Počas obdobia zastavenia konania sa členské štáty musia zdržať prijímania návrhov opatrení, ktoré oznámili aspoň tri mesiace, pokiaľ sa nepreskúmajú. Toto obdobie je možné predĺžiť na 18 mesiacov, ak sa predmetným opatrením môžu vytvoriť neodôvodnené prekážky obchodu, alebo ak pokračujú práce na harmonizácii na úrovni EÚ v oblasti, na ktorú sa vzťahuje oznámený návrh.

Týmto postupom sa teda odstráni všetky prekážky hladkému fungovaniu vnútorného trhu predtým, ako sa vôbec objavia, a tak je možné sa vyhnúť retroaktívnemu opatreniu, ktoré je vždy problematickejšie. Vnútroštátne návrhy sa pred prijatím prispôbia právu EÚ a môžu sa

dokonca na určitý čas pozastaviť, aby sa umožnila diskusia na úrovni EÚ.

Podľa judikatúry Súdneho dvora (pozri rozsudky *CIA Security International* a *Unilever*²⁶⁴) každé technické opatrenie, ktoré nebolo oznámené na úrovni návrhu alebo bolo prijaté počas povinných moratórií, sa nemôže uplatňovať, a teda vynucovať na jednotlivcoch prostredníctvom vnútroštátnych súdov. Pred nedávnym sa táto ustálená judikatúra opäť potvrdila²⁶⁵.

8.2. Nariadenie (ES) č. 2679/98 – „Jahodové“ nariadenie

Nariadením (ES) č. 2679/98 o fungovaní vnútorného trhu vo vzťahu k voľnému pohybu tovaru medzi členskými štátmi sa ustanovujú osobitné postupy na zvládnutie závažných prekážok voľnému pohybu tovaru medzi členskými štátmi, ktoré spôsobujú veľké straty postihnutým jednotlivcom a vyžadujú si okamžité opatrenia. Tieto prekážky môžu byť napríklad výsledkom pasivity vnútroštátnych orgánov pred násilnou aktivitou jednotlivcov alebo nenásilnou blokadou hraníc alebo konania členského štátu, ako napríklad inštitucionalizovaný bojkot dovezených výrobkov.

Nariadením sa ustanovuje postup varovania a výmena informácií medzi členskými štátmi a Komisiou. Členským štátom sa tiež pripomína ich povinnosť prijať potrebné a primerané opatrenia na zabezpečenie voľného pohybu tovaru

a informovanie Komisie o týchto opatreniach a splnomocňuje Komisiu, aby poslala oznámenie príslušnému členskému štátu so žiadosťou, aby tieto opatrenia prijal vo veľmi krátkom termíne²⁶⁶.

8.3. Nariadenie (ES) č. 764/2008 – Nariadenie o „vzájomnom uznávaní“

V roku 2008 zákonodarný orgán Spoločenstva prijal nariadenie, ktorým sa ustanovuje postup týkajúci sa uplatňovania určitých technických pravidiel na výrobky legítimne uvedené na trh v inom členskom štáte. Hlavným cieľom tohto nariadenia je definovať práva a povinnosti vnútroštátnych orgánov a podnikov, keď vnútroštátne orgány majú v úmysle nezohľadniť vzájomné uznávanie a neudelíť prístup na trh výrobku legítimne uvedenému na trh v inom členskom štáte. Nariadením sa dôkazné bremeno prenáša na vnútroštátne orgány, ktoré majú v úmysle neudelíť prístup na trh. Musia písomne uviesť presný technický alebo vedecký dôvod svojho úmyslu neudelíť výrobku prístup na vnútroštátny trh. Hospodársky subjekt má možnosť obhájiť si svoje stanovisko a predložiť opodstatnené argumenty príslušným orgánom.

Nariadením sa tiež zriaďuje v každom členskom štáte „systém kontaktných miest pre výroby“, ktorý poskytuje informácie o technických predpisoch týkajúcich sa výrobkov a vykonávaní zásady vzájomného uznávania podnikom a príslušným orgánom v iných členských štátoch.

²⁶⁴ Vec C-194/94 *CIA Security International*, Zb. 1996, s. I-2201 a vec C-443/98 *Unilever*, Zb. 2000, s. I-7535.

²⁶⁵ Vec C-20/05 *Schwibbert*, Zb. 2007, s. I-9447.

²⁶⁶ Viac informácií sa nachádza na http://ec.europa.eu/enterprise/policies/single-market-goods/free-movement-non-harmonised-sectors/rapid-intervention-mechanism/index_en.htm

9. Presadzovanie článkov 34 a 35 Zmluvy o fungovaní EÚ

9.1. Priamy účinok – súkromné presadzovanie

Súdny dvor uznal, že zákaz ustanovený v článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ je „povinný a výslovný a jeho vykonávanie si nevyžaduje následný zásah členských štátov alebo inštitúcií Spoločenstva“. Článok 34 Zmluvy o fungovaní EÚ má preto „priamy účinok a vytvára individuálne práva, ktoré vnútroštátne súdy musia chrániť“²⁶⁷.

Neskôr Súdny dvor rozhodol, že článok 35 Zmluvy o fungovaní EÚ tiež má priamy účinok a jeho ustanovenia sú tiež „priamo uplatniteľné“ a „priznáva jednotlivcom práva, ktoré súdy členských štátov musia chrániť“²⁶⁸.

Jednotlivci sa môžu dovolávať zásady voľného pohybu a práva na voľný pohyb tovaru predložením veci na vnútroštátny súd. Tento súd môže odmietnuť uplatniť akékoľvek vnútroštátne pravidlo, o ktorom sa domnieva, že je v rozpore s článkami 34 a 35 Zmluvy o fungovaní EÚ. Vnútroštátne súdy tiež musia posúdiť, do akej miery môže byť prekážka dovozu alebo vývozu odôvodnená v zmysle povinných požiadaviek alebo cieľov verejného záujmu uvedenými v článku 36 Zmluvy o fungovaní EÚ.

9.2. SOLVIT

SOLVIT je sieť (www.europa.eu/solvit), ktorej cieľom je riešenie problémov spôsobených nesprávnym uplatňovaním pravidiel vnútorného trhu orgánmi verejnej správy. Všetky členské štáty EHP zriadili na tento účel svoje vlastné centrá SOLVIT, ktoré komunikujú priamo prostredníctvom online databázy. Centrá SOLVIT sú súčasťou vnútroštátnej verejnej správy a ich úlohou je poskytovať riešenia problémov

občanov i podnikov v lehote desiatich týždňov. Odporúčaním Komisie z roku 2001²⁶⁹, ktoré schválila Rada, sa stanovuje vnútorný poriadok v rámci siete SOLVIT. Európska komisia dohliada nad sieťou a v prípade potreby pomáha urýchliť riešenie sťažností. V roku 2008 sa počet prípadov, ktoré riešila sieť SOLVIT, zvýšil o ďalších 22 % a po prvýkrát sa dosiahla hranica 1 000 prípadov za rok. Miera vyriešenia je vysoká, 83 %.

9.3. Konania o porušení práva Spoločenstva podľa článkov 258 a 260 Zmluvy o fungovaní EÚ

9.3.1. KONANIE PODĽA ČLÁNKOV 258/260

Komisia pri plnení svojej úlohy „strážkyne zmluvy“ by mohla na základe sťažnosti alebo z vlastného podnetu začať konanie o porušení práva proti členskému štátu, o ktorom sa usudzuje, že nespĺnil svoje povinnosti v súvislosti s právom EÚ.

Článkom 258 Zmluvy o fungovaní EÚ (bývalý článok 226 Zmluvy o ES) sa ustanovujú formálne kroky „konania o porušení práva Spoločenstva“. V prvom štádiu sa príslušnému členskému štátu pošle výzva so žiadosťou, aby predložil svoje pripomienky do konkrétneho termínu, obvykle do dvoch mesiacov.

Na základe odpovede alebo chýbajúcej odpovede od príslušného členského štátu sa Komisia môže rozhodnúť poslať členskému štátu odôvodnené stanovisko. V tomto dokumente sa jasne a definitívne uvádzajú dôvody, prečo sa predpokladá, že došlo k porušeniu práva EÚ a členský štát sa vyzve, aby zabezpečil dosiah-

nutie súladu v rámci stanovenej lehoty, obvykle do dvoch mesiacov.

Ak členský štát nezabezpečí súlad s odôvodneným stanoviskom, Komisia môže rozhodnúť, že predloží vec na Súdny dvor s cieľom získať vyhlásenie o porušení voľného pohybu tovaru. Ak Súdny dvor vo svojom konečnom rozhodnutí v tejto veci uvedie, že je tomu tak, príslušný členský štát sa požiada, aby prijal potrebné opatrenia na to, aby sa vyhovelo rozsudku.

Ak by tak neurobil, Komisia by mohla opäť predložiť vec na súd. Konanie v prípade druhého predloženia Súdnemu dvoru je ustanovené článkom 260 Zmluvy o fungovaní EÚ. V rámci konania podľa článku 260 Zmluvy o fungovaní EÚ je potrebné vykonať rovnaké kroky pred podaním žaloby, ako je ustanovené v článku 258 Zmluvy o fungovaní EÚ, s tou výnimkou, že Komisia nemusí vydať odôvodnené stanovisko. Ak Súdny dvor zistí, že príslušný členský štát nevyhovel jeho prvému rozsudku, môže uložiť finančné sankcie. Tieto finančné sankcie majú mať odradzujúci účinok a majú členské štáty podnietiť, aby čo najskôr zabezpečili súlad s právom EÚ²⁷⁰.

9.3.2. SŤAŽNOSTI

Každý, kto sa domnieva, že opatrenie, ktoré je možné pripísať členskému štátu, je v rozpore s článkom 34 – 36 Zmluvy o fungovaní EÚ, môže podať sťažnosť Európskej komisii. V skutočnosti veľký podiel konaní o porušení práva Spoločenstva týkajúcich sa voľného pohybu tovaru Komisia začala na základe sťažnosti. V oznámení Komisie z roku 2002 o vzťahoch so sťažovateľom v súvislosti s porušeniami práva EÚ²⁷¹ sa ustanovujú pravidlá a záruky týkajúce sa vybavovania sťažností.

²⁶⁷ Vec 74/76 *Iannelli*, Zb. 1977, s. 557.

²⁶⁸ Vec 83/78 *Redmond*, Zb. 1978, s. 2347.

²⁶⁹ Odporúčanie Komisie zo 7. decembra 2001 o princípoch používania siete „SOLVIT“ – siete na riešenie problémov na vnútornom trhu, K(2001) 3901, Ú. v. ES L 331, 15.12.2001, s. 79 – 82.

²⁷⁰ Viac informácií o konaní podľa článkov 258/260 Zmluvy o fungovaní EÚ a metóde výpočtu finančných sankcií sa nachádza na: http://ec.europa.eu/community_law/infringements/infringements_sk.htm a http://ec.europa.eu/community_law/infringements/infringements_228_sk.htm

²⁷¹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52002DC0141:EN:HTML>

Sťažnosť sa musí predložiť písomne, listom, faxom alebo e-mailom v jednom z úradných jazykov EÚ. Aj keď to nie je povinné, odporúča sa použiť „štandardný formulár sťažnosti“²⁷², ktorý zaručuje predloženie všetkých potrebných informácií Komisii, a tak urýchľuje spracovanie sťažnosti.

Generálny sekretariát Komisie do 15 pracovných dní pošle počiatočné potvrdenie o prijatí sťažnosti. Do jedného mesiaca od tohto oznámenia Komisia rozhodne o tom, či je potrebné korešpondenciu zaregistrovať.

Keďže sťažovateľ nie je oficiálnou stranou žiadneho konania začatého proti členskému štátu, je potrebné poznamenať, že sťažovateľ má niektoré dôležité administratívne záruky:

- Komisia neprezerá jeho identitu, pokiaľ sťažovateľ výslovne nesúhlasí s prezradením.
- Komisia sa vynasnaží prijať meritórne rozhodnutie (buď o otvorení konania o porušení práva Spoločenstva, alebo o uzavretí prípadu) do dvanástich mesiacov od registrácie sťažnosti.
- Útvary Komisie budú sťažovateľa informovať o priebehu každého konania o porušení práva Spoločenstva a príslušná sekcia ho vopred upovedomí o svojom úmysle navrhnúť, aby Komisia prípad uzavrela.

Ak Komisia po vyšetrovaní usúdi, že skutočne môže dochádzať k porušeniu práva Spoločenstva, môže rozhodnúť začať konanie o porušení práva EÚ podľa článku 258 Zmluvy o fungovaní EÚ.

Okrem toho je potrebné poznamenať, že Komisia sa nedávno dohodla s niektorými členskými štátmi, že bude pracovať na urýchlení a zvýšení účinnosti procesov na riešenie problémov prostredníctvom pilotného projektu „EÚ Pilot“²⁷³. Jedným z cieľov tohto pilotného projektu je získať rýchlejšie a lepšie odpovede na sťažnosti skôr na základe kontaktov s členskými štátmi než formálnym konaním vo veci porušenia. Ak zodpovedný útvar usúdi, že by sa sťažnosť mala vybavovať prostredníctvom projektu „EÚ Pilot“, informuje sťažovateľa a požiada ho o súhlas s prezradením jeho identity a obsahu sťažnosti. Spis sa potom odošle príslušnému členskému štátu, ktorý bude mať 10 týždňov na to, aby v súvislosti so sťažnosťou navrhol vhodné riešenie.

9.3.3. PRIORITY A VOLNÉ UVÁŽENIE KOMISIE, ČI BUDE KONANĀ

Komisia ako strážkyňa zmluvy je veľmi pozorná pri zabezpečovaní celkového súladu s právom EÚ a monitorovaní dodržiavania pravidiel a povinností členskými štátmi stanovených v zmluve alebo sekundárnych právnych predpisoch. Právne postupy, ako napríklad konanie

o porušení práva Spoločenstva podľa článku 258 Zmluvy o fungovaní EÚ, však z rôznych dôvodov nemusia vždy poskytovať najlepší prostriedok na riešenie konkrétneho problému.

Z tohto dôvodu je dôležité zdôrazniť, že Komisia, aj keď je plne zaangażovaná na svojej úlohe dohľadu nad dodržiavaním práva EÚ členskými štátmi, má rozsiahle právomoci voľného uváženia v súvislosti s tým, či začne alebo nezačne konanie o porušení práva Spoločenstva²⁷⁴.

Okrem toho Komisia vo svojom oznámení z roku 2007 o uplatňovaní práva Spoločenstva²⁷⁵ uviedla niekoľko spôsobov na zlepšenie uplatňovania a presadzovania práva Spoločenstva. Okrem silného partnerstva medzi Komisiou a členskými štátmi a väčšieho množstva preventívnych opatrení sa v oznámení predpokladá prioritizácia a urýchlenie priebehu konaní vo veci porušenia. Podľa týchto pravidiel sa budú uprednostňovať najmä porušenia práva Spoločenstva, ktoré so sebou prinášajú otázky zásady alebo majú obzvlášť ďalekosiahly negatívny vplyv na občanov a príslušné podniky.

Aj keď tieto zlepšenia úspešne pokračujú a skúsenosti s novými opatreniami, ako napríklad preventívnymi opatreniami a posilneným partnerstvom, vykazujú niektoré prvé známky úspechu, všetky výhody, ktoré prinesú, budú viditeľné až po čase. Neustále monitorovanie je potrebné všade tam, kde sa bude vyžadovať ďalší pokrok.

²⁷² http://ec.europa.eu/community_law/your_rights/your_rights_forms_sk.htm

²⁷³ Pozri „Oznámenie Komisie – Európa výsledkov – uplatňovanie práva Spoločenstva“, KOM(2007) 502 v konečnom znení, strana 9 a http://ec.europa.eu/community_law/infringements/application_monitoring_sk.htm

²⁷⁴ Vec C-200/88 *Komisia/Grécko*, Zb. 1990, s. I-4299, uznesenie vo veci T-47/96 *SDDDA/Komisia*, Zb. 1996, s. II-1559 bod 42; pozri tiež uznesenie vo veci T-177/05 *Fínsko/Komisia*, body 37 – 40, neuverejnené v Zbierke.

²⁷⁵ „Európa výsledkov – uplatňovanie práva Spoločenstva“, KOM(2007) 502 v konečnom znení.

Prílohy

A) Dôležité oznámenia týkajúce sa článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ

- Výkladové oznámenie Komisie o umožnení prístupu výrobkov na trhy iných členských štátov: praktické uplatňovanie vzájomného uznávania (Ú. v. EÚ C 265, 4. 11. 2003, s. 2)
- Oznámenie Komisie o súbežnom dovoze originálnych liekov, ktorým už bolo udelené povolenie na uvedenie na trh (KOM(2003) 839 v konečnom znení)
- Výkladové oznámenie Komisie o postupoch registrácie motorových vozidiel s pôvodom v inom členskom štáte (Ú. v. EÚ C 68, 24. 3. 2007, s. 15)
- Oznámenie Komisie: Vnútorný trh pre tovar (KOM(2007) 35 v konečnom znení)
- Oznámenie Komisie: Nápojové obaly, systémy zálohovania a voľný pohyb tovaru (Ú. v. EÚ C 107, 9. 5. 2009, s. 1)

B) Územná pôsobnosť

ÚZEMIA, NA KTORÉ SA UPLATŇUJE ČLÁNOK 34 ZMLUVY O FUNGOVANÍ EÚ

Alandské ostrovy (autonómna provincia Fínska)

Právny základ: článok 355 ods. 4 Zmluvy o fungovaní EÚ (bývalý článok 299 ods. 5 Zmluvy o ES)

Azorské ostrovy (autonómna oblasť Portugalska)

Pozostávajú z ostrovov São Miguel, Pico, Terceira, São Jorge, Faial, Flores, Santa Maria, Graciosa, Corvo.

Právny základ: článok 355 ods. 1 Zmluvy o fungovaní EÚ (bývalý článok 299 ods. 2 Zmluvy o ES)

Francúzska Guyana (zámorský departmán Francúzska)

Právny základ: článok 355 ods. 1 Zmluvy o fungovaní EÚ (bývalý článok 299 ods. 2 Zmluvy o ES)

Guadeloupe (zámorský departmán Francúzska)

Právny základ: článok 355 ods. 1 Zmluvy o fungovaní EÚ (bývalý článok 299 ods. 2 Zmluvy o ES)

Kanárske ostrovy (autonómne spoločenstvo Španielska)

Pozostávajú z ostrovov Tenerife, Fuerteventura, Gran Canaria, Lanzarote, La Palma, La Gomera, El Hierro.

Právny základ: článok 355 ods. 1 Zmluvy o fungovaní EÚ (bývalý článok 299 ods. 2 Zmluvy o ES)

Madeira (autonómna oblasť Portugalska)

Pozostáva z ostrova Madeira, Porto Santo, ostrovov Desertas, ostrovov Savage.

Právny základ: článok 355 ods. 1 Zmluvy o fungovaní EÚ (bývalý článok 299 ods. 2 Zmluvy o ES)

Martinik (zámorský departmán Francúzska)

Právny základ: článok 355 ods. 1 Zmluvy o fungovaní EÚ (bývalý článok 299 ods. 2 Zmluvy o ES)

Normandské ostrovy (korunná dependencia Spojeného kráľovstva)

Pozostávajú z Guernsey (vrátane Alderney, Sark, Herm, Jethou, Lihou a Brecqhou) a Jersey (vrátane Ecrehous rocks a Les Minquiers).

Právny základ: článok 355 ods. 5 písm. c) Zmluvy o fungovaní EÚ (bývalý článok 299 ods. 6 písm. c) Zmluvy o ES) a článok 1 ods. 1 protokolu č. 3 k Zmluve o prístupení Spojeného kráľovstva k EÚ²⁷⁶

Ostrov Man (korunná dependencia Spojeného kráľovstva)

Ostrov Man je samosprávnou korunnou dependenciou, ktorá (podobne ako Normandské ostrovy) nie je súčasťou EÚ, ale má obmedzený vzťah, pokiaľ ide o voľný pohyb tovaru.

Právny základ: článok 355 ods. 5 Zmluvy o fungovaní EÚ (bývalý článok 299 ods. 6 písm. c) Zmluvy o ES) a článok 1 ods. 1 protokolu č. 3 k Zmluve o prístupení Spojeného kráľovstva k EÚ

Réunion (zámorský departmán Francúzska)

Právny základ: článok 355 ods. 1 Zmluvy o fungovaní EÚ (bývalý článok 299 ods. 2 Zmluvy o ES)

ÚZEMIA, NA KTORÉ SA NEUPLATŇUJE ČLÁNOK 34 ZMLUVY O FUNGOVANÍ EÚ

Akrotiri a Dhekelia (výsostné územia Spojeného kráľovstva)

Právny základ: článok 355 ods. 5 písm. b) Zmluvy o fungovaní EÚ (bývalý článok 299 ods. 6 písm. b) Zmluvy o ES)

Andorra

Právny základ: V roku 1990 Andorra schválila zmluvu o colnej únii s EÚ umožňujúcu voľný pohyb priemyselného tovaru medzi nimi.

Anguilla (zámorské územie Spojeného kráľovstva)

Právny základ: článok 355 ods. 2 Zmluvy o fungovaní EÚ (bývalý článok 299 ods. 3 Zmluvy o ES)

Aruba (konštituentná krajina Holandska)

Právny základ: článok 355 ods. 2 Zmluvy o fungovaní EÚ (bývalý článok 299 ods. 3 Zmluvy o ES)

²⁷⁶ V článku 355 ods. 5 písm. c) Zmluvy o fungovaní EÚ sa stanovuje, že zmluvy sa vzťahujú na Normandské ostrovy (a ostrov Man) iba v rozsahu nevyhnutnom na zabezpečenie plnenia dojednaní pre tieto ostrovy, ako je uvedené v zmluve o prístupení Spojeného kráľovstva k EÚ. V protokole č. 3 k Zmluve o prístupení je ustanovené, že pravidlá Spoločenstva týkajúce sa množstvových obmedzení a voľného pohybu tovaru sa uplatňujú na Normandské ostrovy (a ostrov Man) podľa rovnakých podmienok, ako sa uplatňujú na Spojené kráľovstvo.

Bermudy (zámorské územie Spojeného kráľovstva)

Právny základ: V súlade so želaním bermudskej vlády je to len zámorské územie Spojeného kráľovstva nezahrnuté do **rozhodnutia Rady z 27. novembra 2001 o pridružení zámoria**²⁷⁷, ktorým sa vykonáva časť IV Zmluvy o ES²⁷⁸.

Britské antarktické územie (zámorské územie Spojeného kráľovstva)

Právny základ: článok 355 ods. 2 Zmluvy o fungovaní EÚ (bývalý článok 299 ods. 3 Zmluvy o ES)

Britské indickooceánske územie (zámorské územie Spojeného kráľovstva)

Právny základ: článok 355 ods. 2 Zmluvy o fungovaní EÚ (bývalý článok 299 ods. 3 Zmluvy o ES)

Britské Panenské ostrovy (zámorské územie Spojeného kráľovstva)

Právny základ: článok 355 ods. 2 Zmluvy o fungovaní EÚ (bývalý článok 299 ods. 3 Zmluvy o ES)

Ceuta a Melilla (autonómne mestá pod španielskou zvrchovanosťou)

Právny základ: Na základe znenia článkov 24 a 25 Aktu o pristúpení Španielska k EÚ²⁷⁹, aj keď sa článok 34 Zmluvy o fungovaní EÚ pravdepodobne uplatňuje na tovar vstupujúci na tieto územia zo zvyšku Spoločenstva, podľa všetkého sa neuplatňujú na tovar s pôvodom v Ceute a Melille vstupujúce do zvyšku EÚ. Z tohto dôvodu sa nezdá, že sa článok 34 Zmluvy o fungovaní EÚ týka tovaru s pôvodom v Ceute a Melille.

Faerské ostrovy (autonómna provincia Dánska)

Aj keď Dánsko je zodpovedné za vonkajšie vzťahy 18 ostrovov, ktoré sú súčasťou jeho územia, zachováva si vysoký stupeň samosprávy a v Zmluve o fungovaní EÚ sa výslovne uvádza, že tieto ostrovy nespádajú do jej územnej pôsobnosti.

Právny základ: článok 355 ods. 5 písm. a) Zmluvy o fungovaní EÚ (bývalý článok 299 ods. 6 písm. a) Zmluvy o ES)

Falklandské ostrovy (zámorské územie Spojeného kráľovstva)

Právny základ: článok 355 ods. 2 Zmluvy o fungovaní EÚ (bývalý článok 299 ods. 3 Zmluvy o ES)

Francúzska Polynézia (zámorské územie Francúzska)

Právny základ: článok 355 ods. 2 Zmluvy o fungovaní EÚ (bývalý článok 299 ods. 3 Zmluvy o ES)

Francúzske južné a antarktické územia (zámorské územie Francúzska)

Právny základ: článok 355 ods. 2 Zmluvy o fungovaní EÚ (bývalý článok 299 ods. 3 Zmluvy o ES)

Gibraltár (zámorské územie Spojeného kráľovstva)

Aj keď Spojené kráľovstvo je zodpovedné za vonkajšie vzťahy Gibraltáru, s Gibraltárom sa zaobchádza ako s tretou krajinou na účely obchodu so všetkým tovarom. V článku 355 ods. 2 Zmluvy o fungovaní EÚ je ustanovené, že zmluva sa neuplatňuje na tie zámorské územia, ktoré udržiavajú osobitné vzťahy so Spojeným kráľovstvom, ktoré ako Gibraltár nie sú zahrnuté do zoznamu uvedeného v prílohe II k zmluve²⁸⁰.

Právny základ: článok 355 ods. 2 Zmluvy o fungovaní EÚ (bývalý článok 299 ods. 3 Zmluvy o ES)

Grónsko (autonómna provincia Dánska)

Pôvodne časť Spoločenstva na základe pristúpenia Dánska k Spoločenstvu, štatút Grónska bol zmenený na osobitnou zmluvou na ZKÚ. V roku 1985 sa grónski voliči rozhodli po dosiahnutí samosprávy opustiť EHS. Na základe toho vzťah Grónska s EÚ sa zdá byť (podobne ako s Bermudami) ešte slabší ako s inými ZKÚ vymenovanými v prílohe II k zmluve.

Holandské Antily (konštituentná krajina Holandska)

Pozostávajú z Bonaire, Curacao, Saba, Sint Eustatius a Sint Maarten.

Právny základ: článok 355 ods. 2 Zmluvy o fungovaní EÚ (bývalý článok 299 ods. 3 Zmluvy o ES)

Island

Právny základ: Členské štáty Európskeho hospodárskeho spoločenstva (EHS) využívajú voľný pohyb tovaru v EÚ na základe zmluvy o EHP a nie podľa článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ.

Južná Georgia a Južné Sandwichove ostrovy (zámorské územie Spojeného kráľovstva)

Právny základ: článok 355 ods. 2 Zmluvy o fungovaní EÚ (bývalý článok 299 ods. 3 Zmluvy o ES)

²⁷⁷ 2001/822/ES: Rozhodnutie Rady z 27. novembra 2001 o pridružení zámorských krajín a území k Európskemu spoločenstvu, Ú. v. ES L 314, 30.11.2001, s. 1 – 77.

²⁷⁸ Vzťah Bermúd s EÚ je teda ešte vzdialenejší ako s inými ZKÚ vymenovanými v prílohe II k zmluve.

²⁷⁹ Ú. v. ES L 302, 1985.

²⁸⁰ Vo veci C-30/01 *Komisia/Spojené kráľovstvo* (Zb. 2003, s. I-9481) Súdny dvor konštatoval, že Gibraltár by mal zostať v rovnakom postavení, pokiaľ ide o systém liberalizácie obchodu ES, v akej bol pred pristúpením Spojeného kráľovstva. Takže výrobky s pôvodom na Gibraltári sa nepovažujú za výrobky Spoločenstva, na ktoré platia pravidlá voľného pohybu. Keďže obdobne sa na ne nevzťahuje clo podľa spoločného colného sadzovníka, nemôžu sa považovať ani za tovar vo voľnom obeh.

Kajmanie ostrovy (zámorské územie Spojeného kráľovstva)

Právny základ: článok 355 ods. 2 Zmluvy o fungovaní EÚ (bývalý článok 299 ods. 3 Zmluvy o ES)

Lichtenštajnsko

Právny základ: Členské štáty Európskeho hospodárskeho spoločenstva (EHS) využívajú voľný pohyb tovaru v EÚ na základe zmluvy o EHP a nie podľa článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ.

Mayotte (závislé územie Francúzska)

Právny základ: článok 355 ods. 2 Zmluvy o fungovaní EÚ (bývalý článok 299 ods. 3 Zmluvy o ES)

Monako

Právny základ: Monako je nezávislý štát, ktorý si v zásade určuje svoje vonkajšie vzťahy, takže ustanovenia zmluvy sa automaticky neuplatňujú v zmysle článku 355 ods. 3 Zmluvy o fungovaní EÚ.

Montserrat (zámorské územie Spojeného kráľovstva)

Právny základ: článok 355 ods. 2 Zmluvy o fungovaní EÚ (bývalý článok 299 ods. 3 Zmluvy o ES)

Nová Kaledónia a závislé územia (*sui generis* zámorské územia Francúzska)

Vrátane hlavného ostrova (Grande Terre), ostrovov Loyalty a niekoľkých menších ostrovov.

Právny základ: článok 355 ods. 2 Zmluvy o fungovaní EÚ (bývalý článok 299 ods. 3 Zmluvy o ES)

Nórsko

Právny základ: Členské štáty Európskeho hospodárskeho spoločenstva (EHS) využívajú voľný pohyb tovaru v EÚ na základe zmluvy o EHP a nie podľa článku 34 Zmluvy o fungovaní EÚ.

Ostrov Chafarinas (územie pod španielskou zvrchovanosťou)

Islas Chafarinas pozostávajú z troch malých ostrovčekov vrátane Isla del Congreso, Isla Isabel II a Isla del Rey.

Právny základ: Pri chýbajúcom odkaze v zmluve alebo jej prílohe sa podľa všetkého Zmluva o fungovaní EÚ na toto územie neuplatňuje.

Ostrov Turks a Caicos (zámorské územie Spojeného kráľovstva)

Právny základ: článok 355 ods. 2 Zmluvy o fungovaní EÚ (bývalý článok 299 ods. 3 Zmluvy o ES)

Ostrov Wallis a Futuna (závislé územie Francúzska)

Právny základ: článok 355 ods. 2 Zmluvy o fungovaní EÚ (bývalý článok 299 ods. 3 Zmluvy o ES)

Penon de Alhucemas a Penon de Velez de la Gomera (územia pod španielskou zvrchovanosťou)

Právny základ: Pri chýbajúcom odkaze v zmluve alebo jej prílohe sa zmluva podľa všetkého na tieto územia neuplatňuje.

Pitcairnové ostrovy (zámorské územie Spojeného kráľovstva)

Právny základ: článok 355 ods. 2 Zmluvy o fungovaní EÚ (bývalý článok 299 ods. 3 Zmluvy o ES)

Saint Pierre a Miquelon (závislé územie Francúzska)

Právny základ: článok 355 ods. 2 Zmluvy o fungovaní EÚ (bývalý článok 299 ods. 3 Zmluvy o ES)

San Maríno

Právny základ: San Maríno je nezávislý štát, ktorý si v zásade určuje svoje vonkajšie vzťahy, takže ustanovenia zmluvy sa automaticky neuplatňujú v zmysle článku 355 ods. 3 Zmluvy o fungovaní EÚ (bývalý článok 299 ods. 4 Zmluvy o ES).

Svätá Helena a závislé územia (zámorské územie Spojeného kráľovstva)

Vrátane Ascension a Tristan da Cunha.

Právny základ: článok 355 ods. 2 Zmluvy o fungovaní EÚ (bývalý článok 299 ods. 3 Zmluvy o ES)

Svätá stolica (Vatikánsky mestský štát)

Právny základ: Vatikán je nezávislý štát, ktorý si v zásade určuje svoje vonkajšie vzťahy, takže ustanovenia zmluvy sa automaticky neuplatňujú v zmysle článku 355 ods. 3 Zmluvy o fungovaní EÚ (bývalý článok 299 ods. 4 Zmluvy o ES).

Švajčiarsko

Právny základ: Členský štát Európskeho združenia voľného obchodu (EZVO), ale nie je súčasťou Európskeho hospodárskeho priestoru (EHP).

Európska komisia

Voľný pohyb tovaru – Príručka pre uplatňovanie ustanovení zmluvy upravujúcich voľný pohyb tovaru

Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie

2010 – 42 s. – 21 x 29,7 cm

ISBN 978-92-79-13489-0

doi 10.2769/27836

AKO ZÍSKAŤ PUBLIKÁCIE EÚ

Bezplatné publikácie:

- prostredníctvom webovej stránky EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- na zastúpeniach alebo delegáciách Európskej komisie.
Ich kontaktné údaje nájdete na <http://ec.europa.eu> alebo si ich môžete vyžiadať faxom na čísle +352 2929 42758.

Platené publikácie:

- prostredníctvom webovej stránky EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

Predplatné (napr. ročné série Úradného vestníka EÚ, zbierky rozhodnutí Súdneho dvora a Súdu prvého stupňa):

- prostredníctvom jedného z našich predajcov. Ich kontaktné údaje nájdete na http://publications.europa.eu/others/agents/index_en.htm

VOĽNÝ POHYB TOVARU

PRÍRUČKA PRE UPLATŇOVANIE USTANOVENÍ
ZMLUVY UPRAVUJÚCICH VOĽNÝ POHYB TOVARU

NB-31-09-160-SK-C

■ Úrad pre publikácie

